

Begroting 2025

gemeente
Weststellingwerf

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	5
Leeswijzer	6
Begroting op hoofdlijnen	9
Begroting 2025 in één oogopslag	14
Kerngegevens	15
Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	16
Programma 1 Veiligheid	23
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	27
Programma 3 Economie	31
Programma 4 Onderwijs	34
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	39
Programma 6 Sociaal domein	45
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	57
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	66
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	74
Overhead, Vennootschapsbelasting en Overige baten & lasten	78
Overzicht kosten overhead	78
Vennootschapsbelasting	79
Overige baten & lasten	80
Paragrafen	81
Paragraaf Lokale heffingen	81
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	89
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	97
Paragraaf Financiering	101
Paragraaf Bedrijfsvoering	105
Paragraaf OWO-samenwerking	108
Paragraaf Verbonden Partijen	110
Paragraaf Grondbeleid	120
Paragraaf Regiodeal	122
Paragraaf Dynamisch investeringsprogramma	124
Paragraaf Wet open overheid (Woo)	128
Uiteenzetting van de financiële positie	129
Overzicht van baten en lasten	129
Overzicht van incidentele lasten en baten	130
Geprognosticeerde balans 2025-2028	133
Reserves en Voorzieningen	134

Meerjareninvesteringsplan 2025-2028	138
Bijlagen	139
Bijlage 1: Taakvelden overzicht.....	139
Bijlage 2: Subsidieplafonds	142
Bijlage 3: Beleidsindicatoren	145
Bijlage 4: Lijst met afkortingen.....	148
Bijlage 5: Lijst met financiële begrippen	151

Voorwoord

Voorwoord

Beste leden van de raad van de gemeente Weststellingwerf,

Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2025-2028 aan. Wij vertrouwen erop dat deze begroting u in staat stelt om uw kaderstellende en controlerende rol inhoud te geven.

Ondanks de dynamische en uitdagende tijd waarin we leven, blijven ons inzetten voor onze ambities en blijven we zorgen voor een sterk Weststellingwerf. Dat laat ook deze begroting weer zien. Zo hebben we de renovatie en/of verbouw van een aantal scholen opgenomen voor een toekomstbestendig integraal strategisch huisvestingplan (ISHP). We willen de kansen voor onze inwoners op een veerkrachtig en gezond leven vergroten door de Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) aanpak. We zetten extra middelen in voor het verstrekken van subsidie voor groot onderhoud van sportaccommodaties. We investeren in onze kapitaalgoederen, we willen goedkope/betaalbare koop realiseren en de bouw van sociale huur heeft onze aandacht. Daarbij moeten we helaas wel constateren dat de onzekerheid over onze eigen financiële gezondheid nog steeds aanwezig is. Ondanks de vele gesprekken, lobby-trajecten en signalen vanuit de Nederlandse gemeenten is het Rijk nog onvoldoende over de brug gekomen.

Gelukkig hebben we gespaard waardoor we onze ambities vooralsnog voort kunnen zetten. Daarom gaan we in 2025 door met het opstellen van de visie Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte, de Duurzame inrichting openbare ruimte (DIOR) en Water- en Klimaatadaptatievisie. Ook stellen we het sportbeleid vast, werken we aan een nieuwe nota cultuur en kunst en herdenken we de watersnoodramp 1825. Verder geven we vorm aan de energietransitie, gaan we door met uitvoeren van de Lokale Aanpak Isolatie en ronden we het project Energiecoachgesprek en witgoedwissel voor de huishoudens met de laagste inkomens af. Daarnaast blijven we aandacht houden voor inwoners met de kleinste portemonnee. Tevens staan de komende jaren in het teken van het project 'Centrumontwikkeling Wolvega': de herinrichting van de winkelstraat, de gebiedsontwikkeling van het Pastorieplein en de gebiedsontwikkeling van het Acht-Pilarenplein.

We staan voor een steeds grotere uitdaging, de verantwoordelijkheden blijven groeien en er wordt veel inzet van ons verwacht bij brede maatschappelijke opgaven die onze gemeente overstijgen. Zo blijven we mogelijkheden onderzoeken voor verdere (tijdelijke) huisvesting van Oekraïense ontheemden en statushouders. Dit vraagstuk is op zich al uitdagend, maar wordt nog uitdagender door de grote druk op het elektriciteitsnetwerk. Deze druk op het elektriciteitsnetwerk geeft overigens op meer plannen en doelen beperkingen en kan grote invloed hebben op toekomstige vestigingen, verduurzaming en ontwikkelingen.

Dit alles zorgt voor een realistische begroting waarin zichtbaar is dat taken en middelen structureel vanaf 2026 niet in balans zijn. Als het kabinet geen andere keuzes maakt, zijn de gemeentelijke financiën onvoldoende om het huidige takenpakket op hetzelfde niveau voort te zetten.

Wij blijven als gemeente alles op alles zetten om de kwaliteit van zorg, welzijn en leefbaarheid te waarborgen. De komende tijd zullen we onze inzet op dit gebied verder intensiveren en we hopen dat politiek Den Haag onze inspanningen ondersteunt met de juiste middelen. Als het nieuwe kabinet geen extra middelen beschikbaar stelt voor alle taken waar wij verantwoordelijk voor zijn ontkomen wij niet aan een ombuigingstaakstelling om het evenwicht tussen de structurele baten en de structurele lasten te herstellen. Ons uitgangspunt is en blijft het waarborgen van een gezonde financiële basis voor de toekomst van Weststellingwerf.

Als college blijven we, in nauwe samenwerking met u, de organisatie en de samenleving, ons inzetten voor een sterk Weststellingwerf.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Weststellingwerf

Leeswijzer

Leeswijzer

De leeswijzer vertelt hoe deze begroting is opgebouwd.

Begroting op Hoofdlijnen

Als eerste hebben we de onderdelen:

- Begroting op Hoofdlijnen
- Overkoepelende thema's
- Begroting in één oogopslag
- Kerngegevens

Beleidsbegroting

Daarna volgt de beleidsbegroting die bestaat uit een programmaplan en uit paragrafen.

Programmaplan

In het programmaplan staan de programma's en twee overzichten. De cijfers uit deze onderdelen samen vormen het begrotingssaldo.

Programma's

De indeling van de programma's is als volgt:

- Taakvelden
- Beleidsnota's
- Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid
- Doelstellingen

In deze programmabegroting staan de doelstellingen centraal. Per doelstelling zijn er twee W-vragen uitgewerkt. De twee W-vragen luiden: "Wat willen we bereiken?" (gewenste maatschappelijke ambities en effecten) en "Wat doen we daarvoor?"

- Beleidsindicatoren

De voorgeschreven beleidsindicatoren staan niet in de programma's maar zijn als bijlage opgenomen. Deze gegevens komen rechtstreeks van de website www.waarstaatjegemeente.nl. De beleidsindicatoren die wij als gemeente zelf willen presenteren staan wel in de betreffende programma's.

- Wat mag het kosten?

Per programma worden de baten en lasten per taakveld aangegeven. Daaronder wordt een vergelijking gemaakt tussen de ramingen uit de begroting jaarschijf 2025 met die van de vorige begroting jaarschijf 2024. En ook een vergelijking tussen de ramingen uit de begroting jaarschijf 2025 met die van het meerjarenperspectief (2026, 2027 en 2028).

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen in de programma's 0 tot en met 8. Hier staan de taakvelden die betrekking hebben op de gemeentefondsuitkering, de gemeentelijke belastingen en het renteresultaat.

Overhead, vennootschapsbelasting en overige baten en lasten

Er is een afzonderlijk overzicht van de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces, het Overzicht Overhead, de (eventueel) verschuldigde vennootschapsbelasting en de overige baten en lasten. Hierin staat de verplichte post voor onvoorziene uitgaven en eventuele stelposten.

Paragrafen

Naast de programma's moeten gemeenten in ieder geval acht programma overstijgende paragrafen in de begroting opnemen (BBV-verplichting). In de paragrafen staat belangrijke informatie waarmee u inzicht krijgt in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's. De 8 verplichte paragrafen gaan over:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen en risicobeheersing
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid
- Wet open overheid

Daarnaast hebben wij nog extra paragrafen opgenomen voor de OWO-samenwerking, de regiodeal en het Dynamisch investeringsprogramma.

Financiële begroting

In de financiële begroting kunt u lezen hoe we er financieel voor staan.

Overzicht baten en lasten

In het overzicht baten en lasten staat het totaaloverzicht van de geraamde baten en lasten voor de komende jaren. Ook staan daar de cijfers van de afgelopen jaarrekening en de vorige begroting. Om het structurele evenwicht van de begroting te kunnen bepalen worden deze cijfers gecorrigeerd met de bedragen van de incidentele baten en lasten.

Overzicht van incidentele lasten

Omdat de gemeente structurele taken uitvoert zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele baten en lasten zitten echter wel in het totaaloverzicht van de baten en lasten. Door te laten zien welke budgetten incidenteel zijn, weet je in principe ook de structurele budgetten.

Geprognosticeerde balans 2025-2028

Om inzicht te geven in de belangrijkste mutaties in het vermogen (investeringen en financieringen) geven wij een geprognosticeerde balans weer. Dit is op basis van een schatting of raming voorspellen hoe de balans wordt de komende jaren. Deze balans geeft de geraamde stand in de vaste activa, het eigen vermogen, de opgenomen langlopende geldleningen en de voorzieningen.

Reserves en voorzieningen

Hier staat het meerjarige beeld van de reserves en voorzieningen met een toelichting daarop. De structurele reservemutaties staan ook apart genoemd in een tabel.

Meerjareninvesteringsplan 2025-2028

Dit is het totaaloverzicht van de geplande investeringen voor de begrotingsperiode 2025-2028. Bij vaststellen van de begroting worden de investeringen voor de 1e jaarschijf door de raad geautoriseerd.

Bijlagen

Er zijn 5 bijlagen.

Bijlage 1: Taakvelden overzicht.

Bijlage 2: Een overzicht van de subsidies voor het begrotingsjaar 2025.

Bijlage 3: De verplichte beleidsindicatoren van de website www.waarstaatjegemeente.nl.

Bijlage 4: De lijst van afkortingen die in deze begroting voorkomen.

Bijlage 5: Hierin leggen we de financiële termen die voorkomen in deze begroting uit.

Begroting op hoofdlijnen

Algemeen beeld

Zoals u van ons gewend bent laten we in de programmabegroting zien wat we in het komende en daaropvolgende jaren willen bereiken en hoe we dat gaan doen. Uiteraard is ons collegeprogramma 'Samen blijven bouwen aan een sterk Weststellingwerf' daarbij onze leidraad. Naast deze leidraad zijn er veel ontwikkelingen en opgaven die iets van ons vragen. Ook deze opgaven zijn, voor zover we hier al doelstellingen aan kunnen koppelen, meegenomen in deze begroting. We zijn daarnaast ook nog in afwachting van de uitwerking van het regeerakkoord. Het nieuwe kabinet komt waarschijnlijk op korte termijn met de uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord. De effecten hiervan op onze gemeente zijn nog niet duidelijk. We kunnen deze daarom niet meenemen in de begroting. We gaan bij deze begroting uit van de op dit moment bekende gegevens, informatie en ontwikkelingen. 'Samen blijven bouwen aan een sterk Weststellingwerf' blijft onze ambitie en deze begroting weerspiegelt het ambitieuze karakter van ons collegeprogramma.

Financieel beeld 2025-2028

Geen meerjarig sluitende begroting

Helaas moeten we constateren dat wij u, net als vorig jaar, geen meerjarig sluitende begroting aan kunnen bieden. We moeten daarmee ook constateren dat het Rijk en de Nederlandse gemeenten nog niet op één lijn zitten. Ondanks een jaar van gesprekken tussen VNG en het Rijk, diverse lobby's, vorming van een nieuw kabinet, enzovoort, zien we nog steeds donkere wolken vanaf 2026.

Er zijn afgelopen jaar wel zaken opgelost of in gang gezet. Denk daarbij aan de opschalingskorting die geschrapt is. Dit was een lang gekoesterde wens van de gemeenten omdat deze korting niet realistisch was. Hiermee zijn er vanaf 2026 extra middelen beschikbaar voor de gemeenten. Het schrappen hiervan had echter tot gevolg dat er een eenmalige korting in 2025 voor terug kwam.

Er zijn ook afspraken gemaakt over de kostenontwikkeling van de Wmo. Deze afspraken zijn helaas nog niet voldoende concreet om deze financieel mee te kunnen nemen in deze begroting. Met deze voorbeelden zien we dat de gesprekken tussen de VNG en het Rijk niet voor niets zijn geweest. Het is alleen niet voldoende. We blijven vanaf 2026 een financieel tekort zien in onze begroting. We hebben u hier eerder over geïnformeerd bij de Kadernota 2025.

Proces tot een eventuele ombuigingstaakstelling

Het presenteren van een niet-sluitende meerjarenraming past niet in het voor ons gebruikelijke degelijke financieel beleid. Om die reden ontkomen wij niet aan een ombuigingstaakstelling als het nieuwe kabinet geen extra middelen beschikbaar stelt voor alle taken waar wij verantwoordelijk voor zijn. Die ombuigingstaakstelling is dan nodig om het evenwicht tussen de structurele baten en de structurele lasten te herstellen. We hebben er voor gekozen om in deze begroting nog geen ombuigingstaakstelling op te nemen. Om de omvang van een ombuigingstaakstelling te bepalen willen we cruciale informatie afwachten, bijvoorbeeld de septembercirculaire. In de septembercirculaire is de Miljoenennota van het Rijk, inclusief (een deel van) de uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord, verwerkt. Deze informatie kan grote impact hebben op ons financieel perspectief. Op het moment van het opstellen van deze begroting is deze informatie nog niet beschikbaar. Door de omvang van de ombuigingstaakstelling nu nog niet te bepalen, voorkomen we het onnodig in gang zetten van onomkeerbare bezuinigingen.

Naar verwachting komt de hiervoor genoemde informatie eind september. Dan is deze begroting reeds gepubliceerd. Daarom willen we parallel aan het besluitvormingsproces van de programmabegroting een separaat raadsvoorstel opstellen voor het bepalen van een (eventuele) ombuigingstaakstelling. Zodra we de benodigde informatie hebben ontvangen bereiden we het separate raadsvoorstel voor. We verwachten u dit raadsvoorstel medio oktober te kunnen sturen waardoor deze betrokken kan worden bij de besluitvorming van de begroting. Naast de voorbereiding van een (eventuele) ombuigingstaakstelling, blijven we ons samen met de VNG inzetten voor een goede balans tussen taken en middelen. We blijven ons inzetten voor een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief.

Goedkeuring begroting 2025

Op grond van de Gemeentewet ziet u er als gemeenteraad op toe dat de gemeentebegroting structureel en reëel in evenwicht is. U kunt hiervan afwijken als het aannemelijk is dat dit evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand wordt gebracht. Ook de provincie als toezichthouder kan ondanks het tekort in de laatste jaren nog steeds tot een positief oordeel komen. We presenteren immers een sluitende begroting voor 2025.

Een reëel beeld in een dynamische tijd

Zoals in de eerste alinea van dit hoofdstuk al aangegeven gaan we bij deze begroting uit van de op dit moment bekende gegevens, informatie en ontwikkelingen. Daarmee geeft deze begroting een reëel beeld van het komende jaar en de jaren die hierop volgen. We leven echter in een dynamische tijd. We blijven daarom de ontwikkelingen nauwlettend volgen om de financiële stabiliteit te waarborgen, terwijl we tegelijkertijd voorbereid zijn op onvoorziene uitdagingen. Via de reguliere planning en controlcyclus houden we u op de hoogte.

Ratio weerstandsvermogen

De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit moet minimaal gelijk zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit, oftewel een minimale ratio weerstandsvermogen van 1,0. In ons collegeprogramma hebben we opgenomen dat ons beschikbare weerstandsvermogen minimaal twee keer zo groot moet zijn dan de benodigde weerstandscapaciteit. Met andere woorden een ratio van 2,0.

In 2025 hebben we een ratio weerstandsvermogen van 1,81. Daarmee voldoen wij aan de minimale weerstandratio, maar (nog) niet aan onze eigen gestelde norm van 2,0. Voor een uitgebreidere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

Structureel begrotingssaldo 2025-2028

In de begroting moet duidelijk zijn welke lasten en baten structureel zijn en welk incidenteel. Als de structurele lasten gedekt zijn door de structurele baten (de structurele baten zijn groter dan de structurele lasten), dan is er sprake van structureel evenwicht. Als de eerste jaarschijf van de begroting (het jaar 2025) niet structureel en reëel in evenwicht is, dan moet aannemelijk zijn dat het evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren er wel is. Uit de tabel hierna blijkt dat we in 2025 voldoen aan het structurele evenwicht. Zoals hiervoor beschreven geldt dit niet voor de jaren 2026 en verder. Met deze begroting (begrotingsjaar 2025) voldoen we aan de eis van onze toezichthouder om in aanmerking te komen voor het repressief toezicht (controle achteraf). Uiteraard past dit ook bij onze eigen wens om te streven naar een financieel gezond perspectief.

	x € 1.000			
Saldo van de begroting	Begroot 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
Lasten (excl. reservemutaties)	102.955	99.699	99.425	100.454
Baten (excl. reservemutaties)	104.294	97.510	97.391	98.105
Saldo van baten en lasten	1.339	-2.189	-2.034	-2.349
Toevoegingen reserves	25	25	25	25
Onttrekkingen reserves	565	500	500	500
Saldo reservemutaties	540	475	475	475
Begrotingssaldo	1.880	-1.714	-1.559	-1.874
Incidentele lasten (incl. reservemutaties)	4.772	1.398	971	952
Incidentele baten (incl. reservemutaties)	4.375	1.372	952	952
Saldo incidentele baten en lasten	397	26	19	0
Structureel begrotingssaldo	2.277	-1.688	-1.540	-1.874

Uitgangspunten bij de begroting 2025-2028

In deze begroting gaan we uit van de onderstaande technische uitgangspunten. Deze hebben betrekking op specifieke onderdelen van de begroting, zoals te hanteren percentages voor rente en loon- en prijsstijging en de berekening van het gemeentefonds. We lichten ze hieronder toe. Daarnaast hebben we in het kader van het financieel toezicht van de provincie een aantal richtlijnen ontvangen. Wij houden ons aan deze richtlijnen.

Rente

Bij het bepalen van de rekenrente (renteomslag-percentage) volgen we de notitie rente van de commissie BBV. Voor 2025 hanteren we, zoals bij de kadernota 2025 aangegeven, afgerond 1,5%. We blijven de ontwikkelingen op het gebied van de rente in 2025 volgen en rekenen waar nodig de rente opnieuw door.

Gemeentefonds

Bij de inkomsten uit het gemeentefonds zijn de mutaties op basis van de meicirculaire 2024 meegenomen.

Loonontwikkelingen

Voor de ramingen van de salarissen van het ambtelijk personeel vormen de cao-afspraken het uitgangspunt. De cao gemeenten heeft een looptijd tot 31 maart 2025. Er is nog geen nieuwe cao afgesloten. Om die reden baseren we ons op het indexatiecijfer (cao-loon (b)) uit de raming van het Centraal Economisch Plan door het CPB. De raming uit maart 2024 geeft een verwachte indexatie weer van 3,9%. De pensioenpremie van het ABP is nog niet bekend. Binnen de OWO-gemeenten is een loonontwikkeling van 3,9% afgesteld.

Prijsstijgingen (inflatie)

We hanteren in principe de nullijn, ook voor prijsgevoelige ramingen. Het uitgangspunt is dat noodzakelijke verhogingen binnen het budget (door bijvoorbeeld efficiëntiemaatregelen) moeten worden opgevangen. Bij uitzondering kan van deze nullijn worden afgeweken als blijkt/vaststaat dat dit uitgangspunt niet is uit te voeren. Dan is er een mogelijkheid tot budgetbijstelling. Ook is de mogelijkheid tot budgetbijstelling er als we als gemeente op basis van een overeenkomst/contract verplicht zijn subsidie-instellingen te compenseren voor loon/prijsstijgingen.

Ontwikkeling van de lokale heffingen

Uitgangspunt bij de riool- en afvalstoffenheffing is 100% kostendekkendheid. De overige gemeentelijke belastingen worden in 2025 verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,8%. Dit percentage is de verwachte consumentenprijsindex uit het Centraal Economisch Plan. Ook worden waar mogelijk de huur- en pachttopbrengsten geïndexeerd met een inflatiecorrectie van 2,8%.

Dekkingsreserves kapitaallasten

Vanwege financieel technische redenen maken we steeds vaker gebruik van een dekkingsreserve kapitaallasten. Deze dekkingsreserves zijn, zoals de naam al zegt, bestemd voor de dekking van de kapitaallasten. Deze reserves zijn niet vrij besteedbaar. De dekkingsreserves kapitaallasten wordt als één bestemmingsreserve weergegeven in het overzicht van reserves en voorzieningen. Dit is het totaal van alle dekkingsreserves kapitaallasten. Administratief is de reserve opgebouwd per investering.

Middelen jeugdzorg

Rijk en VNG werken al enige tijd aan de Hervormingsagenda jeugdzorg. De provincie, als toezichthouder, heeft een richtlijn uitgebracht over hoe wij in de begroting om mogen gaan met de middelen zoals die zijn afgesproken in de Hervormingsagenda. Concreet betekent dit dat wij in 2025, 2026 en 2027 extra inkomsten mogen ramen zoals in de Hervormingsagenda opgenomen (Algemene uitkering). Daarnaast mogen wij rekening houden met een besparing op de uitgaven in de jeugdzorg (Programma 6, Sociaal Domein). Het Rijk is verantwoordelijk om deze besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Deze besparing is voor 2025 inmiddels ongedaan gemaakt door het kabinet. Dat is verwerkt in deze begroting. Het nieuwe kabinet heeft daarnaast het voornemen om de besparing vanaf 2026 structureel te schrappen. Dit is echter nog niet verwerkt, maar verloopt budgettaire neutraal door de begroting. Wij volgen de richtlijn van de provincie en hebben de stelpost gecontinueerd die wij al sinds 2022 hadden opgenomen voor de extra middelen jeugdzorg. We hebben deze stelpost geheel volgens de richtlijn in 2026, 2027 en 2028 gesplitst in een deel meer inkomsten en een deel minder uitgaven.

Middelen klimaat en duurzaamheid

Het kabinet heeft voor de jaren 2023 tot en met 2025 geld uitgetrokken om gemeenten te ondersteunen bij de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Met dit geld kunnen gemeenten extra personeel aantrekken, kennis vergroten en externe expertise in huis halen. Om langjarige verplichtingen aan te kunnen gaan, hebben wij ook langjarige zekerheid nodig van deze middelen. Over het vervolg na 2026 zijn bestuurlijke afspraken gemaakt. Hoe dit echter verder vorm wordt gegeven is op dit moment nog niet duidelijk. In navolging van vorig jaar blijft de provincie als richtlijn stellen dat gemeenten het bedrag dat zij in 2023 ontvingen voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid als structurele baat op mogen nemen voor de jaren 2025 tot en met 2028. Daarbij moet een gelijk bedrag aan extra lasten worden opgenomen voor klimaat- en energietaken. Wij volgen deze richtlijn (zie programma7).

Extra middelen voor indexatie Wmo

Het nieuwe kabinet heeft een reservering opgenomen op de Rijksbegroting voor de kostenontwikkeling van de Wmo. Volgens de richtlijn van de provincie ramen wij deze extra middelen nog niet zolang deze niet zijn opgenomen in het gemeentefonds.

Toelichting programmabegroting 2025-2028

Het vertrekpunt van deze programmabegroting is de Kadernota 2025. Voor de volledigheid is het overzicht hierna opgebouwd vanuit de eindstand van de programmabegroting 2024-2027 inclusief de begrotingswijzigingen die de raad nadien heeft vastgesteld. Dat leidt tot de eindstand van de Kadernota 2025. Vervolgens staan de diverse mutaties die verwerkt zijn in deze begroting in het overzicht. Het verwerken van deze mutaties leidt tot het eindsaldo van de programmabegroting 2025-2028. De mutaties lichten we toe na de tabel.

x € 1.000				
Eindstand programmabegroting	Begroot 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
Eindstand programmabegroting 2024-2027	2.571	-1.081	-1.995	-3.062
1. Mutaties Kadernota 2025-2028	-2.153	-1.490	-358	514
Eindstand Kadernota 2025-2028	418	-2.572	-2.353	-2.548
2. Mutaties gemeentefonds (meicirculaire 2024)	1.066	443	358	301
3. Mutaties op basis van herijking exploitatie	395	415	437	373
Eindstand programmabegroting 2025-2028	1.880	-1.714	-1.559	-1.874

1. Mutaties voorjaarsnota 2024 en kadernota 2025-2028

De raad heeft op 1 juli 2024 de Voorjaarsnota 2024 en Kadernota 2025-2028 behandeld. De structurele gevolgen van de Voorjaarsnota 2024 en Kadernota 2025-2028 zijn verwerkt in deze begroting. Voor een toelichting op deze mutaties verwijzen wij naar de Voorjaarsnota 2024 en Kadernota 2025-2028. Alleen deze 5e begrotingswijziging van 2024 van de voorjaarsnota/kadernota had effect op het begrotingssaldo. De overige begrotingswijzigingen die de raad in 2024 heeft vastgesteld, hadden geen invloed op het begrotingssaldo van 2025 en verder. Deze wijzigingen betroffen met name reservemutaties.

2. Mutaties gemeentefonds

In juni 2024 is de raad geïnformeerd over de uitkomsten van de meicirculaire van het gemeentefonds. De uitkomsten zijn conform de memo aan de raad verwerkt in de begroting 2025. Voor een uitgebreidere toelichting op de mutaties verwijzen wij u naar de raadsmemo en het hoofdstuk Algemene Dekkingsmiddelen in deze begroting.

3. Mutatie op basis van de herijking exploitatie

Bij de herijking van de exploitatie berekenen we jaarlijks de terugkerende posten volgens de uitgangspunten van de begroting. Dit zijn technische aanpassingen. Zo zijn onder ander de kapitaallasten geactualiseerd, inclusief nieuwe investeringen. Daarnaast hebben we de directe loonkosten en de overhead opnieuw berekend.

Woonlasten

De gemiddelde woonlast voor een meerpersoonshuishouden - bestaande uit de OZB voor woningen, de riool- en afvalstoffenheffing - bedroeg in 2024 € 819.

OZB

De aanslag OZB voor het belastingjaar 2025 is gebaseerd op (nog door de raad vast te stellen) tarieven voor 2025 en de waardepeildatum per 1 januari 2024. De definitieve vaststelling van de OZB-tarieven vindt in de raad van december plaats. De totale opbrengst voor 2025 is ten opzichte van 2024 gecorrigeerd met het inflatiepercentage van 2,8%.

Afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing neemt het tarief met 2% toe. Het uitgangspunt is een 100% kostendekking. Het tarief 2025 is zodanig verhoogd, dat de opbrengst uit de afvalstoffenheffing de te maken kosten 100% dekken.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing betaald. Hierbij heeft de gemeente naast de zorgplicht voor afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. Voor de rioolheffing neemt het tarief met 7% toe. Het tarief 2025 is zodanig verhoogd, dat de opbrengst uit de rioolheffing de te maken kosten 100% dekken.

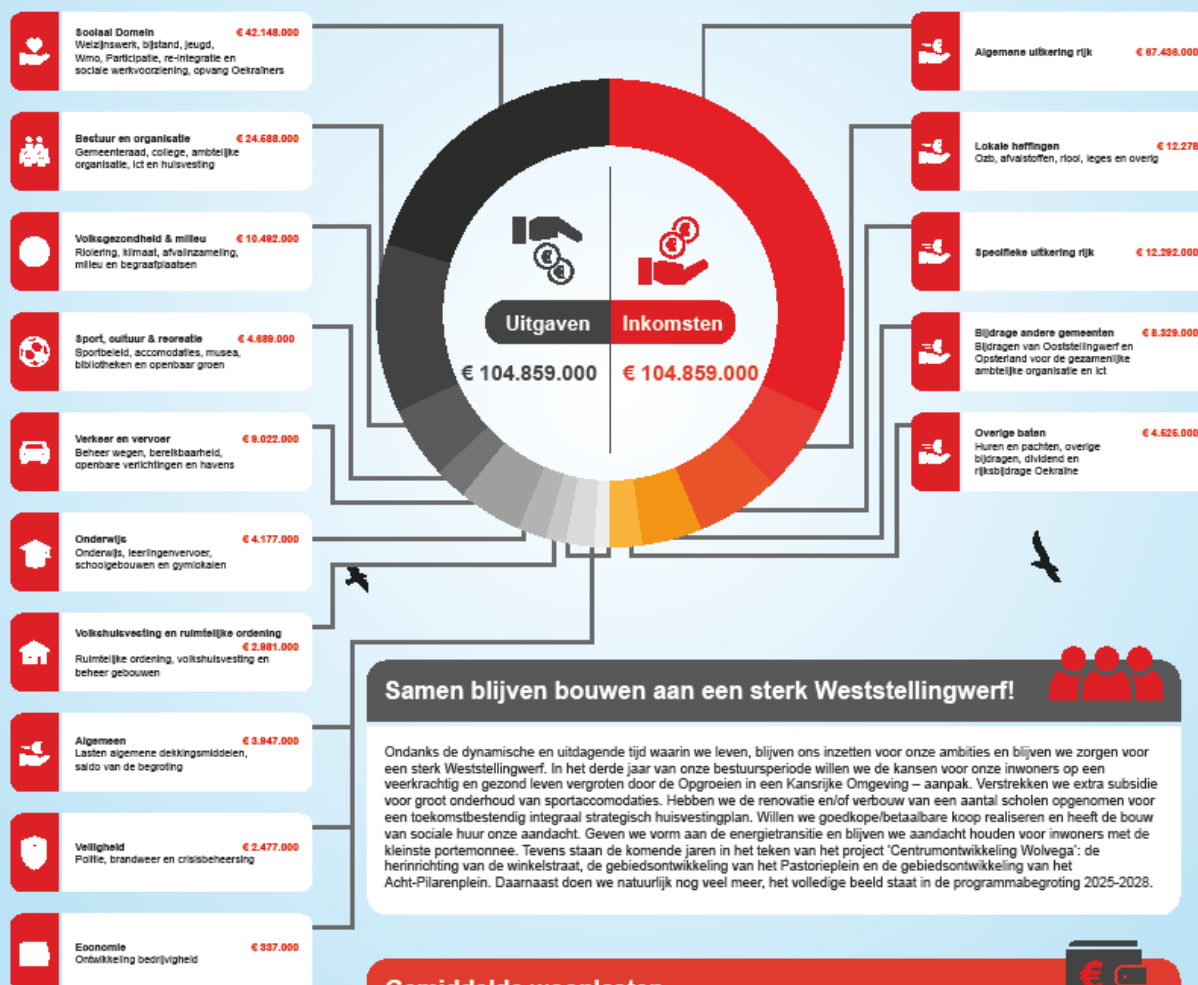
Begroting 2025 in één oogopslag

Huishoudboekje van de gemeente Weststellingwerf voor 2025

Totale uitgaven € 104.859.000

Totale inkomsten € 104.859.000

Samen blijven bouwen aan een sterk Weststellingwerf!

Ondanks de dynamische en uitdagende tijd waarin we leven, blijven ons inzetten voor onze ambities en blijven we zorgen voor een sterk Weststellingwerf. In het derde jaar van onze bestuursperiode willen we de kansen voor onze inwoners op een veerkrachtig en gezond leven vergroten door de Opgroeien in een Kansrijke Omgeving – aanpak. Verstrekken we extra subsidie voor groot onderhoud van sportaccommodaties. Hebben we de renovatie en/of verbouw van een aantal scholen opgenomen voor een toekomstbestendig integraal strategisch huisvestingsplan. Willen we goedkope/betaalbare koop realiseren en heeft de bouw van sociale huur onze aandacht. Geven we vorm aan de energietransitie en blijven we aandacht houden voor inwoners met de kleinste portemonnee. Tevens staan de komende jaren in het teken van het project 'Centrumontwikkeling Wollega': de herinrichting van de winkelstraat, de gebiedsontwikkeling van het Pastorieplein en de gebiedsontwikkeling van het Acht-Pilarenplein. Daarnaast doen we natuurlijk nog veel meer, het volledige beeld staat in de programmabegroting 2025-2028.

Gemiddelde woonlasten

Tarieven 2025 (worden in de gemeenteraad van december 2024 vastgesteld):

- Afvalstoffenheffing: € 304,70 (meerpersoonshuishouden), € 202,51 (eenpersoonshuishouden)
- Rioolrecht: € 200,00
- Onroerendezaakbelasting: volgen in december 2024.

Met dit overzicht geven wij in één oogopslag inzicht in de inkomsten en uitgaven van de gemeente.

Kerngegevens

Kerngegevens

Kerngegevens	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Sociale structuur	31-12-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028
Inwoners						
van 0-4 jaar	990	1.170	1.140	1.150	1.160	1.160
van 5-19 jaar	4.091	4.106	4.100	4.110	4.120	4.130
van 20-64 jaar	14.267	14.429	14.325	14.330	14.350	14.360
vanaf 65 jaar	7.142	6.802	7.009	7.020	7.030	7.040
Totaal inwoners	26.490	26.507	26.574	26.610	26.660	26.690
Uitkeringsgerechtigden	419	435	435	430	430	430
Fysieke structuur						
Oppervlakte gemeente in km²						
binnenwater	8,15	8,15	8,15	8,15	8,15	8,15
land	220,30	220,30	220,30	220,30	220,30	220,30
Totaal oppervlakte	228,45	228,45	228,45	228,45	228,45	228,45
Woonruimten						
Koopwoningen (excl.recreatie)	8.074	8.074	8.117	8.150	8.225	8.250
Huurwoningen	3.329	3.329	3.324	3.376	3.417	3.432
Recreatiewoningen	186	186	196	196	196	196
Totaal woonruimten	11.589	11.589	11.637	11.722	11.838	11.878
Woonwagens	16	16	16	16	16	16
Woonschepen	1	1	1	1	1	1
Lengte van de wegen in meters						
Binnen de bebouwde kom	123.995	123.995	124.300	124.500	125.000	125.500
Buiten de bebouwde kom	284.815	284.415	284.815	284.865	284.915	284.965
Totaal lengte van de wegen	408.810	408.410	409.115	409.365	409.915	410.465
Lengte van de fietspaden in meters	87.490	87.490	87.490	87.490	87.490	87.490
Aantal m2 openbaar groen	1.136.968	1.133.901	1.137.505	1.137.505	1.137.505	1.137.505

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort en Hartog
Organisatie	Publiek & Communicatie

Taakvelden

- Bestuur
- Burgerzaken

Beleidsnota's

2018 Verordening op de OWO rekenkamer
2019 Notitie OWO-Visie
2022 Visie Dienstverlening Gemeente Weststellingwerf
2024 Subsidieregeling dorpenfonds gemeente Weststellingwerf

Doelstellingen

De bevordering van de participatie van burgers binnen de besluitvorming van de gemeenteraad

Wat willen we bereiken?

- Verkorten van de afstand tussen gemeenteraad, bestuurders en inwoners.
- Inspraakmogelijkheden zichtbaar maken voor inwoners.
- Inwoners actief laten meedenken met de gemeentelijke politiek.
- Betrokkenheid van raadsleden bij initiatieven van inwoners.
- Een gemeenteraad die midden in de samenleving staat en actief aanwezig is.

Wat doen wij ervoor

Actief promoten van inspraakmogelijkheden

Om ervoor te zorgen dat inwoners de raad en de raadsleden gemakkelijk kunnen benaderen, worden inspraakmogelijkheden, zoals inloopsprekuren en inspreekmomenten tijdens commissievergaderingen en raadsvergaderingen, actief gepromoot waarbij onder andere gebruik wordt gemaakt van de animatievideo's.

Contacten met scholen

Een aantal keren per jaar worden basisschoolleerlingen uitgenodigd in het gemeentehuis. Ze krijgen uitleg over de verkiezingen en het werk van de gemeenteraad, kunnen hun mening geven over de gemeente en krijgen een rondleiding door het gemeentehuis. Raadsleden begeleiden deze bijeenkomsten.

Programma Klassenbezoek

Voor middelbare scholieren organiseert de werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing het programma Klassenbezoek. Leerlingen kruipen in de huid van raadsleden en houden een raadsvergadering over een plan, waarbij ze vragen kunnen stellen aan echte raadsleden en kwesties kunnen bespreken die voor hen belangrijk zijn.

Gast van de raad

Inwoners worden uitgenodigd als Gast van de raad. De avond begint met een gezamenlijke maaltijd, gevolgd door een presentatie over de gemeenteraad, het college, de verkiezingen en de werkzaamheden. De presentatie wordt verzorgd door raadsleden. Daarna wonen de gasten (een deel van) de raadsvergadering bij.

Gemeenteraad op pad

De werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing benadert sport-, muziek- en andere verenigingen om hen te informeren over het werk van de gemeenteraad en hoe zij invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming. Er wordt gestart met een pilot bij drie verenigingen, waarna de bijeenkomsten geëvalueerd en eventueel verder ontwikkeld worden.

Presentatie aan Plaatselijke Belangen

Raadsleden bezoeken lokale belangenorganisaties en plaatselijke belangen om een presentatie te geven over het werk van de raad en de manieren waarop men in contact kan komen met het college en de gemeenteraad, zowel voor het aankaarten van zaken als voor invloed op de besluitvorming.

Opleidingen/thema-avonden voor raadsleden en duo-commissieleden

De kwaliteit van de lokale democratie en het bestuur is mede afhankelijk van goed opgeleide volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren. Daarom is het essentieel dat raadsleden en duo-commissieleden voldoende ondersteuning en opleidingsmogelijkheden krijgen.

Elke fractie ontvangt een vergoeding die kan worden ingezet voor het opleiden en bijscholen van fractieleden. Daarnaast organiseert de griffie opleidings- en thema-avonden voor raadsleden en duo-commissieleden, waarbij actuele thema's centraal staan en ruimte is voor verdieping.

Pilot informatieve markt

De pilot informatieve markt is een initiatief van de werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing en in gezamenlijkheid met de gemeentelijke organisatie uitgewerkt. De informatieve markt is een belangrijk onderdeel van de geformuleerde doelstelling: de verbetering van de kwaliteit van de besluitvorming van de gemeenteraad. De pilot heeft voornamelijk een intern karakter. De evaluatie van de pilot is uitgevoerd en de verbeterpunten zijn doorgevoerd.

Doelstellingen

De verbetering van de kwaliteit van de democratische besluitvorming van de gemeenteraad

Wat willen we bereiken?

De verbetering van de kwaliteit van de democratische besluitvorming van de gemeenteraad. Daarnaast willen we de bekendheid en zichtbaarheid van de raad vergroten en daarmee hopelijk ook de eventuele drempel verlagen voor inwoners om de raadsleden te benaderen.

Wat doen wij ervoor

Digitale toegankelijkheid van de gemeenteraadswebsite verbeteren

De website van de gemeenteraad van Weststellingwerf speelt een cruciale rol in de toegankelijkheid en benaderbaarheid van de raad. De website van de gemeenteraad van Weststellingwerf wordt dagelijks bijgewerkt. Conform de Wet Open Overheid worden ook het komende jaar ingekomen stukken aan de raad terstond gepubliceerd, mits deze stukken conform de AVG geanonimiseerd zijn. Inwoners kunnen deze stukken via het dashboard op de website inzien. De ontwikkelde animatievideo's worden het komende jaar extra onder de aandacht gebracht van inwoners door deze te tonen op externe bijeenkomsten voor inwoners waarbij de raad betrokken is.

Registreren en actualiseren

Vergaderingen van de gemeenteraad en de algemene commissie moeten kwalitatief goed ondertiteld worden, zodat ook doven en slechthorenden deze kunnen volgen. Het onderdeel 'Vraagbaak' op de website wordt verder ontwikkeld en aangevuld met actuele informatie en het onderdeel 'Overzichten' wordt structureel geactualiseerd door de griffie.

Publiceren via website

Alle raadsstukken worden gepubliceerd op de website van de gemeenteraad.

Social media / overig

De hiervoor genoemde animatievideo's worden gedeeld op social media. Ook de raadsleden en fracties/lijs maken in meer of mindere mate gebruik van social media. Vanuit de griffie wordt onderzocht hoe de gemeenteraad in de toekomst de communicatie via social media kan verbeteren.

Raadscommunicatieplan

De communicatieadviseur van de griffie werkt aan een raadscommunicatieplan. In dit plan worden zowel strategieën als concrete acties benoemd om de verschillende doelgroepen - zowel intern als extern - optimaal te bereiken.

Doelstellingen

Professionalisering communicatie

Wat willen we bereiken?

Professionalisering van de communicatie

In 2025 werken we verder aan de professionalisering van de communicatie. We zetten in op de ontwikkeling van cluster communicatie en gaan aan de slag met plannen en acties die voortkomen uit de nieuwe communicatievisie.

Daarnaast kijken we naar:

- trends en ontwikkelingen in de maatschappij, waaronder de ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie;
- hoe we met communicatie kunnen bijdragen aan de organisatiedoelen;
- hoe we met de omgeving willen communiceren en doelgroepen kunnen bereiken;
- hoe we organisatie en omgeving met elkaar kunnen verbinden;
- de rol en de kernactiviteiten van de communicatiefuncties.

Wat doen wij ervoor

Begrijpelijke communicatie

We schrijven onze teksten in 'heldere taal'. Want teksten op taalniveau B1 begrijpt bijna iedereen. Daarom brengen we B1 op verschillende manieren in de organisatie onder de aandacht. We trainen de medewerkers om B1 te schrijven en bieden hiervoor diverse hulpmiddelen aan.

Toegankelijke communicatie

Daarnaast zorgen we ervoor dat onze communicatiemiddelen, zoals de website, toegankelijk zijn. We voldoen daarbij aan de Wet digitale toegankelijkheid. Bezoekers moeten snel de juiste informatie vinden en producten ook gemakkelijk digitaal af kunnen nemen. Uiteraard hebben we daarbij oog voor minder digitaalvaardige inwoners, zodat we ook hen goed blijven bereiken.

Verbinden en vertrouwen

Het communicatielandschap is de laatste jaren flink veranderd. Waar we vroeger meer algemene boodschappen verzonden in het kader van goede voorlichting, ligt de focus in 2025 op verbinden en vertrouwen. Dit vraagt meer strategie, maatwerk en specifieke inhoud om verschillende doelgroepen te bereiken. Daarnaast verandert ook het (social)medialandschap snel. We volgen deze ontwikkelingen op de voet en houden kanaalverschuivingen goed in de gaten.

Participatie

We zorgen er niet alleen voor dat de informatievoorziening duidelijk en toegankelijk is. We willen ook graag dat inwoners meedenken, meepraten en meedoen. We adviseren de organisatie over de inzet van participatie en zetten verschillende on- en offline instrumenten in om met inwoners in gesprek te komen. Ook zetten we in op verdere uitbreiding van een informatie- en participatie-app in de dorpen.

Doelstellingen

Het faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving (wijken en kernen)

Wat willen we bereiken?

Weststellingwerf biedt haar inwoners veel: een aantrekkelijke groene woonomgeving en de belangrijkste voorzieningen op beperkte afstand. De gemeente zet zich voortdurend in om dat te behouden en te versterken. Geld, menskracht en tijd zijn vaak de beperkende factoren om het iedereen naar de zin te maken. Duidelijkheid over wat wel en niet kan, wat wel en niet voor de gemeente is en “gewoon” tijdig informeren over gemeentepannen helpt voor het begrip over en weer. We maken daarbij gebruik van lokale communicatiemiddelen. Met interesse volgen we nieuwe toepassingen op dat gebied en stimuleren het gebruik daar waar het kan. Dit doen wij naast het veelvuldige overleg dat wij hebben met plaatselijke belangen, werkgroepen, initiatiefnemers.

Verenigingen en bewoners maken onze dorpen

De staat van de openbare ruimte is belangrijk, maar het verenigingsleven, de omgang met elkaar en de betrokkenheid bij het eigen dorp of wijk maken het wonen in Weststellingwerf speciaal en zorgen ervoor dat onze bewoners zich echt thuis voelen. Dit is een belangrijke reden dat jong en oud graag in eigen omgeving willen blijven wonen en zich voor de buurt, wijk en dorp inzetten. De plaatselijke belangen pleiten daarom al langere tijd voor extra woningbouwmogelijkheden, juist voor deze doelgroepen. Met o.a. een financiële ondersteuning uit het dorpenfonds bieden wij dorpen de kans om de woonbehoefte in kaart te brengen en plannen op haalbaarheid te toetsen.

Gezonde en actieve verenigingen zijn van groot belang voor de levendige dorpen. Zij zorgen voor verbinding, dragen bij aan het welzijn van onze bewoners en hebben een belangrijke functie voor het “inburgeren” van nieuwkomers al dan niet uit de omgeving. Nieuwe ideeën die daaraan bijdragen ondersteunen wij daar waar mogelijk. Met een subsidie uit het dorpenfonds, maar ook door deskundigheidsbevordering, advies van onze medewerkers en de inzet van steunfuncties.

Dorpsvisie als motor van nieuwe ideeën en leidraad voor samenwerking

Een dorpsvisie is een plan van en voor het dorp dat de plaatselijke belangen kan helpen gericht aan de slag te gaan met kleine en grote leefbaarheidsvraagstukken. Maar het is ook een mooie leidraad voor de dorpsgesprekken en de verdere samenwerking met onze organisatie. Zo'n dorpsvisie is vormvrij en past bij de aard van het dorp. De bloeizone-aanpak is een mooi voorbeeld van een werkwijze die nieuwe ideeën oplevert over hoe bewoners gezond oud kunnen worden in hun eigen omgeving. Met het beschikbaar stellen van procesgeld helpen wij om het dorpsvisieproces voortvarend op te pakken en worden bewoners intensief betrokken bij de totstandkoming van de dorpsvisie. Daarbij staan wij open voor nieuwe vormen van samenwerking en nodigen bewoners uit om de ideeën met ons te delen en daar afspraken over te maken. Zoals wij in onze dorpennotitie verwoorden: van overleg naar samenwerking, zowel bestuurlijk als ambtelijk, waarbij wij actief meedenken met onze inwoners.

De praktijk is echter weerbarstig: onze actieve bewoners lopen tegen grenzen aan als het gaat om actief en intensief meepraten, meedenken en initiatief nemen. De mogelijkheden van onze bewoners zijn bepalend voor de samenwerking en deze verschilt per dorp. Dit vraagt van ons dat wij meebewegen en maatwerk bieden. Onze dorpencoördinator vervult daarin de rol van schakelpunt tussen de plaatselijke belangen en onze organisatie.

Wat doen wij ervoor

Ondersteunen van initiatieven

Vanuit de samenleving bereiken ons regelmatig wensen en ideeën die bijdragen aan een mooier Weststellingwerf. De gemeente vindt dat eigen initiatief belangrijk en stimuleert dat. Met de dorpencoördinator hebben we een duidelijk aanspreekpunt, waarna deze hun weg in de organisatie vinden. Wij stellen bovendien ons netwerk en kennis beschikbaar om initiatieven te ondersteunen. De gemeente neemt een project niet automatisch over. We bepalen samen met de initiatiefnemers welke rol de betrokken partijen hebben, wie verantwoordelijkheid is voor het creëren van draagvlak en realisatie.

Tijd, menskracht, gevoelige en ingewikkelde onderwerpen, maken onze plaatselijke belangen soms terughoudend bij het nemen van nieuw initiatief. Met de Subsidieregeling Dorpenfonds geven wij de mogelijkheid voor professionele ondersteuning bij complexe processen. In 2025 is in totaal €200.000 beschikbaar, onderverdeeld in vijf onderdelen:

- €125.000 is beschikbaar voor werkbudget voor 25 wijk- en plaatselijk belangenverenigingen, procesbudget voor het opstellen van dorpsvisie of het uitwerken daarvan en projectengeld voor goede ideeën van verenigingen en stichtingen. We verwachten dat dit tot een investering van €300.000 leidt
- €45.000 is beschikbaar voor procesbudget voor drie woningbouwinitiatieven
- We reserveren €30.000 voor actuele leefbaarheidsvraagstukken. Een deel hiervan wordt ingezet voor het haalbaarheidsonderzoek naar een nieuw dorpshuis in De Groote Veenpolder

Netwerk dorps- en wijkorganisaties vormt basis voor beleid

Weststellingwerf kent een uniek netwerk van plaatselijke belangen en wijkverenigingen. Wij vinden het behoud hiervan belangrijk en zetten ons daarvoor in: zij vormen de belangrijke voelsprietten en signaleren nieuwe ontwikkelingen en potentiële knelpunten. Zij geven ons gevraagd en ongevraagd advies en denken mee over het betrekken van bewoners.

- In het kader van de nieuwe omgevingsvisie maken wij gebruik van dit netwerk en betrekken wij hen bij de totstandkoming daarvan.
- Wij hechten waarde aan de inbreng van de Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf (VKD) en maken gebruik van hun deskundigheid en netwerk. Op een aantal specifieke onderwerpen, bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw, werken wij intensief samen. Ook gaan wij actief in gesprek met de VKD als zij actuele maatschappelijke ontwikkelingen onder de aandacht brengen en onderzoeken we gezamenlijk de mogelijke aanpak en oplossingen.

- Blijvend aandachtspunt is de druk op onze actieve bewoners; onze bewoners willen graag meedenken en zelf de plannen uitvoeren, maar er zijn grenzen aan wat onze bewoners zelf willen en kunnen doen. Dit heeft ook impact op de bezetting van bijvoorbeeld de plaatselijk belang-besturen en werkgroepen. Het vrijwilligerspunt kan helpen bij het vinden van vrijwilligers en adviseert over wet- en regelgeving. We geven daarom de ruimte voor een creatieve aanpak die past bij de mogelijkheden van een dorp of wijk.

Dichtbij besturen

Wij blijven werken aan het vertrouwen tussen dorpen en gemeente als basis voor succes in de samenwerking met onze "georganiseerde" bewoners. Een zichtbare en benaderbare organisatie vinden wij belangrijk. In de dorpennotitie omschrijven wij hoe dit overleg plaatsvindt.

- Wij doen dit onder andere door te werken met gebiedswethouders en een dorpencoördinator. Zij vormen het eerste aanspreekpunt namens het college en de ambtelijke organisatie. Zij zoeken geregeld onze bewoners op en is er contact met de vertegenwoordigers van de dorpen en wijken. De honderden vragen en ideeën die dit oplevert, vinden hun weg in de organisatie.
- Door regelmatige contacten, overleggen en bijeenkomsten horen wij wat ze vinden van nieuwe ontwikkelingen, wat hun ervaringen, ideeën en zorgen zijn. Daardoor weten wij nog beter wat er speelt, komen wij tot betere plannen of kunnen wij beter inspelen op lokale initiatieven.
- Onze medewerkers denken graag mee, toch moeten wij ook prioriteiten stellen om verwachtingen ook waar te maken. Een realistisch beeld schetsen van de (on)mogelijkheden van de gemeente hoort daar ook bij, waarbij ook een duidelijk "nee" verhelderend kan werken.
- Goede communicatie tussen de plaatselijk belangen en bewoners is een belangrijk onderdeel voor het draagvlak en/of kennis van nieuwe plannen en een belangrijke schakel in de samenwerking met onze dorpen. We zetten daarom in op verdere uitbreiding van een participatie-app in de dorpen.

Doelstellingen

Verbeteren dienstverlening

Wat willen we bereiken?

In 2025 wordt onze visie op dienstverlening vernieuwd. Dienstverlening omvat elke interactie tussen een inwoner, bedrijf of instelling en iedereen die voor de gemeente werkt. In de visie zijn duidelijke principes en thema's vastgesteld en is een uitvoeringsprogramma gemaakt. Naast de uitvoering van het programma, investeren wij in bewustwording. Het is belangrijk dat alle medewerkers zich bewust zijn van deze visie en begrijpen welke veranderingen nodig zijn om die visie te realiseren. Met een heldere en gedragen visie kunnen teams werken aan het verbeteren van de dienstverlening.

Digitalisering speelt een steeds grotere rol in onze dienstverlening. Daarbij blijven wij toegankelijk voor onze inwoners op de manier dat zij dat willen, of dat digitaal, telefonisch of fysiek aan de balie is. Wetgeving heeft hierin ook een belangrijke rol. Bovendien anticiperen we op de piek in aanvragen voor nieuwe reisdocumenten die van 2024 tot 2029 duurt.

Wat doen wij ervoor

Doorontwikkelen dienstverlening

We willen dat elke medewerker de visie op de dienstverlening begrijpt en ondersteunt, en dat de visie door de hele organisatie wordt gedragen. Om dit te bereiken, kunnen we verschillende middelen inzetten, zoals themadagen voor de organisatie, het meten en sturen van de dienstverlening, teamtrainingen en het opnemen van de dienstverleningsvisie in alle teamplannen.

De dienstverlening van de overheid is ook deels wettelijk vastgelegd. Het volgen van en voldoen aan veranderende wet- en regelgeving, maakt deel uit van de werkprocessen van de afdelingen. Dit omvat bijvoorbeeld wetgeving die gemeenten verplicht om diensten ook digitaal aan te bieden als ze een rechtsgevolg hebben, en dat een gemeente hierbij passende ondersteuning moet bieden.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	Begroting 2024	Begroting 2025
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	12,52	13,41
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	11,24	11,66
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 946,04	€ 955,37
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	20,00%	20,00%
Overhead	% van totale lasten	12,15%	10,88%

Bron: eigen gegevens

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
0-1 Bestuur	3.842	2.069	2.098	2.098	2.097	2.079
0-2 Burgerzaken	1.150	1.839	1.962	2.052	2.122	2.023
Totaal Lasten	4.992	3.907	4.060	4.150	4.219	4.101
Baten						
0-1 Bestuur	1.836	49	49	49	49	49
0-2 Burgerzaken	288	400	399	459	448	397
Totaal Baten	2.124	449	448	508	498	446
Saldo van lasten en baten	2.869	3.458	3.612	3.642	3.721	3.655
Onttrekkingen						
0-10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	2.869	3.458	3.612	3.642	3.721	3.655

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024

Lasten en baten

Burgerzaken

Het verschil komt door de golfbeweging van de reisdocumenten en rijbewijzen (door de geldigheid van 10 jaar). Ook begroten we in 2025 geen kosten voor de verkiezingen. De rest van het verschil komt door hogere doorbelasting van de directe loonkosten en door aangepaste regelgeving over wat moet worden doorbelast.

Begroting 2025 ten opzichte van meerjarenperspectief

Lasten en baten

Burgerzaken

De verwachte lasten reisdocumenten en rijbewijzen heeft een golfbeweging in de meerjarenreeks. Ook is de verkiezingskalender bij de vorige begroting verwerkt, daardoor fluctueert deze reeks ook in de begroting.

Programma 1 | Veiligheid

Programma 1 | Veiligheid

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Taakvelden

- Crisisbeheersing en brandweer
- Openbare orde en veiligheid

Beleidsnota's

2022 Regionaal risicoprofiel 2022-2025
 2023 Regionaal beleidsplan Veiligheidsregio Fryslân 2023-2026
 2023 Beleidsplan integrale veiligheid 2024-2027
 2023 Regionaal beleidsplan veiligheid Noord Nederland 2024-2027

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Landelijk is er veel aandacht voor ondermijnende criminaliteit. Het Rijk heeft dit onderwerp geprioriteerd en extra middelen beschikbaar gesteld aan onder ander het Regionale Inlichtingen en Expertise Centra (RIEC) voor de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Ook politie Zuidoost Fryslân heeft het geprioriteerd en hier capaciteit voor ingericht. In samenwerking met onze ketenpartners werken we onder andere aan het implementeren en borgen van het Bibob beleid. Daarnaast zijn ook de aanpak digitale criminaliteit, aanpak van personen met verward gedrag en de ketensamenwerking Zorg en Veiligheid actuele thema's. De gemeentelijke rol in de keten rondom aanpak digitale criminaliteit is in beweging. Bovenstaande vraagt steeds meer van de gemeentelijke organisatie, om die reden is in de kadernota besloten om de capaciteit van openbare orde en veiligheid te versterken.

De politie heeft aangekondigd het politiebureau in Wolvega in 2025 te gaan sluiten. De gemeenteraad heeft, middels de motie Politiebureau Wolvega, tijdens de raadsvergadering van 3 juli 2023, het college verzocht om het politiebureau in Wolvega te behouden of een alternatieve oplossing te zoeken.

Doelstellingen

Uitvoeren van beleidsplan integrale veiligheid

Wat willen we bereiken?

We geven uitvoering aan het Integraal Veiligheidsbeleid 2024 - 2027 (IVB). Dit is een kaderstelling door de gemeenteraad en is door deze raad voor de komende vier jaar vastgesteld. Speerpunten in het IVB zijn:

1. Aanpak ondermijnende criminaliteit;
2. Aanpak digitale criminaliteit verbeteren;
3. Het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving;
4. Lokale verbinding en betrokkenheid bij brandveiligheid.

Het tot stand komen van de speerpunten is gerealiseerd in nauw overleg met diverse interne en externe partijen. Belangrijke partijen zijn in ieder geval de politie, het OM en RIEC. Onder het kopje Doelstelling worden deze speerpunten nader omschreven. In het genoemde IVB concretiseren wij deze speerpunten. We maken gebruik van smart solutions ten behoeve van de speerpunten uit het IVB.

Het doel van het Integraal Veiligheidsbeleid is om het welzijn van de inwoners van de gemeente te vergroten door te werken aan veiligheid. Om het welzijn te vergroten zetten we in op bewustwording, preventie en het bieden van een handelingsperspectief op de door de gemeenteraad bepaalde speerpunten. Via deze strategie verwachten we de weerbaarheid te vergroten en het aantal slachtoffers van onder andere criminaliteit te verminderen.

Wat doen wij ervoor

Het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving.

De balans vinden in het tegengaan van overlast en onveiligheid en het bieden van tijdige en goede zorg. De geïmplementeerde persoonsgerichte aanpak zorgt ervoor dat we ernstige overlast door personen in de woonomgeving bij huiselijk geweld, zorgmijders, als ook (jeugd)criminaliteit tegengaan. Versterken van de samenwerking op zorg en veiligheid, zowel intern als extern op uitvoerend en bestuurlijk niveau. Enkele voorbeelden hiervan zijn het verder uitdragen en borgen van de Aanpak voorkomen escalatie (AVE).

In tegenstelling tot het voorgaande IVB is het Verkeersveiligheidsbeleid onder gebracht in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP), zie Programma 2 'Verkeer, Vervoer en Waterstaat'. Verkeersveiligheidsbeleid is echter dusdanig complex dat deze, bijvoorbeeld bij bewustwording en beïnvloeding van verkeersgedrag, ook raakvlakken heeft met de veilige woon- en leefomgeving.

Lokale verbinding en betrokkenheid bij brandveiligheid.

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de brandveiligheid. Volgens de Wet op de veiligheidsregio's voert Veiligheidsregio Fryslân de brandweertaken uit. Wij zijn een verbindende rol tussen het regionale beleid en de lokale uitvoering. De gemeentelijke inzet richt zich op het vergroten van de bewustwording van risico's op brand en op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners voor brandpreventie.

De aanpak van ondermijnende criminaliteit

De gemeente Weststellingwerf weerbaarder maken door misbruik van de gemeentelijke faciliteiten en regelgeving te minimaliseren. De gemeente heeft een herkenbare rol als regiehouder en is ingericht als centraal punt voor informatie voor zowel in- als externe partners. Er is een aanpak op risicobranche's, drugs, witwassen en ongebruikelijk bezit. Het Hennepconvenant Friesland helpt ons, samen met de politie en provincie, in de aanpak tegen de illegale hennepcultuur en drugshandel.

Inwoners en bedrijven zijn bewust van de risico's van ondermijning. Voor inwoners is zichtbaar dat er opgetreden wordt tegen ondermijnende criminaliteit. Het uitvoeringsplan Ondermijning is opgesteld met daarin aandacht voor het voeren van een robuust Bibob-beleid voor de kwetsbare sectoren in de gemeente en integrale controles door politie en vergunningen, toezicht en handhaving (VTH).

De aanpak van digitale criminaliteit verbeteren

De geregistreerde en traditionele criminaliteit in Nederland neemt af, terwijl andere (minder zichtbare) vormen toenemen. Digitale criminaliteit is hier een voorbeeld van. Dat kan gaan over zaken als je privacy maar ook om bijvoorbeeld Identiteitsfraude en Marktplaatsfraude. In samenwerking met belangrijke partners zoals politie en experts, gaan we de inwoners en ondernemers bewust en weerbaar maken tegen gedigitaliseerde criminaliteit.

Beleidsindicatoren

De gemeenteraad krijgt jaarlijks via de begrotingscyclus inzicht in de activiteiten die worden gepland en uitgevoerd. De verantwoording over de uitvoering van de prioriteiten is kwantitatief van aard, namelijk welke acties zijn uitgevoerd, welke doelgroep is bereikt en wat het bereik is geweest. Criminaliteitscijfers worden waar mogelijk ondersteunend gebruikt.

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de sociale kwaliteit woon- en leefomgeving

aantal
x1

Lokale beleidsindicator	2020	2021	2022	2023
Burenruzies voorgelegd aan mediator*	1	0	0	0
Geregistreerde meldingen over burengerucht**	129	103	98	17
Meldingen van overspannen/verwarde personen**	89	144	110	137
Nazorg ex-gedetineerden trajecten***	3	4	3	6
Waarvan begeleiding vanuit zorg mbt ex- gedetineerden****	1	3	0	0
Incidenten vernieling en zaakbeschadiging**	96	77	95	20
Incidenten overlast**	475	522	332	202

*Bron: Interne registratie veiligheid

**Bron: 12 maand rapportage politie

***Bron: Justid

****Bron: Interne registratie procesregisseur Sociaal domein

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de objectieve veiligheid en de criminaliteit

aantal
x1

Lokale beleidsindicator	2020	2021	2022	2023
Aangiftes woninginbraken*	14	12	20	9
Aangiftes inbraken in schuren/bijgebouwen*	7	10	6	2
Aangiftes mishandelingen*	43	38	28	18
Aangiftes bedreigingen*	45	26	29	8
Opgelegde huisverboden**	5	5	7	4
Registraties huiselijk geweld*	91	59	62	60

*Bron: 12 maand rapportage politie

**Bron: Online registratie huisverboden Khonraad

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van verkeersveiligheid

aantal
x1

Lokale beleidsindicator	2020	2021	2022	2023
VVN vrijwilligers acties op scholen in samenwerking met scholen en plaatselijke belangen/verkeerswerkgroepen politie	4	5	15	24

Bron: Atlas Verkeerseducatie - Provincie Fryslân

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de brandveiligheid

aantal
x1

Lokale beleidsindicator	2020	2021	2022	2023
Controles op brandveiligheid bedrijven*	37	38	55	63
Voorlichtingen op scholen**	3	1	14	5
Oefeningen in de wijk**	0	0	0	2
Voorlichtingen na brand**	0	0	1	1

*Bron: Jaarrapportage VTH

**Bron: Jaarrapportage brandweer

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
1-1 Crisisbeheersing en brandweer	1.681	1.965	2.108	2.108	2.108	2.108
1-2 Openbare orde en veiligheid	242	300	370	370	370	370
Totaal Lasten	1.924	2.266	2.477	2.477	2.477	2.477
Baten						
1-1 Crisisbeheersing en brandweer	2	0	0	0	0	0
1-2 Openbare orde en veiligheid	17	16	16	16	16	16
Totaal Baten	19	16	16	16	16	16
Saldo van lasten en baten	1.905	2.250	2.461	2.461	2.461	2.461
Resultaat	1.905	2.250	2.461	2.461	2.461	2.461

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024

Lasten

Crisisbeheersing en brandweer

Het verschil komt door een hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân. We baseren de geraamde bijdrage op de meerjarenbegroting van de VRF. De rest van het verschil komt door hogere doorbelasting van de directe loonkosten en door aangepaste regelgeving over wat moet worden doorbelast.

Openbare orde en veiligheid

Het verschil komt door hogere doorbelasting van de directe loonkosten en door aangepaste regelgeving over wat moet worden doorbelast.

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder(s)	Hartog, Hoen en Zonderland
Organisatie	Beleid en Vastgoed, Grondzaken & Facilitair

Taakvelden

- Openbaar vervoer
- Economische havens en waterwegen
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie (in de openbare ruimte)
- Verkeer en vervoer
- Recreatieve havens
- Parkeren (geen lasten en baten)

Beleidsnota's

2000 Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan (GVVP 2000) inclusief de uitgevoerde evaluatie (2007)

2010 [Nota Openbare verlichting](#)

2012 Beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte 2012-2016

2017 [Bomenbeleidsplan 2017-2027](#)

2018 Landschapsbeleidsvisie Zuidoost Friesland 2018- 2028

2019 Omgevingsvisie Weststellingwerf

2021 Centrumvisie Wolvega 2021

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Opstellen visie Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte en opstellen Duurzame inrichting openbare ruimte

De openbare ruimte is de ontmoetingsplek en het bindmiddel in de samenleving. Het is een plek waar we elkaar ontmoeten, naar ons werk en naar school gaan, spelen, sporten en ontspannen. De buitenruimte is de leefomgeving van onze inwoners en vervult een belangrijke maatschappelijke functie. Daar willen we duidelijke kaders voor scheppen om onze doelstellingen en ambities te bereiken.

Daarvoor stellen wij in 2025 zoals aangegeven in de LTA op:

- een visie Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte;
- een DIOR (Duurzame inrichting openbare ruimte).

Visie 'Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte'

Vanuit wetgeving heeft de gemeente een belangrijke zorgplicht van de openbare ruimte. Met de visie kan gestuurd worden om efficiënt de afgesproken doelen (vastgesteld ambitieniveau) te halen en daarover met inwoners en ondernemers te communiceren. De visie geeft onder andere ook inzicht in bijvoorbeeld het planmatig baggeren en beschrijft de ambitie (groenstructuur) voor ombouw van traditioneel groen naar ecologisch groen.

Duurzame inrichting openbare ruimte (DIOR)

De DIOR is een leidraad die richtlijnen geeft tijdens de planvorming en de inrichting van de openbare ruimte. Zo realiseren we een functioneel, samenhangend en goed te beheren duurzame openbare buitenruimte. Waarbij we niet alleen kijken naar de aanleg maar ook naar het onderhoud over de totale levensduur van onze kapitaalgoederen. Hierbij ontwerpen we slim en investeren we meer in de aanleg, als dit in het onderhoud geld bespaart. Toepassing van de DIOR is, als deze door de raad wordt vastgesteld, verplicht bij alle nieuwbouw- en herinrichtingsprojecten van de openbare ruimte. Ongeacht of het een gemeentelijk plan of een ontwikkeling van een externe initiatiefnemer is.

Lelylijn

Rijk en regio onderzoeken de mogelijke aanleg van de Lelylijn, een nieuwe spoorverbinding tussen Lelystad en Groningen en Leeuwarden. Ook onderzoeken zij welke mogelijkheden voor ontwikkeling de lijn kan bieden aan Noordelijk Nederland. De gemeente Weststellingwerf hecht waarde aan deze ontwikkeling en is samen met andere Friese gemeenten aangehaakt.

Het nieuwe kabinet heeft de Lelylijn opgenomen in het hoofdlijnenakkoord. Er is echter nog geen duidelijkheid over het tracé en het effect voor de gemeente Weststellingwerf. De eerstvolgende stap die door het rijk moet worden gezet is een verkenning in het MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport).

Veenweideprogramma 2021-2030

Het ontwerpplan Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG) is stopgezet. Met het Hoofdlijnenakkoord van de huidige regering is het transitiefonds voor het landelijk gebied van tafel. Het Veenweideprogramma 2021-2030 zou ondergebracht worden in het FPLG. Op dit moment is er onvoldoende zicht op beschikbare geldstromen. Het geld dat in beeld is, is al geoormerkt.

De opgave voor het landelijk gebied is op zich niet van tafel. Het Veenweidegebied speelt daarin een belangrijke rol. Door lokale initiatiefnemers en betrokkenen is veel energie geïnvesteerd in gebiedsprocessen. Het is van belang het aanwezig enthousiasme niet de nek om te draaien. Het is de inzet om goedlopende gebiedsprocessen zo goed mogelijk door te zetten met de beschikbare middelen.

De Funderingsaanpak heeft geleid tot het gezamenlijke Funderingsloket. Over de resultaten wordt met regelmaat gerapporteerd.

Met de andere Friese veenweidegemeenten, de provincie en het Wetterskip sluiten we ons aan bij het (lobby) Platform Slappe Bodem. Doel is deze voor ons belangrijke problematiek goed geagendeerd te krijgen.

Doelstellingen

Van beleid naar uitvoering

Wat willen we bereiken?

Het doel is het realiseren van een toekomstbestendig en duurzaam verkeer- en vervoerbeleid, dat voor de komende 5 tot 10 jaar een duidelijk kader biedt voor het oplossen van verkeerskundige knelpunten en het verbeteren van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid voor elke weggebruiker.

Wat doen we ervoor

Het oplossen van verkeerskundige knelpunten

In 2023 is gestart met de aanpak van een aantal verkeerskundige knelpunten (zoals onder andere het aanleggen van parkeerplaatsen, het plaatsen van verkeersdrempels, verkeersborden en kleinschalige herinrichting). Doel hiervan is om de verkeersveiligheid te vergroten en overlast voor inwoners te beperken. Ook in 2025 en verder zullen verkeerskundige knelpunten worden aangepakt. Voor een deel vloeien deze voort uit het uitvoeringsprogramma welke volgend op de vaststelling van het GVVP (voorjaar 2025) wordt opgesteld.

Het opstellen van een Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP)

Het proces om te komen tot een gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan heeft vertraging opgelopen. Een ontwerp van het plan wordt eind 2024 aan de gemeenteraad voorgelegd. Tegelijkertijd zal een ontwerp van het plaatsingsbeleid elektrische laadpalen worden voorgelegd. Daarna volgt een inspraak periode van 6 weken. Het definitieve plan zal naar verwachting in het voorjaar van 2025 ter vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
2-1 Verkeer en vervoer	5.871	6.308	6.504	6.639	6.653	7.185
2-3 Recreatieve havens	126	65	65	132	125	128
2-4 Economische havens en waterwegen	6	46	50	49	49	49
2-5 Openbaar vervoer	85	4	4	4	4	4
5-7 Prog 2 Openbaar groen (openlucht)recr.	2.114	2.263	2.400	2.400	2.400	2.400
Totaal Lasten	8.203	8.686	9.022	9.224	9.230	9.765
Baten						
2-1 Verkeer en vervoer	99	16	106	106	106	106
2-3 Recreatieve havens	44	31	31	31	31	31
2-5 Openbaar vervoer	32	6	6	6	6	6
5-7 Prog 2 Openbaar groen (openlucht)recr.	180	58	58	58	58	58
Totaal Baten	355	110	200	200	200	200
Saldo van lasten en baten	7.847	8.576	8.822	9.023	9.030	9.565
Onttrekkingen						
0-10A Mutaties reserves	602	577	443	333	333	333
Stortingen						
0-10A Mutaties reserves	11.097	1.054	0	0	0	0
Mutaties reserves	10.494	476	-443	-333	-333	-333
Resultaat	18.342	9.052	8.380	8.690	8.697	9.232

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024

Lasten

Verkeer en vervoer

Doordat de kapitaallasten van het project De Blesse starten in 2025, nemen de afschrijvingen bij het taakveld verkeer en vervoer toe (€193.000). Hier staat tegenover dat de kapitaallasten van het project worden gedekt vanuit de dekkingsreserve kapitaallasten. Per saldo hebben deze kapitaallasten geen effect op het begrotingssaldo.

Openbaar groen

Het verschil komt door hogere doorbelasting van de directe loonkosten en door aangepaste regelgeving over wat moet worden doorbelast.

Baten

Verkeer en vervoer

Onze stoepen en straten zijn door derden opengebroken om bij de kabels en leidingen te komen. Daarvoor ontvangen wij structureel een degeneratievergoeding. Een degeneratievergoeding is een vergoeding voor kosten die voortkomen uit de werkzaamheden, zoals kapotte stoeptegels of verzakkingen. Deze zijn vanaf 2025 structureel opgenomen in de begroting.

Begroting 2025 ten opzichte van het meerjarenperspectief

Lasten

Verkeer en vervoer

Door de geplande investeringen in de wegen lopen jaarlijks de kapitaallasten van het taakveld verkeer en vervoer verder op.

Recreatieve havens

In 2026 starten de kapitaallasten van het project de Driewegsluis.

Mutatie reserves

In 2024 zijn er stortingen gedaan in de dekkingsreserves Acht-Pilarenplein, het Groene hart en de centrumontwikkeling Noordwolde. Dit was totaal in 2024 € 1,05 miljoen. In 2025 zijn er verder geen stortingen begroot. De onttrekking voor de kapitaallasten van de Blesse begint vanaf 2025 (zie ook Verkeer en vervoer, lasten). Daarnaast is een incidenteel budget voor verkeerskundige knelpunten doorgezet uit 2023 naar 2024 en 2025 (2x € 250.000), deze komt in beide jaren ten laste van de algemene reserve.

Investerings

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Meerjarig investeringskrediet kwaliteit wegen	750.000	750.000	500.000	500.000
Totaal bruto investeringsbedrag	750.000	750.000	500.000	500.000

Programma 3 | Economie

Programma 3 | Economie

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort en Hoen
Organisatie	Beleid en Vastgoed, Grondzaken & Facilitair

Taakvelden

- Bedrijvenloket en bedrijfsregeling
- Economische ontwikkeling
- Economische promotie
- Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Beleidsnota's

[2011 Ontwikkelagenda Versterking economische structuur](#)
[2017 Nota Grondbeleid](#)
[2019 Afspraken bedrijventerrein regio zuidoost 2019-2026](#)
[2020 Subsidieregeling Ondernemersfonds Weststellingwerf 2020](#)
[2021 Centrumvisie Wolvega](#)
[2021 Uitvoeringsprogramma Centrumvisie Wolvega](#)
[2021 Detailhandelsvisie gemeente Weststellingwerf](#)
[2022 Beleid Uitgifte bedrijfskavels](#)
[2024 Grondprijzenbrief](#)

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Ondernemend Weststellingwerf

In 2024 is de nieuwe ondernemersvereniging Ondernemend Weststellingwerf opgericht. Na een opstartfase is de vereniging in 2025 operationeel vanuit de domeinen netwerken, belangenbehartiging, economisch aanjagen, regiomarketing en facilitair bureau. Vanuit de gemeente willen we toe naar een vereenvoudiging van de financiële bijdragen/subsidies naar de ondernemersvereniging(en) of fondsen. Een verkenning en/of uitvoering hiervan vindt in 2025 plaats.

Netcongestie

Vanwege de grote druk op het elektriciteitsnetwerk geeft dit beperkingen in de levering en terug levering van stroom aan onder meer bedrijven. Dit heeft of kan van invloed zijn op bijvoorbeeld de verkoop van bedrijfskavels en de vestiging, bedrijfsvoering, verduurzaming en toekomstige ontwikkelingen van bedrijven. Hierbij wordt ook verwezen naar Programma 7.

Doelstellingen

Aanpak versterken lokale economie

Wat willen we bereiken?

Samen met de ondernemers werken aan een positief ondernemingsklimaat. Wij faciliteren, investeren en verbinden.

Wat doen wij ervoor

Een economische beleidsnotitie opstellen

Er is een extern bureau ingeschakeld voor het opstellen van de economische beleidsnotitie. Bij de totstandkoming van de notitie wordt informatie bij de ondernemers en andere stakeholders opgehaald waaronder via Ondernemend Weststellingwerf. Een aantal leden van deze nieuwe ondernemersvereniging maakt onderdeel uit van de begeleidingscommissie. Bij het opstellen van de notitie wordt ook een onderzoek gedaan in de behoefte naar een ondernemershuis. De vaststelling van de Economische beleidsnotitie vindt in het 1e kwartaal 2025 plaats.

Het centrum van Wolvega en Noordwolde aantrekkelijk en toekomstbestendig maken

Centrumontwikkeling Wolvega

In 2025 gaan wij net als in 2024 aan de slag met 3 deelprojecten. Deze deelprojecten hebben één gemene deler namelijk een hoog ambitieniveau. Met name het Groene Hart van Wolvega kent nog steeds grote uitdagingen. De deelprojecten dragen bij aan een vitaal, toekomstig bestendig en onderscheidend centrum met een aantrekkelijk verblijfsklimaat, een goede bereikbaarheid en duidelijke routing.

1. Herinrichting winkelstraat

Het herinrichtingsplan is een kwalitatief hoogwaardig plan waarin de identiteit van Wolvega zichtbaar wordt. Zo worden er hoefijzers en sporen van een sulky (tweewielige kar achter paarden) in de bestrating verwerkt die verwijzen naar de paardensport waar Wolvega om bekend staat. Daarnaast wordt de straat klimaatbestendig gemaakt door middel van een gescheiden hemelwaterafvoer en een vernieuwd riool. In 2025 zal het project al ruimschoots in de uitvoeringsfase zijn (start 2e helft 2024).

2. Gebiedsontwikkeling Pastorieplein: het Groene Hart van Wolvega

In het gebied tussen Huize Lindenoord en de Kerk op de Hoogte, inclusief het Pastorieplein, wordt het Groene Hart van Wolvega gerealiseerd.

Hierbij werkt de gemeente samen met lokale ondernemers aan deze gebiedsontwikkeling. Deze ondernemers dragen ruim bij aan het collegeprogramma door betaalbare woningbouw te realiseren. De ontwikkelaar is van plan om in 2025 te starten met de realisatie van één van de appartementengebouwen.

Huize Lindenoord zal in 2025 verbouwd en geopend worden.

In 2025 gaan wij verder met de voorbereiding en inrichting van een Roodbaardachtig park, te beginnen rond de Kerk op de Hoogte en rond Huize Lindenoord.

Tot slot werken wij verder aan oplossingen voor de toekomstige parkeerbehoefte zoals een parkeergarage.

2025 staat in het teken van de verdere (technische) voorbereiding van deze parkeergarage.

3. Gebiedsontwikkeling Acht-Pilarenplein

Wij gaan samen met de lokale ondernemers de mogelijkheden onderzoeken en uitwerken hoe het Acht-Pilarenplein verder te ontwikkelen. Met name de (on)mogelijkheid van een doorbraak Heerenveenseweg – Acht-Pilarenplein wordt in 2025 duidelijk en eventueel verder uitgewerkt.

Centrumontwikkeling Noordwolde

De uitvoering is gestart in het najaar van 2024. De verwachting is dat de werkzaamheden in het voorjaar 2025 zijn afgerond.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
3-1 Economische ontwikkeling	91	98	68	70	67	67
3-2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	214	337	3	3	3	3
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	162	163	172	175	175	175
3-4A Economische promotie	94	91	94	97	97	97
Totaal Lasten	561	689	337	345	342	342
Baten						
3-1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3-2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	296	337	0	0	0	0
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	16	21	21	21	21	21
Totaal Baten	313	358	21	21	21	21
Saldo van lasten en baten	248	331	316	324	321	321
Onttrekkingen						
0-1I Mutaties reserves	0	30	0	0	0	0
Resultaat	248	301	316	324	321	321

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het taakveld fysieke bedrijfsinfrastructuur gaat over de grondexploitaties van de bedrijventerreinen. Een toelichting hierop vindt u in de paragraaf grondbeleid. De baten en lasten van dit taakveld hebben nagenoeg geen invloed op het saldo van dit programma.

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs

Portefeuillehouder(s)	Hoen en Hartog
Organisatie	Beleid en Gebiedsteams

Taakvelden

- Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- Onderwijshuisvesting
- Openbaar basisonderwijs

Beleidsnota's

2012 Integraal Huisvesting Plan 2012-2015 (IHP)

2013 OWO-visie op de drie decentralisaties

2013 Nota Visie toekomst basisonderwijs Weststellingwerf

2014 Verordening leerlingenvervoer

[2015 Verordening Voorziening huisvesting onderwijs en beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs](#)

2018 Kadernotitie Peuteropvang Weststellingwerf

2021 Beleidsvisie Het onderwijs als schatkamer

2021 Beleidsnotitie Spelonderwijs (Onderwijsachterstandenbeleid)

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Leerlingenvervoer

Elk kind heeft recht op onderwijs volgens de Leerplichtwet. Daarom is leerlingenvervoer geregeld in de wet. De regels staan in een verordening. Eind 2024/begin 2025 stelt u deze nieuwe verordening vast. In de gemeente Weststellingwerf geldt: als leerlingen niet zelf naar school kunnen, kunnen deze leerlingenvervoer aanvragen. Dit geldt ook voor kinderen die door hun zorgbehoefte naar een speciale school gaan. Ouders kunnen dan leerlingenvervoer aanvragen. Waar mogelijk gebruiken we het openbaar vervoer. Als dat niet kan, regelen we speciaal taxivervoer. We overleggen ook met ouders om te kijken hoe zij kunnen helpen.

NPO Nationale Programma Onderwijs

Scholen gebruiken nog steeds geld van het NPO dat in 2021 beschikbaar werd gesteld door de regering. Dit geld is bedoeld om de achterstanden door de coronapandemie in te halen. Deze gelden kunnen tot augustus 2025 worden uitgegeven.

Handhaving en Toezicht Kinderopvang

Begin 2024 heeft de inspectie van het onderwijs, namens het ministerie van OCW, gesprekken gevoerd met verschillende gemeenten om de kwaliteit te verbeteren. Tijdens deze gesprekken zijn adviezen gegeven om ons beleid op punten te verbeteren. Over het algemeen doen we het goed en hebben we de hoogste status, een A-status, behaald. Ons is geadviseerd om meer in te zetten op de uitvoering van de handhaving en toezicht zodat we minder kwetsbaar zijn als kleine gemeente. We werken samen met de gemeente Opsterland om het beleid te verbeteren en de adviezen van de inspectie toe te passen.

VVE -Beleid

In oktober 2023 zijn de OWO-gemeenten een gezamenlijk onderzoek gestart om de doelen voor onderwijsachterstanden duidelijk te krijgen. Aan een adviesbureau is gevraagd om een objectieve mening te geven. Ze kijken naar vragen zoals: sluiten de landelijke verwachtingen voor de voor- en vroegtijdige educatie aan bij ons beleid? Hoe verloopt het verminderen van ontwikkelingsachterstanden? Sluiten de gestelde doelen nog aan op het huidige beleid? De resultaten van dit onderzoek worden begin 2025 verwacht. Op basis van deze resultaten zullen we het huidige VVE-beleid in de OWO-gemeenten eventueel opnieuw bekijken.

Doelstellingen

Een goed doorgaande schoolloopbaan voor iedereen

Wat willen we bereiken?

In Weststellingwerf is het streven om op een zo vroeg mogelijke leeftijd een goede start te maken in het onderwijs. Daarom starten de kinderen met de Voor- en Vroegtijdige Educatie (VVE) vanaf de leeftijd van 30 maanden (twee en een half jaar). Dit is belangrijk om tot een goede doorstroming te komen en aansluiting op het vervolgonderwijs te krijgen. In de beleidsvisie is opgenomen dat alle kinderen in Weststellingwerf:

- opgroeien in een veilige, gezonde, stimulerende omgeving, zodat zij zich kunnen voorbereiden op de toekomst.
- optimale kansen hebben om zichzelf, hun talenten en de wereld om hen heen te ontdekken.
- recht hebben op passende en kwalitatief goed onderwijs.

Het is daarom van belang dat een adequate zorgstructuur wordt gecreëerd die als basis dient. Dit betekent dat er wordt gezorgd voor voldoende voorschoolse voorzieningen met als doel de band tussen kind, ouder en onderwijs te versterken. En als het nodig is samenwerking met jeugdhulp (gebiedsteam) en ketenpartners om aan te kunnen sluiten bij de hulpvraag.

Wat doen wij ervoor

Leerplicht

De gemeente streeft ernaar om de jongeren die leerplichtig (tot 18 jaar) zijn, de kans te geven om een startkwalificatie te behalen. Een startkwalificatie 2 wordt als basis gezien om een goede start te kunnen maken in de maatschappij.

In samenwerking met Startwijzer heeft de gemeente Weststellingwerf met zeven andere regio's in Friesland het beleid rondom leerplicht vastgelegd. Hierin wordt gezamenlijk opgetrokken om het percentage Voortijdige School Verlaters en ongeoorloofd verzuim laag te houden. De komende periode zullen er BOA's aangetrokken worden die kunnen gaan handhaven.

Vanuit de Wet van school naar werk speelt in 2025 de Startwijzer een belangrijke rol om jongeren aangesloten te houden in het onderwijs.

Passend onderwijs

Voor passend onderwijs verwijzen we naar programma 6 van deze begroting.

Kinderopvang en Peuteropvang

De gemeente Weststellingwerf is verantwoordelijk voor voldoende aanbod peuteropvang. In samenwerking met de GGD zijn afspraken gemaakt om de kwaliteit van de Peuteropvang en Kleuteropvang te bewaken. Zij verzorgen de jaarlijkse inspecties (wettelijk verplicht) en stellen een rapport op. De gemeente Weststellingwerf heeft momenteel een A-status. Dat is de hoogste status die mogelijk is in het uitvoeren van een goed beleid op de Peuteropvang en Kleuteropvang.

Gelijke kansen

Ieder kind moet de kans krijgen zijn of haar talenten te ontwikkelen. Ieder kind moet de kans krijgen zich volledig te ontwikkelen. Hierin mag achtergrond, opleidingsniveau van ouders of financiële situatie niet van invloed zijn op de schoolprestatie van een kind. Daarnaast bieden we in Weststellingwerf een breed aanbod van cultuur en sport aan. Dit is terug te vinden in de lokale samenwerking tussen voorzieningen, zoals:

- voorschoolse voorzieningen
- naschoolse opvang
- jongerenwerk
- culturele bijeenkomsten
- aanbieden van sport bij lokale sportverenigingen
- buurtsportcoaches

Doelstellingen

Toekomstbestendige onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Onze schoolgebouwen zijn klaar voor de toekomst. Dit betekent dat de gemeente en schoolbesturen samen zorgen voor goede schoolgebouwen met een brede functie. Hierbij speelt duurzaamheid, goede spreiding en keuzevrijheid voor ouders een rol. We borgen hiermee de kwaliteit en betaalbaarheid.

Wat doen wij ervoor

Integraal Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is samen met de onderwijspartners opgesteld om in de komende jaren naar toekomstbestendige onderwijshuisvesting toe te werken. Op hoofdlijnen is de gemeente financieel verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreiding (inclusief de eerste volledige inrichting van het gebouw), vervanging van een gebouw of het beschikbaar stellen van een bestaand gebouw. In 2024 is een aantal schoolbesturen begonnen met de voorbereidingen en/of gestart met uitbreiding, verduurzamings- en renovatieplannen die in het IHP zijn opgenomen. In 2025 wordt een deel van deze plannen gerealiseerd en worden er voorbereidingen gedaan voor de komende jaren.

Doelstellingen

Openbaar onderwijs

Wat willen we bereiken?

Voldoende aanbod aan openbaar onderwijs.

Wat doen wij ervoor

Samenwerking met schoolbestuur Comprix

In Weststellingwerf zorgt Stichting Comprix voor het openbaar onderwijs vanuit het wettelijk kader. Stichting Comprix informeert de gemeente bij veranderingen in de Raad van Toezicht en deelt de begroting en jaarstukken met de gemeenteraad. De financiële situatie is gezond te noemen voor dit schooljaar. Na augustus 2025 stoppen de NPO-gelden. Comprix heeft dit meegenomen in de begroting.

Beleidsindicatoren

Goede schoolloopbaan voor iedereen: zoveel mogelijk leerlingen en cursisten hebben een doorlopende schoolloopbaan

aantal x 1

Omschrijving	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Kindplaatsen Voor-en Vroegschoolse Educatie	42	50	60	108*
Deelnemers kinderopvang (peuteropvang en kinderopvang)	510	515	500	548*
Leerlingen basisonderwijs	1.912	1.912	1.925	2004**
Leerlingen voortgezet onderwijs	1.448	1.448	1.400	1334**
Locaties Kinderopvang/Peuteropvang	19	19	19	20
Scholen primair onderwijs	21	21	21	20
Scholen voortgezet onderwijs	2	2	2	2

* nieuwe bron: GGD indicator

** Bron: DUO lijsten leerplichtambtenaar

Deelnemers leerlingenvervoer

aantal x 1

Omschrijving	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Leerlingen	139	145	145	137

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
4-2 Onderwijshuisvesting	2.610	2.475	2.532	2.767	2.698	2.850
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.013	1.599	1.645	1.620	1.620	1.620
Totaal Lasten	4.624	4.073	4.177	4.387	4.318	4.470
Baten						
4-2 Onderwijshuisvesting	462	1.650	445	445	445	445
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	777	467	467	467	467	467
Totaal Baten	1.239	2.118	912	912	912	912
Saldo van lasten en baten	3.384	1.956	3.265	3.475	3.406	3.558
Resultaat	3.384	1.956	3.265	3.475	3.406	3.558

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024

Lasten

Onderwijshuisvesting

In 2025 zijn de lasten € 58.000 hoger dan in 2024. Dit komt doordat er in 2025 meer kapitaallasten (€ 82.000) zijn als gevolg van de geplande investeringen uit het integraal strategisch onderwijshuisvestingsplan (ISHP) en er zijn meer overhead kosten (€ 27.000) doorbelast. De raming is lager voor onderhoud (€ 41.000) en er zijn geen kosten meer voor gas, water en elektra voor Huize Lindenoord (€ 11.000).

Baten

Onderwijshuisvesting

Huize Lindenoord is in 2024 verkocht. Dit betekent in die jaarschijf een eenmalige ontvangst voor de verkoop. De te ontvangen huur staat nog in de jaarschijf 2024. Deze wordt pas bij de najaarsnota 2024 verlaagd. Voor de begroting 2025 is de huurverlaging al wel geraamd.

Begroting 2025 en meerjarenperspectief

Lasten

Onderwijshuisvesting

De meerjarenbegroting stijgt door de kapitaallasten van de geplande investeringen uit het integraal strategisch onderwijshuisvestingsplan (ISHP). In 2026 is er nog eenmaal een uitkering aan het Lindecollege in Wolvega voor schilderwerk als gevolg van afspraken uit het verleden.

Investeringen

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
ISHP	3.460.000	235.000	3.209.000	-
Investeringskrediet gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	508.000	698.000	353.000	0
Totaal bruto investeringsbedrag	3.968.000	933.000	3.562.000	0

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder(s)	Hoen
Organisatie	Beleid en Sport & Leefstijl

Taakvelden

- Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- Cultureel erfgoed
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Media
- Musea
- Sportaccommodaties
- Sportbeleid en activering

Beleidsnota's

2015 Nota Recreatie en toerisme, perspectief Weststellingwerf
 2017 Visienota Sport en bewegen in Zuidoost Friesland 2017-2022
 2022 Regionale Ontwikkelstrategie Zuidoost Friesland
 2023 Lokaal sport akkoord

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Sport en Bewegen

In 2025 stellen we het sportbeleid tot en met 2028 vast. Dit doen we in samenwerking met diverse stakeholders zoals verenigingen. Twee opdrachten staan centraal: Verhogen sportparticipatie in de gemeente en sport als middel inzetten binnen het sociaal domein. Dit doen we bijvoorbeeld door het versterken van verenigingen, sportevenementen en vraaggericht aanbod van het beweegteam.

We maken gebruik van de specifieke uitkering gezonde generatie (Brede Regeling SPUK). De brede regeling combinatiefunctionarissen en het Lokaal Sport Akkoord zijn hierin opgenomen.

Kunst en Cultuur

Nota Kunst en Cultuur

In 2025 gaan we van start met de ontwikkeling van een nieuwe nota Kunst en Cultuur. Deze nieuwe nota dient als strategie voor de komende jaren. Daarbij streven we naar een breed draagvlak met, door en voor onze inwoners en culturele instellingen.

Lokale publieke media-instelling

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is een wijziging van de Mediawet 2008 aan het voorbereiden met als doel de lokale publieke media-laag te versterken. De streefdatum voor de inwerkingtreding van de gewijzigde Mediawet is 1 januari 2026, met een feitelijke start per 2027. Tot die tijd blijven de huidige regels van kracht.

Bibliotheek

De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen wordt vanaf 2025 gewijzigd. De wetswijziging beoogt de toegang tot een volwaardige bibliotheek voor elke inwoner van Nederland te garanderen. De staatssecretaris komt in 2025 en 2026 met een overgangsregeling. Het voorstel is om gemeenten een langere tijd (totaal 4 tot 8 jaar) te bieden om toe te groeien naar de minimale normen.

Herdenking watersnoodramp 1825

Weststellingwerf was de zwaarst getroffen gemeente van Fryslân tijdens de watersnoodramp van 1825. In 2025 herdenken we deze watersnoodramp in het gehele overstromingsgebied. De organisatie van de herdenking gebeurt in samenwerking met diverse organisaties en verenigingen.

Triënnale Arcadia 2025

De Triënnale van Arcadia is een driejaarlijks cultureel programma in Fryslân, dat is voortgekomen uit het Culturele Hoofdstad-jaar 2018. Met prikkelende kunst- en cultuurprojecten brengt Arcadia jong en oud samen in een 100 dagen durend cultureel programma. In 2025 vindt de triënnale plaats van 17 mei t/m 24 augustus met voorstellingen, exposities, mienshipsprojecten en meer.

In 2025 neemt Weststellingwerf deel aan de tweede triënnale van Arcadia. In samenwerking met het Vlechtmuseum ontwikkelt de gemeente Weststellingwerf een programma voor deelname. Daardoor breidt de actieradius van Arcadia zich uit over de provincie.

Doelstellingen

Gebiedsontwikkeling Driewegsluis

Wat willen we bereiken?

Er is in 2022 een start gemaakt met de gebiedsontwikkeling Driewegsluis. Land- en waterrecreatie worden hiermee beter met elkaar in verbinding gebracht. Dit moet ervoor zorgen dat meer recreanten en toeristen via deze locatie de gemeente komen bezoeken, er meer overnachtingen plaatsvinden binnen de gemeente en er vervolgens meer werkgelegenheid ontstaat. Het civieltechnische deel zal in 2025 zo goed als afgerond zijn. Ook zal het recreatieve gedeelte met daarin begrepen een Toeristisch Overstappunt (TOP) locatie en informatiepunten worden opgeleverd.

Doelstellingen

Sport en bewegen

Wat willen we bereiken?

In de gemeente Weststellingwerf vinden we het belangrijk dat iedereen de mogelijkheid heeft om te sporten en bewegen. Sport en bewegen levert namelijk een positieve bijdrage aan de gezondheid van mensen, zowel lichamelijk als mentaal. Sport verkleint het risico op aandoeningen zoals hart-en vaatziekten en diabetes maar verkleint ook het risico op depressies. Daarnaast is sport verbindend en draagt het bij aan de sociale cohesie in de samenleving.

Wat doen we ervoor

Beweegteam Weststellingwerf

Het beweegteam valt onder de Brede Regeling SPUK. Deze regeling verplicht ons om verschuiving van taken te realiseren voor het beweegteam. De buurtsportcoaches mogen vanuit de regeling geen bewegingsonderwijs meer geven. We hebben hierover diverse gesprekken gevoerd met het onderwijs en de afspraak gemaakt dat de cofinanciering vanaf schooljaar 2024/2025 stopt. In het nieuwe activiteitenplan van het beweegteam wordt een vraaggericht aanbod gepresenteerd.

Het beweegteam wordt ook ingezet voor Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO gelden). Ze organiseren tijdens schoolvakanties activiteiten voor jongeren en naschools sportaanbod voor basisschoolleerlingen. 2025 is het laatste jaar dat dit vanuit NPO gelden wordt aangeboden.

Lokaal akkoord sport en bewegen

Het Lokaal sport akkoord werkt met een kernteam met leden uit het verenigingsleven. De volgende thema's staan centraal: Inclusief en diversiteit, sociaal veilige sport, vitale sportaanbieders, vaardig in bewegen, ruimte voor sport en bewegen en de maatschappelijke waarde van topsport.

Sport in verbinding met Sociaal domein

- Het volwassenenfonds Sport en Cultuur wordt structureel voortgezet. Het doel is dat iedereen kan blijven deelnemen aan sport en cultuur, ongeacht de financiële situatie.
- Nu wij gebruik maken van de specifieke uitkering gezonde generatie (Brede SPUK) wordt sport nog meer ingezet als middel om doelstellingen binnen het sociaal domein te behalen.

Zwemgelegenheden

Opwaardering zwemgelegenheden

In 2024 is er onderzoek gedaan naar wensen, behoeftes en de programmering van onze zwembaden. In 2025 komt er een voorstel voor de opwaardering van de zwemgelegenheden. Aanvullende informatie is te vinden in paragraaf dynamisch investeringsprogramma.

Openstelling zwembad De Steense in de zomerperiode

In 2024 is er een pilot gedaan voor de openstelling van zwembad De Steense in de zomerperiode. In 2025 is zwembad De Steense in de zomerperiode gesloten in verband met de renovatie van het plafond in de zwemzaal.

Verenigingen of sportaccommodaties

We laten een onderzoek uitvoeren naar de huidige stand van zaken van de gemeentelijke sportaccommodaties en de sportaccommodaties van verenigingen. De resultaten hiervan worden meegenomen in het sportbeleid 2025-2028.

Doelstellingen

Versterken van het kunst- en cultuuraanbod in Weststellingwerf

Wat willen we bereiken?

Het verder stimuleren van het kunst- en cultuuraanbod is belangrijk voor de samenhang in onze gemeente. Kunst en cultuur hebben een verbindende functie voor de inwoners van onze gemeente. Door het combineren met naastgelegen beleidsterreinen zoals erfgoed, zorg, sport, welzijn, onderwijs en gezondheid, ontstaat een waardevolle samenhang die de culturele basis versterkt.

Versterken Culturele Basis

Elke inwoner van Weststellingwerf heeft laagdrempelig toegang tot het beoefenen van en/of deelnemen aan kunst en cultuur. We stimuleren talentontwikkeling bij kinderen en jongeren en maken kunst en cultuur zichtbaar.

Radio Weststellingwerf Centraal

De Stichting Radio Weststellingwerf Centraal is in 2020 door het Commissariaat voor de Media aangewezen als lokale publieke media-instelling voor de gemeente Weststellingwerf. Deze aanwijzing geldt voor een periode van vijf jaar. Per 13 juni 2025 vervalt de vijfjarige aanwijzing van Stichting Radio Weststellingwerf Centraal als lokale omroep voor de gemeente Weststellingwerf. In 2025 vindt een nieuwe aanwijzing lokale publieke media-instelling plaats.

Convenant Nedersaksisch

In 2018 heeft de gemeente Weststellingwerf het convenant Inzake De Nederlandse Erkenning Van De Regionale Nedersaksische Taal ondertekend. Het convenant heeft onder andere als doel dat Nedersaksische overheden het gebruik van het Nedersaksisch bevorderen. In 2025 werken de convenantpartners en alle betrokken partijen verder samen om het Stellingwerfs te bevorderen.

Wat doen we ervoor

Talentontwikkeling kinderen en jongeren

Creativiteit stimuleert een gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren, hun denkvermogen, en het vermogen om samen te werken.

Elk kind en elke jongere in onze gemeente krijgt de kans om zijn/haar talenten te ontwikkelen. Dat kan zijn in muziek, theater, beeldende kunst en/of andere uitingsvormen.

Gesubsidieerde partijen/partners

Samen met de incidentele en structurele cultuurpartners richt de gemeente zich op het bereiken van verschillende doelgroepen.

We geven incidentele cultuurpartners kansen om bij te dragen aan de ontwikkeling van de culturele basis. Met de structurele cultuurpartners worden afspraken gemaakt over welke projecten, diensten en activiteiten (structureel) worden geleverd.

Zo werken we ook in 2025 samen met de Bibliotheek Zuidoost Fryslân aan het verbeteren van het bibliotheekwerk in Weststellingwerf. Dit gebeurt in samenwerking met de gemeenten Opsterland en Ooststellingwerf en in aansluiting op de nieuwe Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen.

Het budget voor het Stellingwerfs is beschikbaar voor de Stellingwarver Schrieversronte om de geplande activiteiten in 2025 uit te voeren.

Ook in 2025 ondersteunen we het Nationaal Vlechtmuseum om een groter publiek te bereiken en zullen we ook Opera Spanga en Opera Nijetrijne weer ondersteunen. Mede dankzij deze twee unieke opera's neemt de gemeente een bijzondere plaats in binnen de Nederlandse culturele wereld.

Met de Oudheidkamer Weststellingwerf blijven we kijken naar toekomstige activiteiten. Zo heeft de Oudheidkamer verschillende wisselexposities die onder andere mogelijk worden gemaakt door de inzet van vele vrijwilligers.

Daarnaast maken we meer projectgerichte afspraken. Dit doen we onder andere met:

- Stellingwarver Schrieversronte
- Wereldwinkel Wolvega
- Radio Weststellingwerf Centraal
- Verschillende verenigingen voor amateurkunstbeoefening
- De Veerkieker met betrekking tot erfgoededucatie

Doelstellingen

Bevorderen recreatie en toerisme Weststellingwerf

Wat willen we bereiken?

Het bevorderen van recreatie en toerisme in Weststellingwerf.

Wat doen we ervoor

Toeristische recreatieve voorzieningen

Jaarlijks is er een bedrag beschikbaar om de kwaliteit van toeristisch-recreatieve voorzieningen te verbeteren. Daarnaast werkt een groep recreatieondernemers uit de gemeente, georganiseerd in het Platform Recreatie en Toerisme, actief mee aan projecten en initiatieven die onze gemeente als bestemming aantrekkelijk maken en beter op de kaart zetten.

Koloniën van Weldadigheid

We willen meer bezoekers naar ons gebied trekken door te investeren in marketing en productontwikkeling met betrekking tot het Koloniegebied. Ons doel hiermee is dat toeristen meerdere dagen in ons gebied kunnen en willen verblijven. Er wordt gewerkt aan een marketingplan om hier meer handen en voeten aan te geven.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
5-1 Sportbeleid en activering	945	644	611	583	555	550
5-2 Sportaccommodaties	1.594	2.419	1.990	2.032	2.047	2.049
5-3 Cultuurpresentatie cultuurproductie en	353	504	524	452	452	479
5-4 Musea	90	95	97	97	97	97
5-5 Cultureel erfgoed	160	55	150	140	139	138
5-6 Media	537	546	621	594	594	594
5-7A Prog 5 Openbaar groen (openlucht)recr.	504	647	694	698	699	699
Totaal Lasten	4.185	4.910	4.689	4.596	4.584	4.607
Baten						
5-1 Sportbeleid en activering	303	261	195	167	0	0
5-2 Sportaccommodaties	957	565	565	565	565	565
5-5 Cultureel erfgoed	5	0	0	0	0	0
5-6 Media	27	27	27	0	0	0
5-7A Prog 5 Openbaar groen (openlucht)recr.	24	17	17	17	17	17
Totaal Baten	1.317	871	805	749	582	582
Saldo van lasten en baten	2.868	4.040	3.884	3.847	4.001	4.025
Onttrekkingen						
0-10B Mutaties reserves	1.524	605	65	109	109	109
Stortingen						
0-10B Mutaties reserves	1.353	1.433	0	0	0	0
Mutaties reserves	-171	828	-65	-109	-109	-109
Resultaat	2.697	4.868	3.819	3.738	3.892	3.916

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024

Lasten

Sportbeleid en activering

Vanaf 2025 zijn wij geen tussenpersoon meer voor de scholen met betrekking tot sportcoaches.

Sportaccommodaties

In 2024 is er eenmalig een bedrag beschikbaar van € 495.000 voor de subsidieregeling verduurzamen dorpshuizen en sportaccommodaties. In 2024 is ook een extra subsidiebedrag van € 143.000 beschikbaar voor onderhoud sportvelden. De rest van het verschil komt door hogere doorbelasting van de directe loonkosten en door aangepaste regelgeving over wat moet worden doorbelast.

Cultureel erfgoed

Bij de voorjaarsnota 2024 is een krediet beschikbaar gesteld voor de aankoop van het vastgoed PKN Wolvega. De kapitaallasten staan hier geraamd.

Media

Vanaf 2025 is de bijdrage voor de bibliotheek verhoogd voor het onderdeel De Bibliotheek in school (d-Bos). Eerder werd dit bedrag gedekt uit SPUK middelen.

Baten

Sportbeleid en activering

Vanaf 2025 zijn wij geen tussenpersoon meer voor de scholen met betrekking tot sportcoaches.

Begroting 2025 en meerjarenperspectief

Sportbeleid en activering

De SPUK regeling voor combinatiesportfunctionarissen loopt tot en met 2026.

Mutaties reserves

In 2024 zijn er stortingen geweest in dekkingsreserves voor de investeringen in het centrum van Wolvega.

Investeringsen

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	588.000	840.000	65.000	249.000
Totaal bruto investeringsbedrag	588.000	840.000	65.000	249.000

Programma 6 | Sociaal domein

Programma 6 | Sociaal domein

Portefeuillehouder(s)	Hartog, den Hartigh, Hoen en Zonderland
Organisatie	Beleid, Projecten, Schakelteam en Gebiedsteam

Taakvelden

Vanaf 2025 zijn de taakvelden voor programma 6 door het Rijk opnieuw aangepast. Hieronder staan de actuele taakvelden.

- Samenkracht en burgerparticipatie
- Toegang en eerstelijnsvoorziening Wmo
- Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd
- Toegang en eerstelijnsvoorziening Integraal
- Inkomensregelingen
- WSW en beschut werk
- Arbeidsparticipatie
- Hulpmiddelen en diensten (Wmo)
- Huishoudelijke hulp (Wmo)
- Begeleiding (Wmo)
- Dagbesteding (Wmo)
- Overige maatwerkarrangementen (Wmo)
- Jeugdhulp ambulante lokaal
- Jeugdhulp ambulante regionaal
- Jeugdhulp ambulante landelijk
- Jeugdhulp met verblijf lokaal
- Jeugdhulp met verblijf regionaal
- Jeugdhulp met verblijf landelijk
- PGB Wmo
- PGB Jeugd
- Beschermd wonen (Wmo)
- Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)
- Jeugdbescherming
- Jeugdreclassering
- Coördinatie en beleid Wmo
- Coördinatie en beleid Jeugd

Beleidsnota's

2014 Beleidsplan Hart voor de jeugd
 2014 Handhavingsverordening Participatiewet
 2014 Beleidsplan Nieuwe Wmo
 2017 Maatregelverordening Weststellingwerf
 2018 Kadernota Armoedebelief en Schuldhelpverlening 2018 - 2021
 2021 Beleidsnota nieuwe Wet inburgering OWO 2022-2025
 2023 Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Weststellingwerf 2023
 2024 Verordening Maatschappelijke ondersteuning Weststellingwerf
 2024 Verordening Individuele inkomensloeslag
 2024 Beleidsplan arbeidsdeelname en participatie 'Iedereen kan meedoen in Weststellingwerf' 2024-2026

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Programmaplan Participatiewet in Balans

De overheid wil concrete stappen zetten om niet de regels, maar de mens centraal te zetten en daarmee ervaren hardheden in de Participatiewet weg te nemen. Met als doel de rechtszekerheid voor bijstandsgerechtigden te vergroten en de professional voldoende ruimte te geven hen daarbij te helpen. De overheid werkt hiervoor aan een drietal sporen. Met spoor 3 werkt men aan het versterken van de vakkundigheid in de uitvoering van de Participatiewet. Spoor 2 betreft een herziening van de Participatiewet op de langere termijn. En tot slot, spoor 1 betreft het wetsvoorstel Participatiewet in Balans. Het gaat hierbij om een pakket aan maatregelen die beter moet aansluiten op inwoners met een bijstandsuitkering. De verwachting is dat het wetsvoorstel in 2025 in werking treedt.

Hervorming van de arbeidsmarktdienstverlening

In 2025, het transitiejaar, bereiden we ons in het samenwerkingsverband Fryslân Werkt voor op de beoogde wetswijziging (SUWI: Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen) per 1 januari 2026. Het doel van deze wetswijziging is de arbeidsmarktdienstverlening structureel te verbeteren. Binnen de 35 arbeidsmarktregio's spannen publieke en private organisaties, zoals Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), gemeenten, werkgeversorganisaties, vakbonden, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) en onderwijs- en opleidingsinstellingen, zich in om mensen te begeleiden naar passend werk of (arbeidsmarktgerichte) scholing. De focus van de hervorming is primair gericht op versterken van de samenwerking tussen de partijen in de arbeidsmarktregio en daarmee het verbeteren van de dienstverlening aan inwoners en werkgevers. Een sterkere verbinding tussen het sociale, economische en onderwijsdomein moet worden bereikt met behulp van vier samenhangende maatregelen:

- het creëren van één regionaal loket: het Werkcentrum
- het versterken van het van-werk-naar-werk stelsel
- het meer centraal zetten van de ondersteuningsbehoefte
- het structureel borgen van een gezamenlijke publiek-private governance

Eigen bijdrage Wmo/ Abonnementstarief

Per 1 januari 2026 treedt de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 in werking. De wetswijziging zorgt ervoor dat vanaf 2026 de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de maatwerkvoorzieningen weer ingevoerd wordt. De verwachting is dat dit zorgt voor een minder grote instroom van nieuwe cliënten dan in de afgelopen jaren het geval was.

Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams)

Het is nog niet zeker wanneer de Wams ingaat. Het doel van de Wams is om de aanpak van meerdere problemen in het sociaal domein beter te regelen. De wet zorgt er ook voor dat de nodige persoonsgegevens gedeeld, verzameld en verwerkt kunnen worden. De GGD Fryslân heeft van de Friese gemeenten de opdracht gekregen om te onderzoeken wat de gevolgen van de Wams zijn. Ook moet zij de gemeenten helpen bij de invoering van de wet.

Opvang Oekraïense ontheemden

Sinds 2022 is de gemeente verantwoordelijk voor het bieden van opvang voor ontheemden uit Oekraïne. De tijdelijke bescherming van Oekraïense ontheemden is verlengd tot maart 2026. Dit betekent dat Weststellingwerf ook in 2025 opvang biedt voor ontheemden uit Oekraïne.

Nu de oorlog voortduurt stijgt de behoefte naar verdere integratie en persoonlijke ontwikkeling. Dit uit zich in de wens om de taal beter te leren, het volgen van vervolgonderwijs en duurzamere huisvestingsvormen. In Weststellingwerf is zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid voor Oekraïners sinds de start van de oorlog prioriteit. Dit zetten wij voort.

Doelstellingen

Aan de slag met de Sociale Basis

Wat willen we bereiken?

Vanuit de sociale basis werken we aan:

- Zichtbaar zijn en horen wat er speelt in de samenleving.
- Ondersteunen van bewoners- en vrijwilligersinitiatieven.
- Werken aan voorzieningen in het voorliggend veld en versterken van de sociale basis.
- Opbouwen van netwerken met verschillende partners.
- Sleutelfiguur zijn tussen de samenleving en de gemeente.

Wat doen we ervoor

Sociale basis

Opbouwwerk

De opbouwwerkers zijn belangrijke schakels tussen de samenleving en de gemeente. Ze werken nauw samen met inwoners om hen te ondersteunen en te stimuleren bij initiatieven van inwoners en vrijwilligers/verenigingen. De opbouwwerkers verbinden inwoners en verschillende organisaties, zowel formeel als informeel. In Wolvega en Noordwolde is er ook een dorpsondersteuner actief die zorgt voor laagdrempelig contact en praktische hulp.

Mantelzorg

In 2024 is onderzocht wat nodig is om mantelzorgers beter te ondersteunen. Op basis van de aanbevelingen uit dit onderzoek gaan we aan de slag. We willen in de sociale basis meer aandacht geven aan de waarde van mantelzorg, mantelzorgers meer erkenning geven en hen beter ondersteunen.

Welzijn op recept

De welzijnscoaches helpen inwoners met zorgvragen of problemen op psychisch of sociaal gebied om weer actief mee te doen in de samenleving. Samen met partners in de zorg (zoals huisarts en thuiszorg) wordt de samenwerking sterker gemaakt en verder ontwikkeld. We kijken vooral voor welke groepen mensen de aanpak van de welzijnscoaches geschikt is en hoe de samenwerking met andere partners en informele netwerken goed geregeld kan worden.

Een tegen eenzaamheid

Het tegengaan van eenzaamheid vraagt om een aanpak die verschillende thema's raakt. Eerst willen we mensen bewust maken van het probleem. Daarna organiseren we in de sociale basis activiteiten, zoals sport en cultuur ontmoetingen. Vervolgens zetten we welzijnscoaches (Welzijn op recept) in om eenzaamheid te verminderen.

Wij blijven inzetten op de bestaande interventies die voortkomen uit bestemming Noordwolde. Het Buurthuis waar de buurthap wordt georganiseerd door vrijwilligers, is hiervan een voorbeeld. De buurthap draagt bij aan het terugdringen van eenzaamheid.

Vrijwilligerspunt

Wij blijven vrijwilligers werven en matchen via het vrijwilligerspunt. Daarnaast hebben wij aandacht voor vrijwilligersmarkten en NL doet. We vinden het belangrijk om goede relaties met vrijwilligersorganisaties te onderhouden.

Jongerenwerk en MDT-divers

MDT-divers is een Fries project in het kader van Maatschappelijke DienstTijd. Jongeren gaan hun talenten ontdekken, doen nieuwe ervaringen op en kunnen zo duurzame keuzes maken voor de toekomst. De Talentenplek Noordwolde en Talentenplek Wolvega worden in 2025 verder uitgebreid en verstevigd naar MDT-divers. Doordat de jongerenwerkers van de Talentenplek ook binnen het MDT werkzaam zijn, wordt de band onderling verstevigd en worden er meer jongeren bereikt.

We zetten ambulant en accommodatie gebonden jongerenwerk voort. Het ambulante jongerenwerk wordt voortgezet om tijdig signalen op te pikken over wat er speelt onder jongeren. Het jongerenwerk zoekt jongeren op in hun leefomgeving, dat is in de eigen straat, buurt of dorp, op de middelbare scholen, online op social media enzovoort. Zo zal het jongerenwerk bijvoorbeeld te vinden zijn in de pauzes op het voortgezet onderwijs, worden er gastlessen gegeven voor verbinding en om actuele onderwerpen te kunnen bespreken met de jongeren.

Ouderen

We stimuleren en ondersteunen ouderen om zelfredzaam te blijven en eigen regie te houden. Dit binnen een krachtige gemeenschap waarin omkijken naar elkaar een belangrijke waarde is. We gaan samen met de ouderen, ouderenverenigingen, mantelzorgers en zorgprofessionals bepalen waar de behoefte aan activiteiten en voorzieningen liggen. De Anshuufuetafel georganiseerd door de OSW met financiële ondersteuning is daarvan een voorbeeld. Ook gaan we de Dialoogtafel Vitaal ouder worden in het kader van Bestemming Wolvega uitbreiden naar andere dorpen.

Doelstellingen

Versterken van de uitvoering in het sociaal domein

Wat willen we bereiken?

We willen dat onze inwoners het gebiedsteam goed weten te vinden voor ondersteuningsvragen en dat ze een goede dienstverlening ervaren. Hierbij hanteren we de landelijke uitgangspunten:

- Ik kan het gebiedsteam goed bereiken op verschillende manieren.
- Ik kan alle stappen makkelijk doorlopen.
- Ik krijg persoonlijke hulp bij aanvragen als ik dat nodig heb.
- Ik krijg genoeg informatie om te beslissen.
- Ik word respectvol behandeld.
- Ik begrijp de gegeven informatie.

In het collegeprogramma staat dat we een plan gaan maken om de uitvoering in het sociaal domein te versterken. Het doel is om de service van de gemeente goed te houden voor inwoners die ondersteuning nodig hebben.

Wat doen we ervoor

Uitvoeren plan van aanpak

Goede communicatie over het proces van een hulpaanvraag is belangrijk. Ook moeten we duidelijk zijn over de dienstverlening die inwoners kunnen verwachten.

In 2024 is het plan van aanpak voor het versterken van de uitvoering opgesteld. In 2025 voeren we dit plan uit. Over de zichtbaarheid en bereikbaarheid van het gebiedsteam maken we afspraken. Hierin gaat het onder andere over onze locaties en openingstijden. We geven aan wat er nodig is om de verwachte dienstverlening te kunnen bieden, om de uitgangspunten waar te kunnen maken. Ook geven we verder invulling aan het integraal werken en gebiedsgericht werken. Daar waar maatwerk nodig is, wordt dit ingezet. De relatie met de sociale basis wordt versterkt. In 2025 werken we in één systeem. Dit ondersteunt integraal werken in het gebiedsteam.

Er moet flexibiliteit zijn om in te spelen op veranderende omstandigheden en de toenemende vraag van de inwoners. Door maatwerk kunnen budgetten flexibel worden ingezet als dat nodig is.

In onze monitoring kijken we naar de ontwikkeling in inzet en kosten in het sociaal domein. Bij de inrichting van de kernapplicaties in 2024 is rekening gehouden met de behoefte aan management- en sturingsinformatie. Deze ontwikkeling van de monitoring gaat door in 2025.

Om tevredenheid van onze doelgroep te meten onderzoeken we cliënttevredenheid.

Doelstellingen

Aan de slag met Inburgering

Wat willen we bereiken?

Inburgeraars doen snel en volwaardig mee in de Nederlandse maatschappij, het liefst via betaald werk. Meedoen vraagt kennis van de Nederlandse taal en (lokale)cultuur. Het vraagt om te participeren in het onderwijs of door (vrijwilligers)werk en mee te doen aan sport- en/of culturele activiteiten. Integratie is niet alleen taal en werk maar ook breder, zoals meedoen in de buurt en schoolactiviteiten van de kinderen.

Wat doen we ervoor

Opgave inburgering

Door een grotere toestroom van asielzoekers en de verwachte verhoging taakstelling huisvesting statushouders, komen lokale voorzieningen onder druk te staan (zie ook programma 8). Ook heeft dit invloed op de wachttijden van leerroutes of het kunnen volgen van scholingsaanbod. We zetten ons actief in op een snellere opeenvolging van processtappen.

In OWO verband is eind 2021 de beleidsnota OWO nieuwe wet inburgering 2022-2025 vastgesteld. In 2025 werken we dan ook aan een nieuw beleidsplan.

Het aanbieden van leerroutes

Voor een kwalitatief goed taalaanbod wordt zoveel mogelijk samengewerkt in OWO-verband en met de gemeenten in Friesland. We monitoren de uitvoering van de leerroutes. En werken hierin samen met Stavoor, Firda en de internationale schakelklas (ISK). Ons uitgangspunt is dat iedere leerroute start binnen de minimale gestelde wachttijd.

Integratie van statushouders

Volwaardig meedoen in de Nederlandse maatschappij vraagt om kennis van de (lokale) cultuur, (vrijwilligers)werk, sport en culturele activiteiten. De maatschappelijke begeleiding speelt hierin een belangrijke rol. Daarbij zetten we in op zelfredzaamheid van de doelgroep. We blijven ook in 2025 inzetten op het vergroten van het netwerk, themabijeenkomsten en het gebruik maken van sleutelpersonen bij de integratie. Ook regelingen zoals Stichting Leergeld en het Volwassenenfonds dragen bij aan de integratie van deze doelgroep door deelname aan culturele activiteiten of sport. Hier melden we deze doelgroep dan ook actief voor aan. Daarnaast blijven we inzetten op het vergroten en stabiel houden van het aantal vrijwilligers voor de maatschappelijke begeleiding.

Participatie naar vermogen

We blijven ons inzetten op dat iedere inburgeraar volwaardig mee kan doen. De inburgeraar maakt tijdens het inburgeringstraject kennis met diverse maatschappelijke activiteiten zoals vrijwilligerswerk. Daarnaast bieden we de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) aan als onderdeel van de inburgeringsplicht. Tijdens deze module maken de inburgeraars kennis met en zorgen we voor voorbereiding op deelname aan de Nederlandse arbeidsmarkt.

Doelstellingen

Aan de slag met Participatie

Wat willen we bereiken?

In Weststellingwerf willen wij dat iedereen mee kan doen en dat niemand aan de zijlijn staat. We zetten actief in op het verlagen van drempels en zorgen dat inwoners optimaal mee kunnen doen in de samenleving. We zetten ons in om inwoners naar werk te begeleiden eventueel met inzet van loonkostensubsidie. Of via een beschutte werkplek. Een grote groep inwoners in de bijstand kan niet op korte termijn aan het werk door diverse of multiproblematiek. We zetten hier actief in op meedoen en sociale activering.

Wat doen we ervoor

Iedereen kan meedoen in Weststellingwerf

In 2025 werken we aan de uitvoering van het beleidsplan arbeidsdeelname en participatie onder de noemer 'Iedereen kan meedoen in Weststellingwerf'. We hebben hiervoor de volgende beleidsdoelen vastgesteld:

Doel 1: Iedereen is in beweging.

Hierbij werken we onder andere aan het in beeld brengen van onze inwoners en de positie op de participatieladder. En dat inwoners in beweging zijn via een re-integratievoorziening.

Doel 2: We ondersteunen inwoners bij het vinden en behouden van werk.

We werken hierbij aan het versterken van werkvaardigheden en talenten van inwoners. Ook gaan we aan de slag met het in beeld brengen van inwoners met een indicatie Banenafpraak en bieden we inwoners passende nazorg bij uitstroom naar werk.

Doel 3: We werken samen met werkgevers aan passende betaalde en onbetaalde werkplekken.

We blijven voor dit doel actief inzetten op het instrument loonkostensubsidie. Daarnaast zetten wij in op de relatie met werkgevers, voor het bieden van betaalde en onbetaalde werkplekken.

Voor de uitvoering van de Participatiewet zetten we naast onze eigen dienstverlening ook re-integratietrajecten via diverse aanbieders in. Deze trajecten hebben wij ingekocht via een Open House systematiek. Deze inkoop loopt ten einde. In 2025 werken we toe naar een centrale inkoop in OWO verband. Per 1 januari 2026 gaat de nieuwe inkoop van start.

Sociale werkvoorziening (SW)

Gemeenten zijn in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) verplicht om aan mensen met een SW indicatie passende arbeid te bieden onder aangepaste omstandigheden. De uitvoering van de Sociale Werkvoorziening (SW) is sinds 1 januari 2020 belegd bij Caparis. Per 1 januari 2025 moet de dienstverleningsovereenkomst (DVO) hiervoor worden verlengd met vijf jaar. We volgen de voortgang van de DVO via de kwartaalgesprekken en bestuurlijke overleggen.

Doelstellingen

Aan de slag met aanpak armoede en schulden

Wat willen we bereiken?

Aanpak armoede

Vanuit de aanpak armoede zetten we in op het vergroten van het bereik van de regelingen voor inwoners met een laag inkomen, zoals de individuele inkomenstoelage, Stichting Leergeld en het Volwassenenfonds Sport en Cultuur. We maken hiervoor gebruik van De VoorzieningenWijzer.

Binnen de regelingen bekijken we welke mogelijkheden er zijn om zo veel mogelijk inwoners mee te laten doen. Bijvoorbeeld door gezinnen, die bij Stichting Leergeld of het gebiedsteam bekend zijn, actief te benaderen zodat de kinderen mee kunnen doen aan sport, cultuur of andere activiteiten.

Om menstruatiearmoede tegen te gaan breiden we de uitgiftepunten voor menstruatieproducten verder uit. Zo hebben alle meisjes en vrouwen in onze gemeente laagdrempelig toegang tot gratis producten.

Aanpak schulden

Door onze inzet vanuit de vroegsignalering bereiken we inwoners met beginnende betaalachterstanden en geldzorgen eerder. Door passende trajecten aan te bieden helpen we inwoners met een oplossing voor hun schuld en bieden we budgetcoaching zodat inwoners niet opnieuw in de problemen komen.

Wat doen we ervoor

Integrale aanpak

Door de samenwerking met partners die zich inzetten voor de doelgroep vanuit de Thematafel Armoede kunnen we meer inwoners bereiken met armoedeproblematiek. Door kennis en signalen met elkaar te delen en actuele thema's met elkaar te bespreken weten partijen elkaar beter te vinden en kunnen we de doelgroep nog beter ondersteunen.

Waar samenwerkingspartners zien dat er meer hulp nodig is, worden inwoners in contact gebracht met ons gebiedsteam. Zo bieden we een integrale aanpak en kunnen we inwoners op alle leefgebieden helpen.

Ook krijgt de integrale aanpak vorm door armoede en gezondheid met elkaar te verbinden. Vanuit Kansrijke Start zetten we in op de eerste 1000 dagen van een kind, zodat kinderen gezond opgroeien en een goede start in het leven maken. Signalen rond armoede worden door samenwerkingspartners, zoals verloskundigen en GGD vroegtijdig opgepakt. Zo kan hulp ingezet worden en worden voorzieningen door de doelgroep benut. We zorgen ervoor dat de partijen rond armoede en gezondheid elkaar weten te vinden en elkaar versterken.

Ondersteunen en bereiken doelgroep

De bestaande voorzieningen vanuit het armoedebelief worden voortgezet. We zetten in op het vergroten van het bereik van de voorzieningen, hierdoor kunnen inwoners meedoen in de samenleving en vergroten we de financiële armslag van inwoners.

Om het bereik van de voorzieningen te vergroten maken we gebruik van De VoorzieningenWijzer. Inwoners kunnen zelf via datgeldtvoormij.nl bekijken op welke regelingen ze recht hebben. Ook kan dit met hulp tijdens een adviesgesprek. Het gebiedsteam, Humanitas Thuisadministratie en de Papierwinkel helpen inwoners met het bekijken van welke regelingen ze gebruik kunnen maken.

We brengen, samen met partners die zich inzetten voor de doelgroep, inwoners actief op de hoogte van de voorzieningen. Waar het mogelijk is om voorzieningen ambtshalve te verstrekken maken we hier gebruik van. Inwoners die al eerder de individuele inkomenstoeslag hebben ontvangen hoeven deze toeslag niet meer zelf aan te vragen, maar ontvangen automatisch bericht van de verlenging.

Vroegsignalering en nazorg bij schulden

We gaan door met onze aanpak om inwoners met beginnende schulden in een vroeg stadium te bereiken en hulp aan te bieden. We zoeken actief contact met inwoners waar we van vaste lasten partners signalen van betaalachterstanden (huur, water, zorg, en elektra) doorkrijgen. We benaderen inwoners per brief, telefoon/WhatsApp of via een huisbezoek om laagdrempelig hulp aan te bieden. Door de aanpak weten inwoners ons gebiedsteam te vinden en informeren we inwoners over de hulp die het gebiedsteam kan bieden. Schulden hoeven hierdoor minder ver op te lopen.

Door de inzet van een extra budgetspecialist kunnen we ons meer richten op nazorg, om zo het opnieuw opbouwen van schulden te voorkomen. We zetten maatwerk in om inwoners te ondersteunen om weer duurzaam financieel zelfredzaam te worden, zoals budgetbeheer en coaching. Hiervoor werken we samen met externe partijen. Waar we zelf meer kunnen doen binnen de schulddienstverleningstrajecten zoeken we ruimte om in eigen beheer een oplossing te bieden voor inwoners.

We geven verder vorm aan de basisdienstverlening schuldhelpverlening. De basisdienstverlening is vanuit de rijksoverheid ingezet zodat in iedere gemeente een toegankelijker hulpaanbod aanwezig is dat bestaat uit minimaal dezelfde elementen.

Doelstellingen

Aan de slag met jeugdhulp

Wat willen we bereiken?

Gemeenten zijn wettelijk verplicht een aantal taken op gebied van jeugdhulp uit te voeren, namelijk:

- jeugdhulp van goede kwaliteit aanbieden;
- voorzieningen op het gebied van jeugdhulp (jeugdhulpplicht) treffen;
- jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering organiseren;
- maatregelen voor de aanpak van kindermishandeling nemen;
- de samenwerking met andere sectoren zoals zorg, onderwijs, politie en justitie zoeken.

Vanuit de, vastgestelde, Fryske Regiovisie jeugdhulp hebben we doelstellingen waar we lokaal bij aansluiten:

- positief opgroeien
- sterke basis
- sterke preventie
- integrale eerstelijns
- inzet van (specialistische) jeugdhulp heeft duurzame effecten

Op regionaal niveau hebben we de volgende actielijnen om deze doelstellingen te bereiken:

- samenwerking onderwijs, jeugd en jeugdhulp
- versterken toegang en de Friese gebiedsteams

Wat doen we ervoor

Sterke basis en preventie

In onze gemeente starten we met Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). Dit krijgt in het jaar 2025 meer vorm. Dit draagt bij aan positief opgroeien, een sterke sociale basis en preventie. De aanpak richt zich op het voorkomen van alcohol, drugs en tabak gebruik door jongeren door een leefomgeving te vormen waarin ze gelukkig en gezond kunnen opgroeien. We werken aan vier domeinen waarin jongeren zich bevinden, namelijk: gezin, school, peergroup en vrije tijd. Dit doen we door het versterken van beschermende factoren en risicofactoren aan te pakken.

Het nieuwe Kader lokaal preventief jeugdbeleid is nog in ontwikkeling en zal naar verwachting in 2025 in werking treden.

Toegang naar jeugdhulp

We stimuleren het integraal werken binnen alle leefgebieden van een kind/jongere in deze gemeente. Hiervoor hebben we POH GGZ-jeugd, schoolmaatschappelijk werkers en jongerenwerkers, naast de vlechtwerkers jeugd.

Vanaf 2024 is er sprake van een nieuwe inkoop jeugdhulp via SDF. We zijn continu bezig met een analyse van het Friese jeugdhulpstelsel. Dit geldt ook voor 2025. Waar nodig zullen we verbeteringen aanbrengen. Het doel is dat de inzet van jeugdhulp steeds effectiever is.

SDF heeft in de nieuwe inkoop de reikwijdte van de specialistische inkoop ingeperkt. Dit betekent dat de Friese gemeenten de mogelijkheid hebben om zelf lokaal aanbod ("complementaire ondersteuning") te contracteren. Binnen OWO hebben we er voor gekozen om voor 2024 en 2025 een pilot te doen met een beperkt aantal aanbieders. Het doen van deze pilot is het verkennen van toekomstig benodigde lokale hulp en ondersteuning.

Jeugdhulp en onderwijs

In 2025 willen we meer inzetten op de samenwerking tussen (passend) onderwijs (zie ook programma 4) en jeugdhulp om kinderen/jongeren beter te ondersteunen. We zien een toename van kosten door zorgvragen in het onderwijs. Ook ontwikkelingsachterstanden nemen toe. Hiervoor zetten we projectmatig een coördinator in die de opdracht krijgt om knelpunten en kansen binnen de huidige situatie te signaleren. Deze gaat hierover vervolgens in gesprek met het onderwijs en de gemeente. Er is samenwerking nodig, maar elkaars rollen en verantwoordelijkheden moeten niet overgenomen worden. Daarin is scherpheid nodig om de verantwoordelijkheden vanuit de Wet passend onderwijs en de Jeugdwet te respecteren. Dit project levert ook een bijdrage aan het normaliseren. Tot slot krijgen we beter inzicht in de inzet van zorggeld rond onderwijs en zicht op mogelijkheden voor meer collectieve inzet.

Doelstellingen

Aan de slag met de Wmo

Wat willen we bereiken?

Onze doelstelling is dat mensen zelfredzaam zijn zo lang het kan en met ondersteuning van het netwerk waar mogelijk. Een maatwerkvoorziening wordt ingezet als een algemene voorziening niet passend is. Dit alles met de insteek dat het Wmo vangnet beschikbaar blijft voor degene die dat daadwerkelijk nodig hebben.

Wat doen we ervoor

Aan de slag met Wmo

Aan de slag met Wmo

We zetten ons in om inwoners met ondersteuningsvragen zo veel mogelijk in staat te stellen zelf de regie te houden. Daarbij werken we samen met lokale partners zoals andere gemeenten, zorg- en ondersteuningsorganisaties, woningcorporaties, GGZ en politie. Hierdoor kan de ondersteuning snel worden geboden om mee te kunnen blijven doen in de samenleving. In 2025 richten we ons op de inkoop van Wmo voorzieningen. Daarnaast richten we ons ook op mobiliteit in brede zin.

Kwaliteitstoezicht Wmo

In 2025 starten we met kwaliteitstoezicht op Wmo-aanbieders door de GGD. Dit geeft ons extra inzicht in de geleverde kwaliteit van zorg aan onze inwoners en naleving van de contractvoorwaarden. Waar nodig sturen we hierin bij.

Beschermd Wonen

De gemeente Weststellingwerf sluit aan bij de landelijke decentralisatie en provinciale afspraken over beschermd wonen. Deze decentralisatie is uitgesteld, op dit moment wordt gericht op 1 januari 2026. De bedoeling van de decentralisatie is dat de zorg vaker thuis bij de inwoner plaatsvindt. Dit in plaats van in een instelling die bijvoorbeeld niet in de buurt is van de eigen leefomgeving. Deze verandering noemen we Beschermd Thuis. Bij de nieuwe inkoop van voorzieningen beschermd wonen wordt rekening gehouden met de verandering en de randvoorwaarden die voor deze beweging nodig zijn.

Ontwikkelingen eigen bijdrage Wmo/ Abonnementstarief

We volgen de landelijke regels voor de verandering in de Wmo. Vanaf 2026 komt er weer een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen. We verwachten dat hierdoor minder nieuwe mensen hulp aanvragen.

Inzetten op preventie en voorliggende voorzieningen

We zetten in op preventie en willen problemen zo vroeg mogelijk aanpakken. Dit betekent dat we aandacht besteden aan het ontwikkelen van voorzieningen en activiteiten die problemen kunnen voorkomen. Een voorbeeld hiervan is de Ketenaanpak valpreventie. Dit is een samenwerking met fysiotherapeuten om vallen te voorkomen, die in 2025 verder wordt ontwikkeld. Dit valt onder de brede SPUK-regeling (zie ook programma 7).

Daarnaast zorgen we ervoor dat eenvoudige en toegankelijke voorzieningen goed blijven bestaan en beter aansluiten bij wat onze inwoners nodig hebben. We willen toe naar laagdrempelige ontmoetingsplekken, waar inwoners zonder indicatie ondersteuning vinden. Dit doen we samen met zorgaanbieders en andere partners.

Vitaal ouder worden

We verwachten van ouderen dat ze langer zelfstandig thuis blijven wonen. Hiervoor zijn meer andere woonvormen en levensloopbestendige woningen nodig (zie programma 8 Woonzorgvisie).

Inwoners boven de 60 jaar die een aanvraag doen voor een maatwerkvoorziening wordt geadviseerd de training Powerful Ageing te volgen. Deze is gericht op het verbeteren van de fysieke zelfredzaamheid. Dit programma wordt doorontwikkeld om meer inwoners te motiveren de training te volgen.

We onderzoeken op welke wijze mensen met (beginnende) dementie en hun mantelzorgers ondersteund kunnen worden, om te komen tot een dementievriendelijke gemeente. Een brede bewustwording over de behoeften van mensen met dementie is hiervoor een vereiste. Tevens kunnen laagdrempelige ontmoetingsplekken de instroom in dagbesteding voor ouderen beperken.

Doelstellingen

Bestemming Wolvega

Wat willen we bereiken?

Bestemming Wolvega is onderdeel van de Regiodeal en heeft als doel het versterken van sociale structuren en samenhang in Wolvega. Dit op een manier die recht doet aan de kracht van de lokale samenleving. Het initiatief leggen we daarmee bij inwoners van Wolvega en onderlinge sociale verbanden waarin zij actief zijn. Door de inzet op het versterken van sociale structuren beogen we dat Wolvega - meer dan in de huidige situatie - een levendig, inclusief en divers dorp wordt. Zie ook paragraaf Regiodeal.

In oktober 2025 ronden we Bestemming Wolvega af. Binnen het project wordt gewerkt aan borging van de deelprojecten in de sociale basis. In 2025 wordt het duidelijk of dit binnen het reguliere werk van de sociale basis past, of dat hier aanpassingen voor nodig zijn.

Wat mag het kosten

x € 1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten	38.505	42.185	42.148	39.085	38.995	38.964
Baten	12.278	12.626	11.485	8.797	8.676	8.676
Mutaties reserves	98	446	-	-	-	-
Resultaat	26.129	29.113	53.633	47.882	47.671	47.640

Lasten, gegroepeerd naar beleidsveld

x € 1.000

Toelichting per beleidsveld:	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
Samenkracht en burgerparticipatie	3.687	5.939	4.988	2.396	2.267	2.236
Toegang en eerstelijnsvoorziening	1.631	2.986	3.758	3.758	3.758	3.758
Participatie	16.682	16.216	16.230	16.230	16.169	16.169
WMO	6.217	7.134	7.228	7.556	7.556	7.556
Jeugdzorg	10.288	9.908	9.945	9.145	9.245	9.245
Totaal generaal Programma 6 Lasten	38.505	42.185	42.148	39.085	38.995	38.964

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2025 ten opzichte van 2024

Samenkracht en burgerparticipatie

Er zijn minder lasten geraamd in 2025 voor de opvang van vluchtelingen (€ 600.000) en voor de uitvoering van de SPUK wet inburgering (€ 540.900). Daarnaast zijn er extra lasten voor dit beleidsveld door een hogere doorbelasting van de directe loonkosten en door aangepaste regelgeving over wat moet worden doorbelast.

Toegang en eerstelijnsvoorziening, Participatie, Wmo en Jeugdzorg

In 2024 is incidenteel een extra bedrag geraamd voor de toegenomen jeugdzorg van € 965.000. Bij de voorjaarsnota 2024/kadernota 2025 is het bedrag voor de hervormingsagenda Jeugd voor 2025 vrijgevallen (€ 800.000 voordeel). De rest van het verschil komt door een hogere doorbelasting van de directe loonkosten en door aangepaste regelgeving over wat moet worden doorbelast.

Begroting 2025 en meerjarenperspectief

Samenkracht en burgerparticipatie

Vanaf 2026 is er geen rekening meer gehouden met lasten en baten voor de opvang van vluchtelingen.

Jeugdzorg

Meerjarig is het budget Jeugd ten opzichte van 2025 verlaagd met het bedrag voor de hervormingsagenda Jeugd, in 2026 € 800.000 en vanaf 2027 € 700.000

Baten, gegroepeerd naar beleidsveld

x € 1.000

Toelichting per beleidsveld:	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
Samenkracht en burgerparticipatie	-98	-4.085	-2.944	-256	-136	-136
Toegang en eerstelijnsvoorziening	-3.705	-38	-38	-38	-38	-38
Participatie	-65	-8.308	-8.308	-8.308	-8.308	-8.308
WMO	-8.290	-196	-196	-196	-196	-196
Jeugdzorg	-218	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	-446	0	0	0	0
Totaal Programma 6 Baten	-12.376	-13.072	-11.485	-8.797	-8.676	-8.676

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2025 ten opzichte van 2024

Baten

Samenkracht en burgerparticipatie

In 2024 zijn baten begroot die er in 2025 niet zijn: voor de opvang van vluchtelingen (€ 600.000) en voor de uitvoering van de SPUK wet inburgering (€ 540.900) Participatie.

Mutaties reserves

In 2024 is er een bijdrage uit de reserve geraamd ter dekking van de incidentele middelen die zijn overgeheveld van 2023 naar 2024.

Begroting 2025 en meerjarenperspectief

Vanaf 2026 is er geen rekening meer gehouden met kosten en baten voor de opvang van vluchtelingen

Mutaties reserves

Voor de jaren 2025 tot en met 2027 zijn er geen mutaties reserves begroot.

Investerings

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	102.000	337.000	0	369.000
Totaal bruto investeringsbedrag	102.000	337.000	0	369.000

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder(s)	Den Hartigh, Hartog en Zonderland
Organisatie	Beleid en Sport & Leefstijl

Taakvelden

- Riolering
- Volksgezondheid
- Milieubeheer
- Afval
- Begraafplaatsen en crematoria

Beleidsnota's

2007 Notitie Mestvergisting
 2008 Notitie Beleidskaders nieuwe Wet geluidshinder
 2010 Notitie Geurbeleid
 2010 Integraal Vergunningenplan
 2011 Gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij
 2012 Geurverordening Weststellingwerf
 2014 Preventie- en handhavingsplan Drank- en Horecawet
 2017 Projectplan Vitale Regio Noordwolde 2018-2020
 2018 Watergangen waarop via een riooloverstort wordt geloosd
 2019 Plan van aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht 2019-2021
 2019 Uitvoeringsprogramma Drank- en Horecawet 2019-2021
 2020 VTH beleidsplan OWO 2020-2024
 2020 Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025
 2021 Transitievisie Warmte OWO
 2021 Strategienota Grondstoffenbeleid Weststellingwerf
 2022 Lokaal gezondheidsbeleid Gemeente Weststellingwerf 2022-2025
 2022 Notitie Scenario's uitbreiding ecologisch bermbeheer gemeente Weststellingwerf
 2022 OWO actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen
 2022 Nota Bodembeheer (inclusief bodemkwaliteitskaarten)
 2023 OWO- Uitvoeringsprogramma warmtetransitie
 2023 Uitvoeringsprogramma 2024 en Jaarverslag 2023 Fysieke leefomgeving
 2024 Communicatieplan Klimaat & Duurzaamheid
 2024 Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Gezondheidsbeleid

Specifieke uitkering gezonde generatie (Brede SPUK)

Met de Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026 ('Brede SPUK') stelt het Rijk van 2023 tot en met 2026 geormerkt budget beschikbaar voor de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Sportakkoord II. Deze SPUK is een specifieke uitkering gericht op het ontwikkelen van een regionale en lokale aanpak voor gezondheid, preventie, sociale basis en sport en bewegen. Stip op de horizon: een gezonde generatie in 2040. Centraal staat het verbeteren van de gezondheid van alle inwoners van Nederland, met specifieke aandacht voor inwoners met gezondheidsachterstanden en inwoners in kwetsbare situaties.

In het Plan van Aanpak Weststellingwerf 2023-2026 staan de doelstellingen van de programma's en interventies die in samenhang worden georganiseerd vermeld. In dit plan van aanpak hebben we integrale, samenhangende plannen opgesteld over de sociale en fysieke domeinen heen. In 2023-2026 ontvangt gemeente Weststellingwerf voor alle vijftien SPUK-onderdelen budget. Het betreft de volgende onderdelen waarop we de komende jaren gaan inzetten:

1. Lokaal Sportakkoord
2. Brede regeling combinatiefuncties
3. Terugdringen gezondheidsachterstanden
4. Kansrijke Start
5. Mentale gezondheid
6. Aanpak overgewicht en obesitas
7. Valpreventie
8. Leefomgeving
9. Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) en vroegsignalering alcoholproblematiek
10. Versterken sociale basis
11. Mantelzorg
12. Een tegen Eenzaamheid
13. Welzijn op Recept
14. Versterking Kennis- en Adviesfunctie GGD
15. Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

Een aantal onderdelen zijn nieuw, maar er zijn ook onderwerpen waarbij we de ingezette koers kunnen blijven volgen en waar nodig en mogelijk uitbreiden. Het betreft hier het Lokaal Sportakkoord, de brede regeling combinatiefuncties, het terugdringen van gezondheidsachterstanden (voorheen waren dit de GIDS-gelden), Kansrijke Start, het versterken van de sociale basis, inzet op mantelzorg, Een tegen Eenzaamheid en Welzijn op Recept.

Ook gaan we verder op een aantal onderdelen waarbij ketenaanpakken zijn opgezet. Dit geldt voor ten minste Kansrijke Start, Aanpak overgewicht en obesitas onder kinderen, gecombineerde leefstijlinterventie, Welzijn op Recept en valpreventie. Voor Kansrijke Start en Welzijn op Recept is reeds sprake van een nauwe samenwerking. Voor de andere onderdelen gaan we in 2025 nog meer samenwerken met belangrijke ketenpartners, zoals huisartsen, wijkverpleegkundigen, fysiotherapeuten, buurtsportcoaches en scholen.

Klimaat en duurzaamheid

In 2050 hebben wij samen onze gemeente CO2 neutraal, duurzaam en (klimaat)toekomstbesteding gemaakt.

Algemeen

Het Nationaal Klimaatakkoord (2019) is de basis voor ons gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid en het uitvoeren van onze ambities op dit thema.

In het voorjaar ontvangt uw raad een bijgewerkte versie van de Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid. Hierin leest u onder meer de laatste ontwikkelingen binnen dit beleidsterrein en de doorvertaling hiervan naar onze operationele aanpak. Wij doen dat vanuit de inhoudelijke pijlers energietransitie, klimaat-robust en circulaire economie. De pijler communicatie & samenwerken zien wij hierbij als de stuwende kracht naar het bereiken van concreet resultaat.

Friese Energietafel (FET)

Het samenwerken binnen de Friese Energietafel (FET) richt zich op het actueel houden en uitvoeren van de RES-Fryslân (Regionale Energie Strategie Fryslân). Binnen deze samenwerking wordt de strategie voor duurzame energieopwekking in samenhang gezien met de warmtetransitie en energie-infrastructuur. Het volop inzetten op de ontwikkelkracht van onze samenleving als geheel (Menskijsenergie) maakt deze samenwerking compleet. Samen met de andere Friese gemeenten, provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, netbeheerder Liander, de Friese Energie Alliantie (FEA) en overige stakeholders werken we binnen de FET verder gezamenlijk aan de energietransitie.

Friese Energievisie

Eén van de resultaten vanuit de FET is de Friese Energievisie. Provincie Fryslân stelt deze visie vast (naar verwachting in de 2e helft van 2024). De visie wordt één van de bouwstenen voor de herziening van de provinciale omgevingsvisie (POVI). De hierin gemaakte keuzes worden vervolgens door-vertaald in de provinciale Omgevingsverordening en zijn daarmee bindend. Het kan voor onze gemeente een kans zijn om belangrijke stappen voorwaarts te zetten in de energietransitie en een daarbij behorend toekomstbestendig energiesysteem. Wij blijven de ontwikkelingen nauwgezet volgen, en pakken actief onze rol op de ingeplande momenten in dit proces.

Infrastructuur

Met de resultaten van de -samen met Ooststellingwerf- uitgevoerde systeemstudie gaan wij verder aan de slag. Met de verkregen inzichten en binnen de ons ten dienste staande mogelijkheden zetten wij ons in om tijdig de benodigde energie-infrastructuur beschikbaar te hebben. Wij doen dat zowel vanuit onze individuele verantwoordelijkheid, als vanuit het gezamenlijk belang van de Friese samenwerking (FET). Daar waar mogelijk geven wij daar ook in OWO-verband verder invulling aan. Zodat wij in onze gemeente zo weinig mogelijk knelpunten ervaren bij bijvoorbeeld woningbouw en economische ontwikkelingen, en bij het realiseren van de gezamenlijke duurzaamheidsambities. Deze gezamenlijke opgave ligt momenteel zwaar onder druk door netbeheerder Liander, die voor de zomer bekend heeft gemaakt dat bestaande plannings van diverse bouwprojecten fors naar achter zijn bijgesteld.

Warmtetransitie

Met het vaststellen van de Transitievisie Warmte OWO (2021) stelde u de eerste kaders op, om op termijn (2050) het gebruik van fossiele brandstoffen voor verwarmen volledig te beëindigen. Wij werken verder aan het concreet maken van deze visie en de uitvoering hiervan. Daarnaast werken wij samen met Ooststellingwerf en Opsterland aan het bijstellen van de huidige Transitievisie Warmte OWO en leggen u deze voor (medio 2025). Wij verwachten de hieruit voortkomende kosten te kunnen dekken uit het rijksgeeld dat resteert bij het opstellen van de eerste Transitievisie Warmte OWO.

Nationaal Isolatieprogramma/Lokale Aanpak Isolatie

Met SPUK-gelden uit het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) geven wij samen met de andere Friese gemeenten en de provincie Fryslân verder uitvoering aan de Lokale Aanpak Isolatie (LAI). Dit doen wij voor particuliere woningen met een energielabel D, E, F of G en een WOZ-waarde van € 308.000 of lager (peildatum: 1 januari 2022). Op gemeentelijk niveau zetten wij, met onder meer de OWO-energieverkenners, in op extra communicatie richting de particuliere woningeigenaren die minder zelfredzaam zijn en die een laag inkomen hebben. Nadat het Rijk de aangevraagde 2e tranche van de SPUK-gelden uit het NIP heeft toegekend, geven wij een vervolg aan de LAI.

OWO-samenwerking warmte- en energietransitie

Met inzet van de drie OWO-energieverkenners in het OWO-energiebureau wordt samen met Ooststellingwerf en Opsterland verder uitvoering gegeven aan de warmtetransitie. Gekeken wordt of en zo ja, hoe de personele capaciteit binnen het OWO-energiebureau verder kan worden geoptimaliseerd. Hierbij werken wij ook aan een gezamenlijke communicatieaanpak over wat het OWO-Energiebureau voor onze inwoners in de drie gemeenten kan betekenen. Het zetten van juiste stappen in de warmte- en energietransitie is niet altijd vanzelfsprekend. Soms vraagt dat om aanvullend onderzoek. Daar waar nodig pakken wij dat op en doen dat zo mogelijk in OWO-verband.

Dorp- en wijkuitvoeringsplannen

Met de eerste dorpen zijn wij in gesprek om gezamenlijk een dorp- of wijkuitvoeringsplan op te gaan stellen. Het opstellen van zo'n plan en vervolgens de uitvoering daarvan heeft een minimale doorlooptijd van 8 tot 10 jaar. Samen met de betrokken inwoners gaan wij verder op zoek naar hoe wij hier gezamenlijk invulling aan kunnen geven en op welke wijze wij als gemeente hierin met 'raad en daad' kunnen bijstaan.

Duurzame relatie met onze inwoners en (professionele) stakeholders

De warmte- en energietransitie tot een succes te maken, vraagt om onderling vertrouwen bij alle betrokken. Met inzet van de gebiedscoördinator werken wij hier verder aan en leggen hiermee onder meer een basis om ook samen met andere dorpen en/of wijken te kunnen starten met het opstellen van een dorp- of wijkuitvoeringsplan.

Communicatie-jaaragenda Klimaat & Duurzaamheid

Binnen de kaders van het communicatieplan Klimaat & duurzaamheid stellen wij begin van het jaar een nieuwe communicatie-jaaragenda op. Hierin worden de specifieke activiteiten, projecten en publiekscampagnes benoemd. Lopende het jaar wordt hier uitvoering aangegeven. Deze uitvoering is een belangrijke basis binnen de pijler Communicatie & Samenwerken van ons gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid en draagt in belangrijke mate bij aan het behalen van resultaten binnen de andere drie pijlers.

Circulariteit in projecten

Wij nemen deel aan/dragen bij aan de Opdrachtgeversaankpak binnen het Programma Fryslân bouwt Circulair, waarmee de Friese gemeenten, de provincie Fryslân en Vereniging Circulair Friesland gezamenlijk werken aan de transitie naar een volledige circulaire economie in de bouwsector.

Rijksgeld Maatregelen aanpak energiearmoede

Het Rijk heeft het besteden van deze SPUK-gelden verlengd tot 31 december 2025. Met het nog beschikbare rijksgeld ronden wij het vervolg van het project Energiecoachgesprek en witgoedwissel voor de huishoudens met de laagste inkomens af.

Uitvoeringcapaciteit klimaat en duurzaamheid op orde

De beperkt beschikbare uitvoeringscapaciteit en het versneld uitvoeren van het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid blijft vragen om creatieve oplossingen. Wij blijven ons inzetten op het verder op orde krijgen van de personele bezetting. Wij ontvangen SPUK-gelden (vanuit de CDOKE-regeling), die wij hiervoor structureel inzetten.

Opstellen Water- en Klimaatadaptatievisie

Het Gemeentelijk riolerings 2021-2025 (GRP) is vastgesteld tot en met 31 december 2025. In het GRP staat beschreven hoe wij invulling geven aan de wettelijke zorgplicht op het gebied van afvalwater, regenwater en grondwater. Daarnaast staat in het GRP beschreven wat ons dat kost en hoe wij dat financieren.

Met de invoering van de Omgevingswet is het opstellen van een gemeentelijk rioleringsplan geen wettelijke verplichting meer. Wel wordt van de gemeente gevraagd om binnen haar eigen omgevingsvisie een visie te ontwikkelen op waterbeheer. Deze visie kan worden gezien als een vervanger van het GRP. In 2025 gaan wij deze visie opstellen. Naast de invulling van de wettelijke zorgplichten zal in de visie ook het effect van het veranderende klimaat op ons water aandacht krijgen. De visie dient ook als onderbouwing van de hoogte van de rioolheffing.

Doelstellingen

Aan de slag met gezondheidsbeleid

Wat willen we bereiken?

Vanuit het gezondheidsbeleid blijven we ons inzetten op de drie vastgestelde ambities. Een gezonde leefstijl, een gezonde leefomgeving en mentale gezondheid.

Een gezonde leefstijl

Wij blijven inzetten op de huidige programma's JOGG en NIX18. Hierin blijven de doelstelling die gekoppeld zijn aan de ambitie gezonde leefstijl leidend.

Ook vanuit Kansrijke Start en Nu Niet Zwanger gaan we aan de slag om een gezonde leeftijd bij inwoners te stimuleren en kinderen die opgroeien in onze gemeente een goede start te geven.

Een gezonde leefomgeving

Vanuit het gezondheidsbeleid wordt er actief meegedacht binnen de ontwikkelingen in de ruimtelijke omgeving.

Daarnaast blijven we inzetten op de bestaande samenwerkingen die bijdragen aan de gezonde leefomgeving voor onze inwoners. Zoals bijvoorbeeld deze scholen die ondersteund worden vanuit de gezondheidsbevorderaar vanuit de GGD (gezonde school) en samenwerking met de specialist gezondheid en leefstijl. Of de sportclubs die ondersteund worden hoe zij een gezonde sportkantine kunnen inrichten door de ondersteuning vanuit TeamFit vanuit JOGG.

Mentale gezondheid

Welzijn op Recept draagt bij aan de mentale gezondheid. Hier wordt blijvend op ingezet. Deze interventie valt onder het beleidsterrein WMO waarin het gezondheidsbeleid ondersteunend is. Wij blijven onze jongeren Rots en Water trainingen aanbieden. Deze training zorgt voor een betere weerbaarheid. Vanuit NIX18 en JOGG worden de scholen ondersteund met verschillende programma's. Voorbeeld hiervan is mediawijsheid. Wij gaan in 2025 onderzoeken welke interventies passend zijn.

Specifieke uitkering gezonde generatie (Brede SPUK)

In de gemeente Weststellingwerf dragen we bij aan de gezondheid van onze inwoners en een gezonde generatie in 2040. Dat doen we door uitvoering van ons plan van aanpak voor de SPUK-middelen, met daarin aandacht voor de gezondheidsdoelen zoals gesteld in GALA, het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en de afspraken uit Sportakkoord II.

Wat doen wij ervoor

Een gezonde leefstijl

Wij blijven inzetten op de huidige programma's JOGG en NIX18. Hierin blijven de doelstelling die gekoppeld zijn aan de ambitie gezonde leefstijl leidend.

Een gezonde leefomgeving

Binnen de gemeente willen wij actief bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Hierin is een actieve samenwerking tussen het ruimtelijk domein en sociaal domein van essentieel belang. In 2025 blijven we investeren op deze samenwerking. In 2025 willen wij onderzoeken wat er nodig is om de leefomgeving van onze inwoners zo gezond mogelijk in te richten. Eventuele passende interventies zijn om meer beweegtuinen in samenwerking met inwoners te creëren zodat de omgeving uitnodigt tot bewegen en ontmoeten. Dit draagt positief bij aan de gezondheid van onze inwoners. Daarnaast willen wij in 2025 onderzoeken of dat de werkwijze vanuit positieve gezondheid ook toegepast kan worden in het fysiek domein, de GO-methode vanuit het RIVM zou hier een geschikte methode voor kunnen zijn.

Specifieke uitkering gezonde generatie (Brede SPUK) Versterken van de sociale basis

We willen als gemeente zichtbaar zijn en horen wat er speelt in de samenleving. Daarbij ondersteunen we bewoners- en vrijwilligersinitiatieven. We werken aan voorzieningen in het voorliggend veld en het verhogen van sociale samenhang. Zo loopt er vanuit de Regio Deal Zuidoost Friesland een project om verbinding en ontmoeting in Wolvega te verbeteren: Bestemming Wolvega (zie Programma 6 / Sociaal Domein / Bestemming Wolvega). Wij willen blijven inzetten op de bestaande interventies die voort zijn gekomen vanuit bestemming Noordwolde. Het Buurthuis is hier een goed voorbeeld van, waar de buurthap wordt georganiseerd door vrijwilligers. De buurthap draagt bij aan het terugdringen van eenzaamheid.

Het komende jaar gaan we aan de slag met de sociale basis en versterking van het voorliggend veld (zie Programma 6 / Sociaal Domein / Aan de slag met de Sociale Basis). We willen de mantelzorgers in de gemeente beter in beeld hebben en hen de juiste ondersteuning en waardering geven, de mantelzorgcoördinator heeft hierin een belangrijke rol. Het vrijwilligerspunt Weststellingwerf is er om vrijwilligers en hulpvragen bij elkaar te brengen.

Specifieke uitkering gezonde generatie (Brede SPUK) Lokale en regionale samenwerkingen

We versterken de bestaande regionale samenwerking tussen de zorgverzekeraar en de gemeenten. Dit doen we door de genoemde ketenaanpakken op te zetten of verder uit te breiden. Maar ook het Friese Regioplan dat opgesteld wordt vanuit het IZA draagt hieraan bij. Het doel hiervan is dat de zorg richting de toekomst toegankelijk, kwalitatief goed en betaalbaar blijft. Hieraan werken we samen met andere gemeenten, zorgverzekeraars en verschillende partners uit het brede zorglandschap, zoals ziekenhuizen, huisartsen, wijkverpleging en zorgaanbieders.

Mentale gezondheid

Specifieke uitkering gezonde generatie (Brede SPUK): Versterking van mentale weerbaarheid en gezondheid

Binnen de gemeente zetten we in op geestelijke gezondheid en weerbaarheid. Dat doen we onder andere door inzet van Welzijn op Recept, een alternatief voor mensen met lichte psychosociale klachten, gericht op het verbeteren van het welzijn van mensen door activiteiten of bezigheden te doen.

In 2025 willen wij onderzoeken of de interventies zoals STORM en Zeg eens eerlijk geschikt zijn. Deze interventies zijn voor het versterken van de mentale gezondheid van onze jongeren.

Scholen en kinderopvang spelen een belangrijke rol in preventie en het vroegtijdig signaleren van problemen op het gebied van geestelijke gezondheid. Daarom wordt binnen deze instellingen actief gewerkt aan 'welbevinden'. Ook worden er weerbaarheidstrainingen voor kinderen en jongeren gegeven. De vlechtwerkers in de scholen en jongerenwerkers vervullen een belangrijke sleutelfunctie in het vroegtijdig signaleren en aanpakken van problemen bij jongeren en kinderen.

Doelstellingen

Klimaat en duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Wij voeren het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid uit. Wij leveren daarmee een bijdrage aan de realisatie van het belangrijkste doel van het Nationaal Klimaatakkoord en het Coalitieakkoord 2021-2025 van het Rijk, om het klimaat te sparen door stap voor stap de CO2 uitstoot te verminderen. Wij doen dat vanuit de vier pijlers, waarbij de pijler Communicatie & Samenwerken de drager is van de drie andere pijlers. Draagvlak en acceptatie staan hierbij centraal. Zo werken wij aan een duurzamer Weststellingwerf.

Wat doen wij ervoor

Pijler Circulaire Economie

- Wij geven verder uitvoering aan het door onze gemeente ondertekende manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en de borging daarvan.
- In het OWO-actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) staat hoe wij dit in de praktijk brengen. We geven daarbij een vervolg aan de CO2-prestatieladder.
- Met het vaststellen van de Strategienota Grondstoffenbeleid is de koers voor de komende jaren uitgezet met de afvalambitie en -visie. Daarbij zijn maatregelen uitgewerkt die bijdragen aan het halen van de VANG doelstellingen.

Pijler Communicatie & Samenwerken

- Wij werken verder aan de projectmatige/operationele aanpak.
- Met een geactualiseerde Beleidsbrief bieden wij inzicht in de actuele projecten/acties binnen het programma Klimaat & Duurzaamheid.
- Wij blijven duurzame dorpsinitiatieven stimuleren.
- Wij bouwen verder aan het gemeentelijk energieloket door naast de huidige digitale toegankelijkheid het energieloket door te ontwikkelen.
- Daar waar mogelijk organiseren wij dat binnen OWO-verband.

Pijler Energietransitie

- Wij gaan verder met het verduurzamen van onze gemeentelijke vastgoedportefeuille en komen zo nodig met (financiële) vervolgvorstellen.
- Wij maken met de twee woningcorporaties de meerjaren-prestatieafspraken over het verder verduurzamen van de woningvoorraad, en werken daar waar mogelijk samen aan de uitvoering van de warmtetransitie.
- Wij leveren een actieve bijdrage aan de cyclische uitwerking van de Regionale Energiestrategie Fryslân (RES-Fryslân).
- Zo nodig komen wij met vervolgvorstellen die bijdragen aan het opwekken van duurzame energie, met aandacht voor participatie van onze inwoners en een verantwoorde landschappelijke inpassing.
- Wij werken samen en stemmen af binnen OWO en de Friese Energietafel (FET).
- In samenwerking met de vier ander regiogemeenten in Zuidoost Fryslân wordt het resultaat van de Regiodeal: onderdeel duurzame lokale energie, verder geïmplementeerd.
- Als gevolg van de toenemende beperkingen voor het (terug)leveren van duurzaam opgewekte elektriciteit, hebben wij periodiek overleg met de netbeheerder.

Pijler Klimaat-Robuust

- We geven uitvoering aan klimaatmaatregelen die voortkomen uit het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 om wateroverlast zoveel mogelijk te beperken. Wij starten met het opstellen van het Water- & Klimaatadaptatieplan.
- We zetten in op het vergroten van het waterbewustzijn met het Maatregelenplan Waterbewustzijn.
- Er wordt gewerkt aan een gemeentelijk ambitieplan voor herstel en/of versterken van de biodiversiteit.

Doelstellingen

Grondstoffenbeleid - Diftar

Wat willen we bereiken?

VANG-doelstelling

Wij zetten in op het bereiken van de VANG doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). Beter scheiden van huishoudelijk afval leidt tot minder te verbranden restafval en tot een hogere kwaliteit van de verschillende deelstromen. En dat is nodig voor een steeds meer en beter hergebruik van grondstoffen. Daarmee maken we stappen richting een duurzame en circulaire economie. In een circulaire economie bestaat bijna geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt.

De kosten voor het verwerken van restafval zijn de laatste jaren flink gestegen. Dat komt onder andere door de verhoging van de verbrandingsbelasting vanuit het Rijk. Inmiddels weten we dat er ook een CO₂-heffing zal worden ingevoerd voor iedere ton afval die verbrand wordt, waarmee verwerkingskosten voor restafval nog verder op zullen lopen. De hoogte van deze CO₂-heffing en het moment van invoering weten we nog niet.

Strategienota Grondstoffenbeleid Weststellingwerf en Diftar+

De raad heeft de strategienota Grondstoffenbeleid Weststellingwerf vastgesteld. Ook besloot de raad om Diftar+ in te voeren. Je betaalt dan een vast tarief én voor elke kilo restafval die je aanbiedt. Diftar+ wordt in 2026 ingevoerd en in het 'testjaar' 2025 gaan de afvalinzamelwagens de grijze containers met restafval al wegen. Zo krijgen inwoners inzicht in de hoeveelheid restafval die ze aanbieden, zonder dat ze hiervoor al afgerekend worden. Inwoners kunnen dan wennen en leren het afval beter te scheiden om een goede start te maken als er per 1-1-2026 afgerekend gaat worden op het daadwerkelijke aanbod (in kilo's en aanbiedingen).

Wat doen wij ervoor

Invoering Diftar+

De gemeente zamelt nu zelf het huishoudelijk (rest)afval nog in. Om invulling te geven aan het genomen besluit van Diftar+ zijn grote investeringen noodzakelijk. Om de toekomstbestendigheid van afvalinzameling te borgen en de toenemende mate van kwetsbaarheid met de bijbehorende investeringslast te voorkomen, heeft de gemeenteraad in januari 2024 besloten om de inzameling van het huishoudelijk afval onder te brengen bij organisatie Omrin.

Door de invoering van Diftar+ zal de hoeveelheid restafval wat in de afvaloven wordt verbrand afnemen.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
7-1 Volksgezondheid	1.444	1.988	2.197	2.146	2.027	2.027
7-2 Riolering	2.097	2.031	2.219	2.256	2.390	2.463
7-3 Afval	2.878	3.329	3.234	3.229	3.226	3.209
7-4 Milieubeheer	1.659	3.070	2.429	2.429	2.429	2.429
7-5 Begraafplaatsen en crematoria	259	356	387	390	389	390
Totaal Lasten	8.337	10.774	10.467	10.449	10.461	10.518
Baten						
7-1 Volksgezondheid	102	197	197	147	27	27
7-2 Riolering	2.301	2.277	2.467	2.467	2.467	2.467
7-3 Afval	3.476	3.672	3.637	3.637	3.637	3.637
7-4 Milieubeheer	306	1.018	543	543	543	543
7-5 Begraafplaatsen en crematoria	190	209	209	209	209	209
Totaal Baten	6.375	7.373	7.053	7.003	6.883	6.883
Saldo van lasten en baten	1.962	3.401	3.413	3.446	3.578	3.634
Onttrekkingen						
0-10E Mutaties reserves	446	835	0	0	0	0
Storting						
0-10E Mutaties reserves	208	458	25	25	25	25
Mutaties reserves	-238	-377	25	25	25	25
Resultaat	1.723	3.024	3.438	3.471	3.603	3.659

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024

Lasten

Volksgezondheid

Het verschil komt door een hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân. We baseren de geraamde bijdrage op de meerjarenbegroting van de VRF. Het budget voor Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) is in 2024 slechts voor een half jaar geraamd. De rest van het verschil komt door hogere doorbelasting van de directe loonkosten en door aangepaste regelgeving over wat moet worden doorbelast.

Riolering

Door de geplande investeringen in 2024 nemen de kapitaallasten vanaf 2025 toe voor het taakveld riolering (€ 130.000).

Afval

In 2024 is eenmalig € 100.000 beschikbaar gesteld voor het flankerend beleid (afval). Dit is in het collegeprogramma 2022-2026 opgenomen. Dit geeft een afwijking van € 100.000 ten opzichte van 2025.

Milieubeheer

Het verschil komt (bij zowel de lasten als de baten) door de geraamde tranche SPUK Lokale Aanpak Isolatie in 2024 (€ 475.000 - totaal ontvangen: € 1.433.226). Daarnaast vallen de lasten door het beschikbaar stellen van de incidentele middelen voor uitvoering energietransitie (€ 173.000) en Uitvoeren OWO-Transitievisie Warmte (€ 154.000) in 2024 hoger uit dan in 2025 (ook zichtbaar bij onttrekking mutaties reserves).

Baten

Volksgezondheid

In 2025 zijn er geen verschillen ten opzichte van 2024. Het meerjarige verschil komt door SPUK-uitkeringen die niet doorlopen.

Riolering

De inkomsten op het taakveld riolering nemen met € 198.000 toe. Dit komt door de indexatie van het riooltarief. Zie ook de paragraaf Lokale heffingen.

Mutaties reserves

In 2024 zijn er verschillende mutaties begroot in de gemeentelijke reserves. Zo is er € 433.000 gereserveerd voor de winkelstraat. Dit bedrag wordt gehaald uit de reserve voor riolering en wordt toegevoegd aan de dekkingsreserve van de winkelstraat (zowel bij de inkomsten als de uitgaven meegenomen). Daarnaast zijn er ook verschillende eenmalige bedragen die vanuit 2023 worden doorgeschoven naar 2024. Vanaf 2025 zijn er alleen nog toevoegingen begroot aan de reserve voor energietransitie.

Investerings

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Vervangen riolering	250.000	250.000	250.000	250.000
Vervangen rioolgemalen (elektromechanisch)	62.500	153.125	62.500	153.125
Aanleg hemelwaterriool	956.250	1.625.000	1.956.250	0
Totaal bruto investeringsbedrag	1.268.750	2.028.125	2.268.750	403.125

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Portefeuillehouder(s)	Zonderland, Hartog en Hoen
Organisatie	Beleid & Projecten

Taakvelden

- Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- Ruimtelijke ordening
- Wonen en bouwen
- Beheer overige gebouwen en gronden

Beleidsnota's

2004 Welstandsnota Weststellingwerf
 2011 Handleiding schaalvergroting agrarische sector
 2012 Facetbestemmingsplan Kernen Weststellingwerf
 2013 Beheersverordening agrarische percelen bestemmingsplan buitengebied
 2014 Bestemmingsplan Buitengebied
 2014 Nadere regels Algemene Plaatselijke Verordening (APV) voor terrassen en uitstallingen (2014)
 2016 Bestemmingsplan Buitengebied (versie VA03) aangepast na uitspraak Raad van State
 2017 Uitvoeringsregels evenementen gemeente Weststellingwerf 2017
 2017 Bestemmingsplan Buitengebied intensieve veehouderijen
 2017 Notitie strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed
 2019 Omgevingsvisie Weststellingwerf
 2020 Plan van aanpak Verduurzamen gemeentelijke vastgoedportefeuille
 2021 Algemeen plaatselijke verordening Weststellingwerf 2021
 2022 Facetbestemmingsplan Geitenhouderijen
 2022 Facetbestemmingsplan kleine windturbines Weststellingwerf
 2022 Beleidsnotitie kleinschalige recreatie
 2023 Woonzorgvisie
 2023 Woonvisie

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Welstandsnota

In 2024 wordt er een voorstel richting de gemeenteraden gebracht voor het aanpassen van de sneltoetscriteria in de welstandsnota's van de OWO-gemeenten. De sneltoetscriteria zijn een onderdeel van de huidige welstandsnota's, maar zijn al lang niet meer in gebruik omdat ze verouderd zijn. Het aanpassen van de sneltoetscriteria is in OWO-verband opgepakt. In 2025 gaan we ook beginnen met het aanpassen van de rest van de welstandsnota van de gemeente Weststellingwerf. Om dit te kunnen financieren is een budget toegekend. Er moet nog een plan van aanpak geschreven worden.

Woningbouw in de dorpen

Aan de hand van de vastgestelde toolkit kunnen dorpen zelf aan de slag met woningbouwplannen. Hiervoor is in 2023 en 2024 een subsidie beschikbaar gesteld. Hierdoor hebben een aantal dorpen extra budget om de plannen uit te werken. Een aantal dorpen hebben deze subsidie gekregen en zijn bezig om de plannen verder uit te werken. In 2025 gaan we verder aan de slag met deze dorpen om te komen tot een concreet plan. Uiteindelijk moet dat leiden tot een nieuw omgevingsplan voor deze locaties waardoor de woningen gerealiseerd kunnen worden.

WBI-subsidie Lindewijk

De gemeente Weststellingwerf heeft voor de Lindewijk een subsidie van € 1.070.000 van het Rijk toegekend gekregen uit de zogeheten Woningbouwimpuls-regeling (WBI). Wij kunnen hiermee meer sociale huurwoningen en betaalbare koop- en huurwoningen bouwen in de Lindewijk. De subsidie sluit aan bij het collegeprogramma 2022-2026 en de door de gemeenteraad onlangs vastgestelde Woonvisie. Zie verder onder de paragraaf Grondbeleid. In de dynamische investeringsagenda is ook geld gereserveerd voor meer betaalbare woningen in de gehele gemeente.

Spreidingswet

Sinds 1 februari 2024 is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) van kracht. Met deze wet hebben gemeenten een wettelijke taak om asielopvang te realiseren. De verdeling van asielplekken wordt afgestemd in de Provinciale Regietafel (PRT) onder leiding van de Commissaris van de Koning. Voor 2025 heeft Weststellingwerf een asielopgave van 142 plekken. Dit kan gerealiseerd worden met duurzame opvang of tijdelijke (crisis)noodopvang. Het doel van de Spreidingswet is om te komen tot een stabiel en gespreid opvanglandschap.

Huisvesting statushouders

Vanwege een grotere instroom van asielzoekers en een achterstand op de taakstelling van voorgaande jaren heeft de gemeente noodhuisvesting gerealiseerd voor statushouders. De bedoeling van deze locatie is dat er doorstroming komt naar reguliere woningen. Hiermee wordt de situatie in de AZC's en de situatie op de lokale woningmarkt verlicht. Met Woningstichting Weststellingwerf en WoonFriesland heeft de gemeente in 2025 regelmatig contact over de doorstroming naar reguliere woningen.

Daarnaast onderzoeken we in 2025 verdere mogelijkheden voor het (tijdelijk) huisvesten van statushouders.

Aankoop vastgoed centrum Wolvega

In juni 2024 is het raadsvoorstel Aankoop Percelen Protestantse Kerk (PKN) Wolvega behandeld. Voor Revitalisering Groene Hart van Wolvega zijn deze percelen van belang voor het bereikbaar maken van het bos/park (paden langs/om de kerk). Vanuit Bestemming Wolvega is er een belang om deze percelen in te zetten voor maatschappelijke en culturele voorzieningen.

De Kerk op de Hoogte is een rijksmonument en beeldbepalend in het centrum van Wolvega. Door deze kerk een maatschappelijke, culturele en publieke functie te geven, passend binnen de plannen van Bestemming Wolvega, werken we aan behoud van cultureel erfgoed. Exploitatie en beheer zal in samenwerking met het ontmoetingscentrum de Ark in najaar 2024 vorm krijgen. Mogelijk wordt de exploitatie ondergebracht in een daartoe nieuw op te richten stichting.

Omgevingsvisie

De omgevingsvisie van de gemeente Weststellingwerf is vastgesteld in juni 2019. Daarmee heeft de Gemeente Weststellingwerf in een vroeg stadium ingespeeld op de omgevingswet. De huidige omgevingsvisie is ondertussen 5 jaar oud. Een omgevingsvisie is een dynamisch document dat moet 'meebewegen' met de grote maatschappelijke uitdagingen in de leefomgeving, maar ons tegelijkertijd handvatten moet bieden in hoe we daarmee omgaan. Daarom is het tijd om de omgevingsvisie te evalueren. Op basis van deze evaluatie gaan we bepalen welke onderdelen aangepast of geactualiseerd moeten worden. Eind 2024 leveren wij een procesvoorstel op dat inzicht geeft in onze aanpak. Daarin staan we onder andere stil bij het tijdspad en de manier waarop we de samenleving betrekken.

Doelstellingen

Betaalbaar wonen

Wat willen we bereiken?

Goed en betaalbaar wonen in Weststellingwerf. Daar zetten we ons voor in!

Dat kunnen we niet alleen. Om uitvoering te geven aan onze woonvisie en woonzorgvisie werken we samen met onze inwoners en onze stakeholders zoals Vereniging Kleine Dorpen (VKD), Plaatselijke Belangen, corporaties, zorg- en welzijnspartijen en de huurdersvertegenwoordiging.

Wat doen wij ervoor

Woonvisie en woonzorgvisie

In 2023 is er hard gewerkt aan een nieuwe woonvisie en woonzorgvisie. Visiedocumenten die aansluiten bij de huidige tijd. En de huidige ontwikkelingen. Een visie die recht doet aan het karakter en de identiteit van de gemeente Weststellingwerf; Lokaal betrokken, rust en ruimte. Kortom een leefbare plattelandsgemeente. Goed kunnen wonen in alle dorpen en op het platteland van onze gemeente staat voorop in onze woon/zorgvisie.

Eind 2023 zijn beide visiedocumenten vastgesteld door de raad en leidend in ons handelen rondom wonen en wonen, zorg en welzijn. De woonvisie en de woonzorgvisie hebben een looptijd van 2024-2028. Bij de woonvisie en de woonzorgvisie hoort een uitvoeringsagenda. In de uitvoeringsagenda staan de beleidsonderwerpen en concrete acties die nodig zijn om de woonvisie en de woonzorgvisie tot leven te laten komen.

De speerpunten uit de visie zijn:

- Kwalitatief goede nieuwbouw, kwaliteit boven kwantiteit
- 600 woningen toevoegen in de komende 10 jaar
- Een toekomstbestendige woningvoorraad zowel in de nieuwbouw als de bestaande voorraad
- Op initiatief van dorpen en inwoners werken wij mee aan het realiseren van passende huisvesting voor mensen met een (toenemende) zorgbehoefte
- Betekenis vol leven, aandacht voor wonen, welzijn en zorg
- Behouden van de leefbaarheid in de woonomgeving

Regionale woondeal

Sinds 2023 hebben we te maken met de regionale woondeal. Een deal gesloten met het Rijk en de provincie, om meer, sneller en een gevarieerd aanbod aan nieuwe woningen te bouwen in onze gemeente. Onze opgave is 500 nieuwe woningen tot 2030, waarvan 30% sociale huurwoningen. In 2024 herijken we deze deal, dit doen we omdat we te maken krijgen met een extra opgave vanuit het Rijk. In de regio Zuid-Oost (OWO met Heerenveen en Smallingerland) kijken we, in het kader van de herijking regionale woondeal, naar de gezamenlijke opgave en de mogelijkheden tot extra nieuwbouw. Voor Weststellingwerf leidt dit tot een plus van ca. 100 woningen. In totaal hebben we een nieuwbouwopgave tot 2030 van 600 woningen. De extra behoefte van 100 woningen zijn al meegenomen in de woonvisie, echter de woondeal streeft naar een realisatie in 2030. Dit betekent dat we het door ons gewenste aantal versneld moeten gaan realiseren.

Regionale woonzorgvisie

Het opstellen van de regionale woonzorgvisie met daarbij een uitvoeringsagenda is één van de afspraken uit de aanpak "Fryske Taskforce Wonen en Zorg". In de regio Zuid-Oost werken we samen met de gemeenten Smallingerland, Opsterland, Ooststellingwerf en Heerenveen aan een gezamenlijke woonzorgvisie. In de planning staat dat deze visie uiterlijk in het eerste kwartaal van 2025 vastgesteld kan worden door de gemeenteraden van de betrokken gemeenten.

Naast ouderen houden we rekening met de meeste bijzondere doelgroepen die ook in de urgentieverordening aan de orde komen.

Meerjaren prestatieafspraken

Vanuit de woningwet zijn we verplicht om prestatie afspraken te maken met de corporaties en de huurdersvertegenwoordiging. In Weststellingwerf worden de huurders vertegenwoordigd door De Bewonersraad. Samen met deze partijen maakten we tot en met 2024 jaarlijks een set prestatieafspraken. Met deze afspraken geven we gezamenlijk uitvoering aan de woon/zorgvisie van Weststellingwerf. In 2024 zijn we het traject gestart naar het maken van meerjaren prestatieafspraken met een looptijd van vier jaar en een doorkijk voor de periode daarna. Deze prestatieafspraken vullen we ieder jaar aan met een activiteitenoverzicht om de afspraken tot uitvoer te brengen.

De thema's waarop we afspraken maken zijn:

- Betaalbaarheid – huur, woonlasten en regelingen
- Beschikbaarheid – voldoende (aantal) geschikte (type) woningen in de sociale huur
- Leefbaarheid – een integrale aanpak op vitale en leefbare dorpen en buurten
- Kwaliteit en duurzaamheid – energiematregelen, duurzaamheid (ook in gedrag), circulariteit
- En wonen welzijn en zorg – samenwerken met zorg en welzijn

Wet versterking regie op de volkshuisvesting en het volkshuisvestingsprogramma

Volkshuisvesting doen we samen! Samen met het Rijk, de provincie, de inwoners, de corporaties en andere partijen. De wet versterking regie schrijft voor dat tweederde van de nieuwbouw betaalbaar moet zijn. Om dit te kunnen bereiken en monitoren moeten we (Rijk, provincie en gemeente) een volkshuisvestingsprogramma opstellen. In dit programma leggen we vast wat waar en voor wie gebouwd mag gaan worden. Op deze manier werken we sneller en efficiënter samen aan de volkshuisvestelijke opgave. De meerjaren prestatieafspraken met de corporaties en De Bewonersraad gaan onderdeel uitmaken van dit programma. En het meest gewenste resultaat? Meer tempo, meer regie en meer betaalbare woningen! Het volkshuisvestingsprogramma moet op 1 januari 2026 klaar zijn. Het opstellen van dit programma vindt plaats in 2024 (start) en 2025 (invulling en afronding).

Urgentieverordering

Op het snijvlak van wonen, volkshuisvesting en het sociaal domein komt de urgentieverordering in beeld. In deze verordening spreken we af welke doelgroep met voorrang in aanmerking komt voor een sociale huurwoning. Gemeente Weststellingwerf heeft geen volkshuisvestingsverordening waarin de urgentie en voorrang voor een sociale huurwoning is geregeld. Vanaf 2025 is het hebben van een urgentieverordening verplicht. Er zijn een aantal verplichte doelgroepen die voor urgentie in aanmerking kunnen komen:

- Mantelzorgers – ontvangen of verlenen
- Medische urgentie
- Uitstroom uit de maatschappelijke opvang/daklozen, slachtoffers van huiselijk geweld/vrouwenopvang en slachtoffers mensenhandel
- Uitstroom uit intramurale setting (bijv. beschermd wonen)
- Uitstroom uit forensische zorg met verblijf (op basis van Wlz of ZVW)
- Uitstroom jeugdhulp met verblijf – 18 tot 23 jaar
- Uitstroom (jeugd)detentie
- Deelnemers uitstapprogramma voor stoppende sexwerkers

Naast deze verplichte doelgroepen voegen wij ook toe: statushouders en bewoners die moeten verhuizen in verband met herstructurering. Wij werken samen in provinciaal verband, samen met alle gemeenten van Fryslân maken we één urgentieverordering.

Belangrijke punten voor de Friese urgentieverordening zijn:

- Eén duidelijke Friese urgentieregel voor iedereen en overal
- Werken zoals we nu al doen
- Meer huizen aanbieden om concurrentie te verminderen, gelijke kansen voor urgenten
- Eerlijke verdeling van huizen, de beste plek kiezen voor de spoedzoeker, verantwoorden doen we achteraf
- Letten op wat buurten en wijken aankunnen, we zoeken de kracht en verdelen de last
- Zacht landen in de buurt, door hulp te bieden zolang dat nodig is
- Ook spoed voor mensen met verblijfsstatus en verhuizers door herstructurering
- Duidelijkheid voor woningzoekenden: we gebruiken één loket

Wet goed verhuurderschap

Sinds 1 juli 2023 is de wet goed verhuurderschap van kracht. Deze wet zorgt ervoor dat verhuurders en bemiddelaars fatsoenlijk met huurders en woningzoekenden omgaan. Verhuurders en bemiddelaars moeten zich aan de regels houden zoals:

- Duidelijke afspraken over onderhoud en huurprijs
- Geen hoge kosten vragen voor bemiddelen
- Geen hoge borgsom vragen
- Afspraken vastleggen op papier

De gemeente kan controleren of verhuurders en bemiddelaars zich houden aan de regels. Huurders en woningzoekenden kunnen hierover een melding doen via het meldpunt. Deze is te vinden op onze website en is een verplichting van de gemeente sinds 1 januari 2024.

Als verhuurders zich niet aan de regels houden kunnen ze een boete krijgen. Zo beschermen we huurders en woningzoekenden tegen misstanden. Huurt een huurder van een corporatie? Dan kunnen ze voor klachten contact opnemen met hun eigen corporatie.

Wet betaalbare huur

Deze wet is er op gericht om huurwoningen betaalbaar te houden voor mensen met een middeninkomen. Deze groep inwoners heeft op basis van hun inkomen geen recht op een sociale huurwoning. De wet richt heeft vier pijlers:

- Vergroten van aantal betaalbare huurwoningen
- Betere bescherming van huurders
- Verduurzamen van de woningen
- Investeren in nieuwbouw

Een belangrijk aspect van de wet is de uitbreiding van het woningwaarderingssysteem (WWS). Hierdoor worden ook middenhuurwoningen gereguleerd, wat betekent dat de maximale huurprijs wordt bepaald op basis van het puntensysteem. Dit systeem wordt nu ook dwingend, waardoor verhuurders zich verplicht moeten houden aan de maximale huurprijzen. Gemeenten krijgen de taak om hierop te handhaven. Daarnaast introduceert de wet een maximale jaarlijkse huurverhoging, gelijk aan de gemiddelde cao-loonstijging plus 0,5%, om te voorkomen dat huren te snel stijgen. Verhuurders die een te hoge huur vragen kunnen een boete krijgen. Ook kunnen huurders makkelijker naar de Huurcommissie stappen als ze vinden dat hun huur te hoog is.

De wet stimuleert verduurzaming door het belonen van woningen met een goed energielabel en het bestraffen van woningen met een slecht energielabel, wat leidt tot lagere energiekosten voor huurders en een hogere huurprijs voor verhuurders met duurzame woningen. Bij de uitvoering van de Wet Goed Verhuurderschap en de Wet Betaalbare Huur hebben gemeenten extra taken en verantwoordelijkheden gekregen. De financiering van deze extra taken komt voornamelijk uit een combinatie van gemeentelijke middelen en landelijke subsidies.

- Gemeenten kunnen zelf extra budget reserveren uit hun eigen begroting om de handhaving van deze wetten te bekostigen.
- De Rijksoverheid heeft extra financiële middelen beschikbaar gesteld om gemeenten te ondersteunen bij de implementatie en handhaving van de Wet Goed Verhuurderschap en de Wet Betaalbare Huur. Deze middelen zijn bedoeld om te zorgen dat gemeenten voldoende capaciteit en middelen hebben voor handhaving.
- Daarnaast kunnen gemeenten inkomsten genereren door boetes op te leggen aan verhuurders die zich niet aan de regels houden. Dit kan bijdragen aan de dekking van de handhavingskosten.

Doelstellingen

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed

Wat willen we bereiken?

In 2020 is het plan van aanpak Verduurzamen gemeentelijke vastgoedportefeuille opgesteld. Hieruit vloeide de opdracht om op gebouwniveau een plan van aanpak op te stellen voor de vijf gebouwen uit de kernportefeuille.

Wat doen wij ervoor

Het opstellen van duurzame meerjaren onderhoudsplannen

Vorig jaar heeft de gemeente gebruik gemaakt van een door het Rijk bekostigd ontzorgingsprogramma Verduurzamen maatschappelijk vastgoed. Dit programma werd aangeboden door de provincie Fryslân (KlimOp). Hiervoor zijn verduurzamingsmaatwerkadviezen opgesteld voor de vijf gebouwen in de gemeentelijke kernportefeuille.

In 2024 is gestart met het opstellen van nieuwe meerjaren onderhoudsplannen (MJOP's) voor de gemeentelijke vastgoedportefeuille. Deze meerjaren onderhoudsplannen worden opgesteld door een extern adviesbureau. In deze nieuwe meerjaren onderhoudsplannen wordt ook het component duurzaamheid meegenomen. Hierdoor worden de meerjaren onderhoudsplannen omgezet in duurzame meerjaren onderhoudsplannen (DMJOP's). Door deze DMJOP's wordt bij vervanging/einde levensduur van gebouwcomponenten een duurzaam alternatief gekozen.

De uitkomsten van het ontzorgingsprogramma verduurzamen maatschappelijk vastgoed worden meegenomen in deze nieuw op te stellen DMJOP's.

Doelstellingen

Werken met de Omgevingswet

Wat willen we bereiken?

Vanaf 1 januari 2024 werken we met de omgevingswet. We willen blijven door ontwikkelen en de impact hiervan monitoren.

Wat doen wij ervoor

Ruimtelijke kwaliteit onder de Omgevingswet

Hûs en Hiem verzorgt de welstandsadvisering voor de gemeenten in Fryslân. Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is het mogelijk om de welstandstoetsing een andere invulling te geven. Voorlopig is besloten om de huidige werkwijze voort te zetten onder de omgevingswet. Wel zal Hûs en Hiem aan de voorkant meer betrokken worden in het proces in plaats van alleen bij een volledig uitgewerkt plan (niet alleen maar toetsen).

De gemeenten en Hûs en Hiem gaan gezamenlijk toewerken naar een meer flexibele en klantgerichte werkwijze zoals beoogd onder de omgevingswet. Hiervoor wordt een opdracht opgesteld voor de uitvoering van een onderzoek over de toekomstige borging omgevingskwaliteit Fryslân, dit is een vervolg op het eerdere VFG traject.

Functioneren binnen de Omgevingswet

De gemeente werkt met het ingaan van de Omgevingswet met een Omgevingsplan. Alle 'oude' regels zijn 1 op 1 overgegaan naar het omgevingsplan. De komende jaren moeten worden gebruikt om de systemen toegankelijker te maken en beleid daar waar nodig te herzien. De laatste dagen voor het ingaan van de Omgevingswet zijn er, onder de oude wetgeving, nog veel vergunningsaanvragen ingediend (ongeveer 15% van wat er normaal per jaar binnenkomt). Er is bij inwoners, bedrijven en adviseurs nog veel onbekendheid van de wetgeving. VTH krijgt veel advies- en vooroverleg vragen. Om deze vragen snel te kunnen beantwoorden is er een pilot Mid-office gestart, die deze vragen beantwoordt. We kunnen dus nog niet stellen dat alles nu al eenvoudiger is geworden. Dit is een groeiproces.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden	207	308	258	268	269	273
8-1 Ruimtelijke ordening	881	1.837	1.149	1.099	1.099	1.099
8-2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreine	897	4.007	0	0	0	0
8-3 Wonen en bouwen	1.214	1.146	1.575	1.442	1.439	1.397
Totaal Lasten	3.199	7.298	2.981	2.809	2.807	2.769
Baten						
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden	9	7	1	1	1	1
8-1 Ruimtelijke ordening	39	0	0	0	0	0
8-2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreine	762	4.007	0	0	0	0
8-3 Wonen en bouwen	1.030	711	725	725	725	629
Totaal Baten	1.840	4.726	726	726	726	630
Saldo van lasten en baten	1.359	2.572	2.255	2.083	2.080	2.138
Onttrekkingen						
0-10F Mutaties reserves	0	917	58	58	58	58
Stortingen						
0-10F Mutaties reserves	0	1.372	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	455	-58	-58	-58	-58
Resultaat	1.359	3.027	2.196	2.025	2.022	2.080

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024 en meerjarenperspectief

Lasten

Ruimtelijke ordening

Door het beschikbaar stellen van de incidentele middelen voor DIOR (€ 47.000), Beeldkwaliteitsplan openbare ruimte (€ 100.000), implementatie omgevingswet (€ 520.000), huisvestingsprogramma (€ 30.000 in 2024 en € 50.000 in 2025), woon(zorg)visie (€ 25.000) en urgentieverordening (€ 15.000) vallen de lasten in 2024 hoger uit dan 2025.

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Het taakveld Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) gaat over de grondexploitaties van de niet-bedrijventerreinen. Een toelichting hierop vindt u in de paragraaf grondbeleid. De baten en lasten van dit taakveld hebben nagenoeg geen invloed op het saldo van dit programma.

Wonen en bouwen

Door het beschikbaar stellen van de incidentele middelen voor de nieuwe welstandsnota (€ 100.000) vallen de lasten in 2025 hoger uit dan 2024. Vanaf 2025 beginnen de kapitaallasten (€ 215.000) van de huisvesting van spoedzoekers te lopen. Een deel hiervan wordt gedekt uit de dekkingsreserve kapitaallasten huisvesting Oekraïners. De rest van het verschil komt door hogere doorbelasting van de directe loonkosten en door aangepaste regelgeving over wat moet worden doorbelast.

Begroting 2025 ten opzichte van meerjarenperspectief

Lasten

Ruimtelijke ordening

Door het beschikbaar stellen van de incidentele middelen voor het huisvestingsprogramma (€ 30.000 in 2024 en € 50.000 in 2025) vallen de lasten in 2025 hoger uit dan meerjarig.

Wonen en bouwen

Door het beschikbaar stellen van de incidentele middelen voor de nieuwe welstandsnota (€ 100.000) vallen de lasten in 2025 hoger uit dan meerjarig. Daarnaast zijn de kapitaallasten vanaf 2026 (€ 30.000) lager omdat de herinrichting is afgeschreven.

Mutaties reserves

De hierboven genoemde beschikbaar gestelde incidentele middelen zijn ook begroot als onttrekking vanuit de algemene reserve. Daarnaast is er in 2023 een storting van € 1 miljoen gedaan in de dynamisch investeringsprogramma voor betaalbare woningen te bouwen. In 2024 zijn toevoegingen gedaan aan de dekkingsreserve Noordwolde (€ 102.000) en dekkingsreserve kapitaallasten Huisvesting Oekraïners (€ 270.000). De toevoegingen van de stelpost kapitaallasten Huisvesting Oekraïners wordt onttrokken van de reserve Spoedzoekers. Deze staat ook bij de onttrekkingen (€270.000).

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder(s)	Hoen
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Taakvelden

- OZB woningen
- OZB niet-woningen
- Belastingen overig
- Economische promotie
- Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
- Treasury

Algemeen

Dit overzicht gaat over de algemene dekkingsmiddelen. Het kenmerk van deze dekkingsmiddelen is dat ze vrij besteedbaar zijn. Ze zijn dus niet aan een bepaald programma gebonden. De algemene dekkingsmiddelen zijn de financiële dekking van de bestedingen in de programma's 0 tot en met 8.

Specifieke dekkingsmiddelen zijn bijvoorbeeld de opbrengst afvalstoffenheffing, de opbrengst rioolheffing maar ook de specifieke uitkeringen van het rijk. Specifieke uitkeringen zijn onder andere de Gebundelde Uitkering (BUIG; zie programma 6). De specifieke dekkingsmiddelen zijn opgenomen in de betreffende programma's in deze begroting. Ze verlagen het saldo van lasten en baten op het betreffende programma.

Gemeentelijke belastingen

Naast de twee taakvelden van de onroerende-zaakbelastingen (OZB) wordt hier ook het taakveld Belastingen overig opgenomen. Dat is de reclamebelasting. In Wolvega heffen we reclamebelasting vanuit het principe 'Voor ondernemers, door ondernemers'. De opbrengst van reclamebelasting keren we volledig uit als subsidie aan de Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf (SOW).

Onder het taakveld Economische promotie vallen de toeristenbelasting en de forensenbelasting. In de paragraaf lokale heffingen gaan we uitgebreid in op de gemeentelijke belastingen.

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Gemeenten ontvangen geld van het Rijk uit het gemeentefonds om hun taken uit te voeren. Het is de grootste inkomstenpost voor iedere gemeente. Gemeenten bepalen zelf waar ze dit geld aan besteden. Uiteraard wel binnen de regels van de wet.

Hoeveel geld een individuele gemeente uit het gemeentefonds krijgt, hangt af van de kenmerken en de belastingcapaciteit van een gemeente. De belastingcapaciteit geeft aan hoeveel belasting een gemeente jaarlijks kan innen. De 'landelijke pot van het gemeentefonds' wordt verdeeld over alle gemeenten op basis van een groot aantal verdeelmaatstaven zoals het aantal inwoners, de oppervlakte van de gemeente, enzovoort. Een groot deel van het geld uit het gemeentefonds keert het rijk uit in de vorm van een Algemene uitkering.

Gemeenten ontvangen normaal gesproken op drie tijdstippen in het jaar informatie over de gemeentefondsuitkering. De raming van de gemeentefondsuitkering voor de jaren 2025-2028 is in deze programmabegroting bepaald op basis van de meicirculaire 2024. Voor 2025 verwachten we ruim € 67,4 miljoen uit het gemeentefonds te ontvangen.

Treasury

Alle rente ramen we op het taakveld Treasury. Dat is de rente die we moeten betalen voor de langlopende geldleningen die we hebben. Daar tegenover staat de ontvangen rente van het schatkistbankieren en voor geldleningen die wij als gemeente hebben verstrekt (bijvoorbeeld de hypothecaire geldleningen aan ambtenaren). Ook staat op dit taakveld de ontvangen dividenduitkering van BNG.

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Herijking gemeentefonds

Vanaf 2023 wordt het geld uit het gemeentefonds op een nieuwe manier verdeeld over de Nederlandse gemeenten. Dit nieuwe systeem is eenvoudiger en beter uit te leggen. Het sluit ook beter aan bij de kosten die gemeenten maken. Voor sommige gemeenten (ook gemeente Weststellingwerf) betekent dit dat ze meer geld uit het gemeentefonds krijgen, voor andere gemeenten betekent het juist minder geld. Om te voorkomen dat de inkomsten van gemeenten te veel veranderen, heeft het Rijk een grens gesteld aan de effecten van het nieuwe systeem. Er worden nu verschillende onderzoeken gedaan om te kijken hoe het nieuwe systeem werkt. Op basis van de resultaten van deze onderzoeken kan het systeem nog aangepast worden. Hoe het Rijk de effecten van dit model precies gaat corrigeren, is op dit moment nog niet duidelijk.

Financieel ravijn vanaf 2026

Afgelopen jaar is er veel gesproken over de financiële problemen bij Nederlandse gemeenten. Helaas is er nog weinig verbeterd. Hoewel de opschalingskorting door het Rijk is afgeschaft, blijft er vanaf 2026 een financieel probleem. Zoals de VNG ook zegt: "Er is geen evenwicht tussen de taken en de middelen". De VNG praat nog steeds met het kabinet over deze problemen. Ze willen een eerlijk, duurzaam en stabiel financieel plan voor de komende jaren. Of het nieuwe kabinet de gemeenten gaat helpen, wordt de komende periode duidelijk.

Nieuwe financieringssysteem

In de meicirculaire van 2024 van het gemeentefonds is een verandering doorgevoerd in de manier waarop de omvang van het gemeentefonds wordt berekend. Dit betekent dat het geld van het gemeentefonds niet meer verbonden is aan de uitgaven van de overheid (samen trap op - samen trap af). De groei van het gemeentefonds hangt nu af van het bruto binnenlands product (bbp). Het geld dat gemeenten extra krijgen vanwege de groei van de economie en dergelijke, wordt nu berekend op basis van een gemiddeld bbp van de afgelopen 8 jaar. Het bedrag dat gemeenten krijgen om prijsstijgingen op te vangen, is gebaseerd op het bbp van het huidige jaar. Dit moet zorgen voor meer stabiliteit in de inkomsten uit het gemeentefonds.

Middelen hervormingsagenda jeugd

Het Rijk en de VNG werken al een tijdje aan een plan voor veranderingen in de jeugdzorg. Naast dit plan moeten er ook nog extra besparingen worden doorgevoerd. Deze besparingen zijn de verantwoordelijkheid van het Rijk. De extra besparing die voor 2025 gepland stond, gaat niet door. De maatregelen die hiervoor nodig waren, zijn namelijk nog niet uitgevoerd. In het hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet staat dat deze besparingen ook voor 2026 en daarna vervallen. Dit is echter nog niet definitief besloten. In 2025 verwachten we meer duidelijkheid over het plan voor de jeugdzorg en de bijbehorende besparingen.

Doelstellingen

Balans tussen gemeentelijke inkomsten en uitgaven

Wat willen we bereiken?

- Met goede planning en control een duidelijk en gezond financieel beleid voeren. Zo zorgen we voor een evenwichtige begroting, gaan we verantwoord om met publieke middelen en is er ruimte voor investeringsambities.
- Betaalbare gemeentelijke (woon)lasten.

Wat doen we ervoor

Sturen via de reguliere P&C cyclus

De raad besluit over het aangaan van nieuwe voornemens. De (meerjarige) financiële effecten verwerken wij in de jaarlijkse p&c documenten. Ook maken wij de gevolgen op de kengetallen inzichtelijk. Op deze manier kan de gemeenteraad sturen op het realiseren van:

- meerjarig structureel evenwicht in baten en lasten
- weerstandsratio van 2.0
- solvabiliteitsratio van minimaal 20%
- betaalbare gemeentelijke (woon)lasten

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
0-5 Treasury	178	304	-48	-59	-32	-58
0-61 OZB woningen	195	307	319	319	319	319
0-62 OZB niet-woningen	190	307	319	319	319	319
0-64 Belastingen overig	195	93	95	95	95	95
0-7 Algemene uitkering en overige uitkeringe	0	0	0	0	0	0
0-8 Overige baten en lasten	-6	0	13	13	13	13
3-4 Economische promotie	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	752	1.010	697	687	714	688
Baten						
0-5 Treasury	921	780	487	146	146	146
0-61 OZB woningen	3.069	3.169	3.258	3.258	3.258	3.258
0-62 OZB niet-woningen	1.838	1.915	1.968	1.968	1.968	1.968
0-64 Belastingen overig	128	137	140	140	140	140
0-7 Algemene uitkering en overige uitkeringe	60.945	64.487	67.436	63.659	64.080	64.689
0-8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
3-4 Economische promotie	232	218	224	224	224	224
Totaal Baten	67.133	70.706	73.512	69.394	69.815	70.424
Saldo van lasten en baten	-66.381	-69.695	-72.815	-68.708	-69.101	-69.736
Onttrekkingen						
0-10G Mutaties reserves	16.202	2.528	0	0	0	0
Storting						
0-10G Mutaties reserves	5.252	1.500	0	0	0	0
Mutaties reserves	-10.950	-1.028	0	0	0	0
Resultaat	-77.331	-70.724	-72.815	-68.708	-69.101	-69.736

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

Begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024 en meerjarenperspectief

Lasten

Treasury

Op het taakveld treasury staat de rente die we moeten betalen voor onze langlopende geldleningen (zie ook paragraaf financiering). Deze rentekosten berekenen we door aan de taakvelden in de programma's. De totale doorberekende rente is in mindering gebracht op de rente die we moeten betalen. Hier staat dus het saldo.

OZB woningen, OZB niet-woningen, Overige belastingen en Economische promotie

Het verschil komt door hogere doorbelasting van de directe loonkosten en door aangepaste regelgeving over wat moet worden doorbelast.

Baten

OZB woningen en OZB niet-woningen

De geraamde opbrengst is gecorrigeerd met een inflatiepercentage van 2,8%.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De raming voor de jaren 2025-2028 zijn gebaseerd op de meicirculaire 2024. De raad is hierover via een memo geïnformeerd.

Reserve mutaties

De reservemutaties in 2024 betreffen de onttrekkingen aan de reserve dynamische investeringsprogramma voor de centrumontwikkeling Noordwolde, de ontmoetingslocatie Wolvega en de vrijval van de reservering voor de huisvesting onderwijs. Daarnaast betreft het de storting in de algemene reserve van € 1,5 miljoen vanuit de voorjaarsnota 2024. In 2025 voorzien wij geen reserve mutaties bij de algemene dekkingsmiddelen.

Overhead, Vennootschapsbelasting en Overige baten & lasten

Overzicht kosten overhead

Overhead kosten

De definitie van overhead uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten die gericht zijn op de externe klant vallen hier dus niet onder maar zijn in de betreffende taakvelden opgenomen.

De bedrijfskosten die gerekend worden tot de overhead zijn:

- Personele kosten (niet primair proces)
- Huisvesting
- ICT
- Communicatie
- Overige bedrijfsvoeringskosten

Toerekening aan kostendekkende activiteiten

Alle directe kosten zijn rechtstreeks toegerekend aan de taakvelden. Voor taakvelden waar kostendekkende tarieven het uitgangspunt zijn, zoals bij de exploitatie afvalinzameling en riolering, wordt een opslag voor de overheadkosten toegepast. De opslag is een percentage van de directe salariskosten. De overhead waarmee wij voor de begroting 2025 rekenen is 83%.

Ter informatie:

Er zijn ook andere manieren om de opslag voor overhead uit te rekenen. Bij de door het rijk verplichte beleidsindicatoren wordt het saldo van de overhead uitdrukt in een percentage van de totale geraamde lasten. Zie hiervoor de beleidsindicatoren in programma 0.

Tabel overhead kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten	20.550	21.612	20.527	20.420	20.208	20.683
Baten	8.387	8.610	9.114	9.183	9.060	9.312
Saldo van lasten en baten	12.163	13.002	11.414	11.237	11.148	11.370
Onttrekkingen	0	128	0	0	0	0
Resultaat	12.163	12.874	11.414	11.237	11.148	11.370

Investerings

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Budget informatisering	450.000	450.000	450.000	450.000
Vervaningsbudget automatisering	1.151.898	609.691	1.535.270	669.945
Laptops	90.000	90.000	90.000	90.000
Tractie	557.500	727.500	560.000	110.000
Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	-	520.000	83.000	86.000
Totaal bruto investeringsbedrag	2.159.398	2.307.191	2.628.270	1.315.945

Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is er de Wet belastingplicht overheidsondernemingen. Dit houdt in dat gemeenten vennootschapsbelasting (Vpb) moeten betalen op het moment dat ze activiteiten uitvoeren waarvoor ze aangemerkt worden als ondernemer.

De afvalinzameling doen wij als gemeente zelf. De afvalverwerking wordt gedaan door Omrin. Omrin heeft geen vaststellingsovereenkomst (VSO) met de Belastingdienst gesloten met betrekking tot de opbrengsten uit huishoudelijke afvalstromen. Deze opbrengsten verlagen de aan de gemeente doorbelaste kosten en Omrin geeft deze opbrengsten niet zelf aan. Daarom moet de gemeente deze opbrengsten aangeven als belaste bate.

De andere activiteit waarbij we de afgelopen jaren als ondernemer konden worden aangemerkt is de grondexploitatie. Daarvoor is de verwachting dat we voor de begroting 2025 niet door de zogenaamde ondernemerspoort komen (geen fiscale winst) en daarom geen Vpb hoeven te betalen.

Overige baten & lasten

Overige baten en lasten

Het taakveld 'Overige baten en lasten' is hier verantwoord. De post onvoorziene uitgaven maakt deel uit van dit taakveld.

Stelpost risicobeheersing en niet voorziene uitgaven

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten	0	530	530	530	530	530

Indexatie

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten	0	0	800	500	500	500

Stelpost coalitieakkoord

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten	0	40	40	40	40	40

Toelichting

Stelpost algemene risicobeheersing en niet voorziene uitgaven

Wij ramen in de begroting een structurele stelpost om risico's af te dekken. Dit is een stelpost van € 500.000. Beschikking over deze stelpost kan alleen via een raadsbesluit en is uitsluitend bedoeld ter dekking van structurele risico's die op enig moment werkelijkheid worden.

De post voor onvoorziene incidentele uitgaven bedraagt ieder jaar € 30.000.

Stelpost indexatie

Vanwege de enorme fluctuatie in het accres van het gemeentefonds hebben wij vanaf 2023 een buffer gevormd om schommelingen in de algemene uitkering op te kunnen vangen. Jaarlijks wordt deze stelpost bij de kadernota beoordeeld en valt het lopende jaar vrij.

Stelpost coalitieakkoord

De middelen voor het collegeprogramma zijn opgenomen in de exploitatie of in de reserves. Alle middelen zijn toegekend aan de desbetreffende programma's en taakvelden op € 40.000 na. Dit bedrag staat nog op de stelpost. Het betreft middelen voor de ontmoetingslocatie in Wolvega. Zodra plannen voldoende concreet zijn, worden de middelen toegekend aan het juiste programma.

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Paragraaf Lokale heffingen

Portefeuillehouder	Hoen
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Deze paragraaf gaat over alle gemeentelijke heffingen. Hier gaan we ook in op de actuele ontwikkeling rondom het gemeentelijk belastinggebied. Ook de lokale lastendruk en de kwijtschelding komen in deze paragraaf aan de orde.

Inleiding

De lokale heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten.

Belastingen

De opbrengsten van belastingen vallen onder de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. In onze gemeente heffen we de onroerende-zaakbelastingen (OZB), forensenbelasting, (water-) toeristenbelasting en reclamebelasting.

Rechten

Dit zijn vergoedingen voor concrete prestaties die door de gemeente worden geleverd. Denk aan de afvalinzameling, het onderhoud aan de riolering en het verstrekken van een paspoort. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar. Bij de afvalstoffen- en rioolheffing is het uitgangspunt kostendekkende tarieven.

Actuele ontwikkelingen

Index op heffingen

Voor 2025 zijn de lokale heffingen verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,8%. Dit percentage is de verwachte consumentenprijsindex uit het Centraal Economisch Plan (februari 2024).

Wet WOZ

De Waarderingskamer controleert en beoordeelt gemeenten op de uitvoering van de Wet Onroerende Zaken (WOZ). De Waarderingskamer geeft aan dat de mogelijkheid om WOZ-waarden van andere woningen te raadplegen via www.woz-waardeloket.nl door veel Nederlanders wordt gewaardeerd en benut. De berekening van de taxaties voor woningen vindt sinds 2022 verplicht plaats op basis van de oppervlakte van een woning.

Afvalstoffen- en rioolheffing

Rioolheffing

De tarieven zijn conform het Gemeentelijk RioleringsPlan 2021 - 2025. In dit plan zijn diverse klimaatmaatregelen opgenomen om met name wateroverlast in de wijken te voorkomen. Het rioolheffingstarief wordt geïndexeerd in 2025. Een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) beschrijft het beleid voor de uitvoering van de drie watertaken die gemeenten volgens de wet hebben. Deze drie wettelijke watertaken zijn het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater, het verwerken van hemelwater (neerslagwater), en een zorgplicht voor de grondwaterstand in stedelijk gebied. Alleen de verplichting tot het hebben van een vastgesteld GRP, nu nog opgenomen in de wet Milieubeheer, verdwijnt met invoering van de Omgevingswet. Het ministerie heeft een nieuw model rioolverordening uitgegeven naar aanleiding van het Watertakenprogramma 2025 voor de gemeenten. Deze watertaken staan nu nog in verschillende wetten, maar zijn vrijwel ongewijzigd overgenomen in de Omgevingswet.

Afvalstoffenheffing

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor het inzamelen van huishoudelijk afval. Zij hebben de plicht om het huishoudelijk restafval en het (gescheiden aangeboden) gft-afval (groente, fruit en tuinafval) bij elk perceel in te zamelen. Daarnaast zijn zij verplicht een aantal droge componenten zoals papier en karton, glas, textiel, klein chemisch afval, elektr(on)ische apparaten, asbesthoudend afval gescheiden in te zamelen. Dit kan zijn huis aan huis, maar een brengsysteem is hierin ook voldoende. Voor grof huishoudelijk afval geldt een plicht tot inzameling bij elk perceel (zonder minimale frequentie) en de plicht om een brengvoorziening beschikbaar te stellen. Al deze verplichtingen zijn vastgelegd in de Wet milieubeheer (Wm), de belangrijkste Nederlandse wetgeving op het gebied van afvalstoffen. Het tweede belangrijk nationaal beleidskader is het Landelijk AfvalbeheerPlan, kortweg LAP.

Omgevingswet en legesverordening algemene leges

De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb) gingen per 2024 in. Gelijktijdig met het invoeren van de nieuwe wetgeving is ook de legesverordening aangepast om aan te sluiten op de nieuwe wetgeving. In de gemeenteraad van december ontvangt u het voorstel voor de OWO-geharmoniseerde legesverordening 2025. De komende jaren blijven we in OWO-verband monitoren en waar nodig aanpassen/bijsturen.

Opbrengst van de belangrijkste heffingen

	x € 1.000			
Lokale heffingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Onroerende-zaakbelastingen	5.226	5.226	5.226	5.226
Forensenbelasting	54	54	54	54
Toeristenbelasting	170	170	170	170
Afvalstoffenheffing	3.207	3.207	3.207	3.207
Rioolheffing	2.467	2.467	2.467	2.467
Leges burgerzaken	399	459	449	397
Leges omgevingsvergunningen	530	530	530	530
Marktgelden	14	14	14	14
Begraafplaatsen	97	97	97	97
Reclamebelasting	105	105	105	105
Eindtotaal	12.269	12.328	12.318	12.266

Toelichting op opbrengst van de belangrijkste heffingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De OZB zijn vanuit de belangrijkste gemeentelijke belastingen. Er zijn drie belastingsoorten, namelijk:

1. een belasting geheven van de eigenaren van woningen;
2. een belasting geheven van de eigenaren van niet-woningen;
3. een belasting geheven van de gebruikers van niet-woningen.

De heffingsgrondslag is gebaseerd op de waarde zoals vastgesteld in het kader van de Wet waardering onroerende-zaken (wet WOZ). Het OZB-bedrag wordt berekend op basis van een percentage (het tarief) van de WOZ-waarde. Voor de genoemde OZB-belastingen hanteren we verschillende percentages.

De aanslag OZB voor het belastingjaar 2025 is gebaseerd op tarieven voor 2025 en de waardepeildatum per 1 januari 2024. De definitieve vaststelling van de OZB-tarieven 2025 vindt in de raad van december plaats.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die niet in de gemeente wonen, maar daar meer dan 90 dagen per jaar voor zichzelf en/of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Grondslag voor de heffing is net als bij de OZB de WOZ-waarde.

(Water) toeristenbelasting

(Water) toeristenbelasting wordt geheven van degene die tegen vergoeding overnachtingen aanbiedt, bijvoorbeeld in een hotel, een bed & breakfast of op een camping. Grondslag voor de heffing is de logiesomzet. In vergadering van 22 juni 2015 heeft de raad besloten de grondslag en het tarief vast te stellen op 4%.

Reclamebelasting

In Wolvega wordt vanaf 2016 reclamebelasting geheven vanuit het principe 'Voor ondernemers, door ondernemers'. De opbrengst van reclamebelasting wordt volledig uitgekeerd als subsidie aan de Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf (SOW).

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Tarief meerpersoonshuishouden	290,00	299,72	305,00
Tarief eenpersoonshuishouden	193,00	199,41	203,00
Opbrengsten (x € 1.000)	3.005	3.148	3.208

Afvalstoffenheffing kan worden geheven wanneer de gemeente tenminste eenmaal per week het huishoudelijk afval ophaalt, zoals de Wet milieubeheer voorschrijft. Het uitgangspunt is een 100% kostendeckking.

Rioolheffing

Rioolheffing	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Tarief huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater	136,46	136,46	145,06
Tarief hemel- en grondwatertaken	54,60	54,60	55,03
Opbrengsten (x € 1.000)	2.300	2.277	2.467

De kosten voor het beheeren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing betaald. De tarieven zijn conform de investeringen in het Gemeentelijk RioleringsPlan 2021 - 2025. In dit plan zijn diverse klimaatmaatregelen opgenomen om met name wateroverlast in de wijken te voorkomen. Het riooltarief wordt in 2025 geïndexeerd. Evenals bij de afvalstoffenheffing is het uitgangspunt 100% kostendeckking.

Graf- en begraafrechten

Er worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Markt- en staangelden

Marktgeld wordt geheven voor het innemen van een standplaats voor het uitstallen, aanbieden of verkopen van goederen op locaties die zijn aangewezen voor het houden van de (wekelijkse) warenmarkt, de voorjaarsmarkt en de najaarsmarkt. Staangeld wordt geheven voor het innemen van een (vaste) standplaats op voor de openbare dienst bestemde gemeenteground.

Leges burgerzaken

Leges worden geheven voor gemeentelijke diensten, bijvoorbeeld het afgeven van paspoorten en rijbewijzen of het verstrekken van afschriften. De legesverordening bevat een tarieventabel waarin de diensten worden genoemd met de bijbehorende tarieven. De variabelen in de begrotingsreeks komen voort uit de vervangingscyclus van rijbewijzen en reisdocumenten.

Leges omgevingsvergunningen

De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb) hebben impact op de legesbaten. De impact van de Omgevingswet is in 2025 nog relatief beperkt, doordat de OWO gemeenten beleidsneutraal overgaan. Tot 2032 krijgen gemeenten de tijd om het omgevingsplan vast te stellen. Hierin worden gemeentelijk keuzes gemaakt of omgevingsplanactiviteiten vergunningsplichtig blijven, meldingsplichtig worden of geen van beide. Deze keuzes kunnen gevolgen hebben voor de legesbaten. De raming van de legesopbrengsten bevat een groot aantal onzekerheden. De eerste jaren waarin we met de nieuwe wetgeving werken zijn overgangsjaren, waarin in verband met overgangsrecht ook nog oud recht van toepassing is. We monitoren de komende jaren de werkelijke kosten en opbrengsten en kunnen tarieven desgewenst bijstellen. Een echt goed beeld van de werkelijke kostendekkendheid ontstaat naar verwachting in 2026.

Kwijtschelding

Voor kwijtschelding komt iemand met een inkomen op bijstandsniveau bijna altijd in aanmerking, tenzij er sprake is van vermogen (spaargeld of eigen woning). We hanteren bij kwijtschelding 100% van de bijstandsnorm. Daarmee hanteren we de maximaal door het rijk toegestane normen. Het jaarlijkse bedrag aan kwijtschelding ramen we voor 2025-2028 op € 115.000.

Kwijtschelding	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023
Aantal aanvragen (incl. automatisch)	605	585
Toegewezen	468	432
Toegewezen t.o.v. totaal (in %)	77%	74%
Kosten	102.000	98.000

Kostendekkendheid riolering

			x 1.000
Kostendekkendheid taakveld riolering	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Kosten taakveld	1.777	1.722	1.870
Inkomsten taakveld (exclusief heffingen)	00	00	00
Netto kosten taakveld	1.777	1.722	1.870
<u>Toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead	320	323	349
Straatreiniging	14	21	21
Compensabele btw	186	211	227
Toe te rekenen kosten	520	555	597
Totale kosten	2.297	2.277	2.467
Opbrengst heffingen	2.301	2.277	2.467
Dekkingspercentage	100%	100%	100%

Toelichting kostendekkendheid riolering

Het dekkingspercentage voor 2025 bedraagt 100%. De kosten die direct aan het taakveld worden toegerekend, zijn de directe salariskosten, de kapitaallasten en overige exploitatielasten. De kosten voor straatreiniging wordt voor 40% toegerekend aan het taakveld riool, dit is in het GRP opgenomen. Naast de directe kosten zijn ook de overheadkosten die samenhangen met het taakveld toegerekend. De systematiek die hiervoor is gehanteerd, is een opslagpercentage op de directe salarislasten. De verhouding tussen directe salarislasten en overheadkosten is 83% (zie "overzicht kosten overhead").

Kostendekkendheid afval

	x 1.000		
Kostendekkendheid taakveld afval	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Kosten taakveld	2.356	2.620	2.619
Inkomsten taakveld (exclusief heffingen)	466	524	429
Netto kosten taakveld	1.890	2.096	2.190
<u>Toe te rekenen kosten:</u>			
straatvegen	14	23	23
minimabeleid	98	113	113
Overhead	522	609	615
Compensabele btw	308	307	267
Toe te rekenen kosten	942	1.052	1.017
Totale kosten	2.832	3.148	3.207
Opbrengst heffingen	3.009	3.148	3.207
Dekkingspercentage	106%	100%	100%

Toelichting kostendekkendheid afval

Naast de afvalstoffenheffing ontvangen we vergoedingen vanuit de stichting Afvalfonds voor glas, kunststof, papier en dergelijke en de opbrengsten vanuit het gemeentelijk afvalbrengstation. De kosten die direct aan het taakveld worden toegerekend zijn de directe salariskosten, de kapitaallasten en overige exploitatielasten. Van de kosten voor straatreiniging wordt 40% toegerekend aan het taakveld afval. Dit percentage is op basis van historische gegevens vastgesteld. Naast de directe kosten zijn ook de overheadkosten die samenhangen met het taakveld toegerekend. De systematiek die hiervoor is gehanteerd is een opslagpercentage op de directe salarislasten. De verhouding tussen directe salarislasten en overheadkosten is 83% (zie "overzicht kosten overhead"). Het dekkingspercentage voor 2025 bedraagt 100%.

Kostendekkendheid algemene leges

	x 1.000		
Algemene legesverordening totaal	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	1.656	988	1.252
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-	-
Netto kosten taakveld	1.656	988	1.252
<u>Toe te reken kosten</u>			
Overhead incl. (omslag)rente	313	591	864
BTW	4	-	-
Totale kosten	1.973	1.579	2.116
Opbrengst heffingen	1.432	996	966
Dekking	73%	63%	46%

x 1.000			
Hoofdstuk/Titel 1 Algemene dienstverlening	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	440	550	816
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-	-
Netto kosten taakveld	440	550	816
<u>Toe te reken kosten</u>			
Overhead incl. (omslag)rente	224	346	620
BTW	-	-	-
Totale kosten	664	896	1436
Opbrengst heffingen	310	406	399
Dekking	47%	45%	28%

x 1.000			
Hoofdstuk/Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	1.007	389	389
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-	-
Netto kosten taakveld	1.007	389	389
<u>Toe te reken kosten</u>			
Overhead incl. (omslag)rente	61	229	229
BTW	4	-	-
Totale kosten	1.072	618	618
Opbrengst heffingen	1.086	529	530
Dekking	101%	86%	86%

x 1.000			
Hoofdstuk/Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	209	49	47
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-	-
Netto kosten taakveld	209	49	47
<u>Toe te reken kosten</u>			
Overhead incl. (omslag)rente	28	16	15
BTW	-	-	-
Totale kosten	237	65	62
Opbrengst heffingen	36	61	37
Dekking	15%	94%	60%

Toelichting kostendekkendheid algemene leges

In bovenstaande tabellen staan de berekeningen van kostendekkendheid van de heffingen leges. De totale kostendekkendheid van de legesverordening komt uit op 46%. Tussen de titels van de legesverordening vindt geen kruissubsidiëring plaats. Kostendekkendheid bij leges burgerzaken (hoofdstuk 1) is niet haalbaar, vanwege wettelijke maximumtarieven voor de belangrijkste diensten in dit hoofdstuk. De toerekenbare kosten bij leges omgevingsvergunningen (hoofdstuk 2) en verwachte inkomsten daalt onder andere als gevolg van Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb). De kostendekkendheid van dit hoofdstuk fluctueert bovendien jaarlijks door fluctuaties in de omvang van bouwactiviteiten. Daarnaast is hoofdstuk 3 niet kostendekkend zodat we stimuleren dat vergunningen voor deze diensten worden aangevraagd.

De tarieven worden extracomptabel berekend. Bij de kosten taakvelden zijn de directe personeelskosten en de materiële kosten opgenomen die samenhangen met het verstrekken van de diensten waarvoor leges geheven wordt. Bij directe personeelskosten gaat het bijvoorbeeld om de uren van baliemedewerkers en de uren van de medewerkers bij Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) en Ruimtelijke Ordening (RO). Materiële kosten zijn bijvoorbeeld de kosten die samenhangen met de afdracht aan het Rijk voor reisdocumenten en de afdracht aan het RDW voor rijbewijzen. De overhead wordt via een opslag op de directe personeelskosten toegerekend. Voor hoofdstuk 1 rekenen we met een opslag van 83% (zie ook "Overzicht kosten overhead") voor overhead over de directe loonkosten. Voor hoofdstuk 2 en 3 rekenen we met het integraal uurtarief van VTH. Daarin hanteren we een opslag van 60% voor overhead over de directe loonkosten. Er is voor gekozen om de btw niet als kostenelement mee te wegen, omdat het overgrote deel van de kosten de eigen personele kosten betreft, waarvoor geen btw verschuldigd is. De wel toerekenbare btw maakt slechts een klein onderdeel uit van de kosten.

Kostendekkendheid begraafrechten

x 1.000			
Kostendekkendheid begraafplaatsen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	197	311	290
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-	-
Netto kosten taakveld	197	311	290
<u>Toe te reken kosten</u>			
Overhead incl. (omslag)rente	150	228	218
BTW	5	-	-
Totale kosten	352	539	508
Opbrengst heffingen	119	145	145
Dekking	34%	27%	28%

Toelichting kostendekkendheid begraafplaatsen

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de kostendekkendheid van de begraafplaatsen ruim onder de toegestane 100% kostendekkendheid blijft. De kosten die toegerekend worden aan het taakveld zijn de kosten van publiekszaken voor het behandelen van de aanvragen. Daarnaast worden kosten van de afdeling Gemeentewerf toegerekend voor het onderhouden van de begraafplaats.

Gemeentelijke woonlasten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de woonlasten over 2024 van de 18 Friese gemeenten.

Woonlastendruk 2024	OZB (gem)	Afvalstoffenheffing		Rioolheffing		Totaal woonlasten	
		Eph	Mph	Eph	Mph	Eph	Mph
1 Ameland	275	178	234	150	177	603	686
2 Harlingen	286	217	323	191	191	694	800
3 Weststellingwerf	329	199	299	191	191	719	819
4 Opsterland	309	199	241	211	277	719	826
5 Ooststellingwerf	268	219	279	171	296	657	844
6 Leeuwarden	359	210	324	137	169	705	851
7 De Fryske Marren	343	236	300	125	214	704	857
8 Noardeast-Fryslân	385	167	237	240	240	793	863
9 Terschelling	440	242	242	191	191	873	873
10 Súdwest Fryslân	383	240	287	203	203	826	873
11 Vlieland	353	266	355	116	174	735	882
12 Tytsjerksteradiel	504	197	282	145	161	847	948
13 Smallingerland	368	251	295	296	296	915	959
14 Heerenveen	430	220	285	190	253	840	968
15 Dantumadiel	530	205	256	188	188	923	974
16 Schiermonnikoog	454	258	337	130	188	842	979
17 Waadhoeke	343	250	313	263	329	857	985
18 Achtkarspelen	421	245	350	220	220	886	991

Toelichting bij de tabellen:

Eph= eenpersoonshuishouden

Mph= meerpersoonshuishouden

Bron: Coelo (Atlas van de lokale lasten 2024)

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Portefeuillehouder	Hoer
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote kosten te dekken. Dat wil zeggen: welke capaciteit is nodig om de risico's op te vangen, en wel zodanig dat een tegenvaller in de uitvoering niet direct tot een bezuiniging hoeft te leiden.

De wet geeft aan welke onderwerpen in deze paragraaf aan bod moeten komen:

- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's uitgedrukt in weerstandsvermogen;
- een vijftal voorgeschreven financiële kengetallen;
- een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Onze doelstellingen zijn:

1. voldoen aan wet- en regelgeving;
2. inzicht krijgen in de risico's die onze gemeente loopt en daarmee het risicobewustzijn aanmoedigen;
3. een onderbouwing van het berekende weerstandsvermogen;
4. de omvang van het weerstandsvermogen is voldoende.

In de nota financieel beleid zijn over de norm voor de omvang van de incidentele weerstandscapaciteit de volgende uitgangspunten vastgelegd:

De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit moet minimaal gelijk zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit, oftewel een minimale ratio weerstandsvermogen van 1,0; Voor de voorgeschreven financiële kengetallen sluiten we aan bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Het streven van de gemeente is minimaal te voldoen aan categorie B (normaal risico). Dit betekent dat we streven naar een solvabiliteitspercentage van 20%. De hoogte van de reserves (inclusief de vrije algemene reserve) moet dan minimaal 20% zijn van het totale vermogen (het balanstotaal).

In ons collegeprogramma hebben wij opgenomen dat we een ratio weerstandsvermogen willen hanteren van 2,0 en een minimale solvabiliteitsratio van 20%.

In 2025 hebben we een ratio weerstandsvermogen van 1,81. Daarmee voldoen wij aan de minimale weerstandratio, maar niet aan onze eigen gestelde norm van 2,0. Daarnaast voldoen we aan de solvabiliteitsnorm van 20%.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om eventuele tegenvallers op te vangen. Dit zonder dat de begroting en het beleid aangepast moeten worden. De weerstandscapaciteit is de som van:

- a. de stelpost risicobeheersing en onvoorzien;
- b. de algemene reserve;
- c. bestanddelen van de bestemmingsreserves;
- d. de stille reserves;
- e. de niet-benutte belastingcapaciteit;
- f. mogelijke ombuigingsmaatregelen.

a. De stelpost risicobeheersing en onvoorzien

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bestaat de verplichting om jaarlijks in de begroting een bedrag voor onvoorziene uitgaven op te nemen. Daarbij is geen wettelijk minimum of maximum aangegeven. Hiermee kunnen elk jaar onverwachte incidentele tegenvallers worden opgevangen. Wij hebben gekozen voor een bedrag van € 30.000. Daarnaast is in de meerjarenbegroting een stelpost risicobeheersing opgenomen om specifieke risico's op voorhand af te dekken. Het gaat om een bedrag van € 500.000 per jaar. Beschikking over deze stelpost kan alleen via een raadsbesluit en is uitsluitend bedoeld ter dekking van structurele risico's die op enig moment werkelijkheid worden.

b. De algemene reserve

Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve kan worden ingezet ter dekking van onverwachte incidentele tegenvallers. De algemene reserve bedroeg per 31 december 2023 € 8,3 miljoen. Als de jaren 2025 tot en met 2028 verlopen volgens deze begroting, dan is de stand van de algemene reserve € 10,0 miljoen per 31 december 2028.

c. De bestemmingsreserves

Voor de middelen van een bestemmingsreserve heeft de raad een specifiek doel vastgelegd. Eventueel kan de bestemming door de raad worden gewijzigd. Wanneer op een bestemmingsreserve geen verplichting rust voegen we deze reserve toe aan de algemene reserve. Op dat moment vormt het onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. Voor het vaststellen van onze weerstandscapaciteit worden de bestemmingsreserves op dit moment niet meegenomen.

d. De stille reserves

Stille reserves betreffen activa die tegen nul zijn gewaardeerd. Ook kan de boekwaarde lager zijn dan de verkoopwaarde. De mogelijke overwaarde die bij verkoop ontstaat, kan dan worden ingezet bij onverwachte tegenvallers. Op dit moment verwachten we dat de invloed van deze stille reserves op de weerstandscapaciteit nihil is.

e. De niet-benutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit geeft een indicatie van de mogelijkheden die een gemeente heeft om haar inkomsten via extra belastingopbrengsten te verhogen. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:

- a. de OZB;
- b. de rioolheffing;
- c. de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.

De landelijke benchmark woonlasten (Coelo) maakt jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijk. Hierin wordt naast de OZB ook de riool- en afvalstoffenheffing vergeleken. De niet-benutte belastingcapaciteit hebben wij tegen nul gewaardeerd. Bij de onderdelen riolering en reiniging geldt een norm van 100% kostendekkendheid.

f. Mogelijke ombuigingsmaatregelen

Omdat de laatste ombuigingen vrij recent zijn gerealiseerd (2022) en omdat we aan de vooravond staan van een nieuwe taakstelling is de invloed van ombuigingsmaatregelen op de weerstandscapaciteit op dit moment nihil.

Samenvattend

De structurele weerstandscapaciteit in de begrotingsexploitatie bedraagt € 0,5 miljoen. De incidentele weerstandscapaciteit bedraagt over 2025 afgerond € 15 miljoen, waarna deze afloopt naar afgerond € 10 miljoen in 2028.

Totaalbeeld

De totale weerstandscapaciteit van de gemeente Weststellingwerf geven we in de volgende tabel weer:

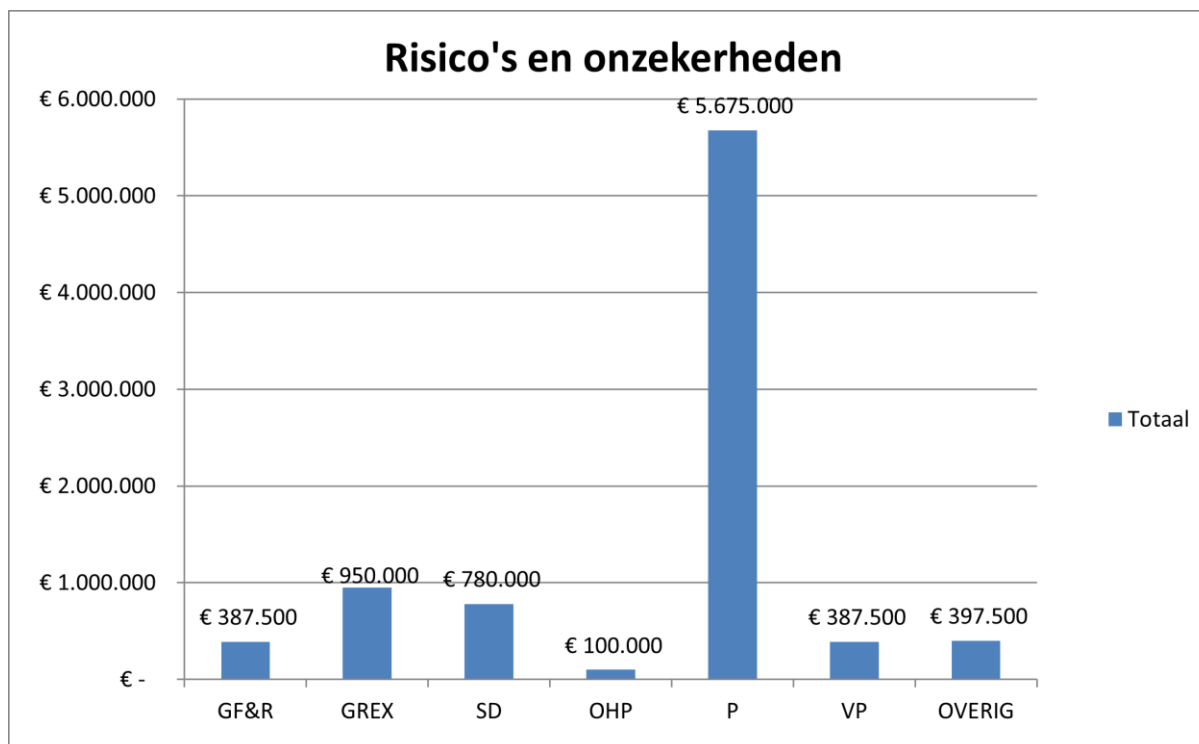
		x € 1.000			
Onderdeel		2025	2026	2027	2028
a.	De structurele begrotingsruimte	500	500	500	500
	De incidentele begrotingsruimte	30	30	30	30
b.	De algemene reserve	15.155	13.441	11.882	10.008
c.	Bestemmingsreserves	-	-	-	-
d.	De stille reserves	-	-	-	-
e.	De onbenutte belastingcapaciteit	-	-	-	-
f.	Mogelijke ombuigingsmaatregelen	-	-	-	-
		15.685	13.971	12.412	10.538

Inventarisatie van de risico's en getroffen beheersmaatregelen

De belangrijkste risico's voor de gemeente zijn in beeld gebracht, voor zover op dit moment bekend. Van belang is te beseffen dat risico's zowel positieve als negatieve effecten kunnen hebben. Wij hebben bij deze inventarisatie vooral gekeken naar mogelijke negatieve risico's en de gevolgen daarvan. Het inschatten van risico's is een momentopname en is geen absolute wetenschap. De inventarisatie is gemaakt in een tweetal domeinen: (relatief) beïnvloedbare risico's en onzekerheden op lokaal en regionaal niveau en landelijke ontwikkelingen en (lastig beïnvloedbare) risico's en/of onzekerheden die daar uit voortvloeien. Hiervoor zijn de risico's en genomen beheersmaatregelen beoordeeld. Op basis hiervan is een inschatting gemaakt van de financiële impact van deze risico's. Uiteraard met de kanttekening dat elke inschatting met de nodige onzekerheden is omgeven. De huidige werkwijze bestaat uit vier stappen:

1. per risico wordt een financiële inschatting gemaakt van de initiële klasse waarin het risico valt;
2. daarna wordt beoordeeld, wat de initiële kans is dat het risico zich voordoet en wordt deze vertaald in een wegingsfactor. Op basis hiervan wordt de initiële financiële inschatting verlaagd;
3. vervolgens worden beheersmaatregelen benoemd en waar mogelijk geïmplementeerd;
4. deze beheersmaatregelen zorgen voor een aangepaste inschaling van risicoklasse en risicokans, waartegen 'de onzekere gebeurtenis' (=het risico) wordt gescoord. Op basis hiervan kan de financiële inschatting nogmaals worden verlaagd.

Op basis van deze vier stappen is de verwachte financiële impact (geschatte initiële financiële inschatting x geschatte kans, rekening houdend met beheersingsmaatregelen) van de risico's gemaakt. Het geschatte bedrag aan mogelijke risico's wordt jaarlijks herijkt en is hierbij voor dit begrotingsjaar bepaald op € 8,7 miljoen. De belangrijkste risico's loopt onze gemeente op de volgende onderwerpen, die hierna één voor één worden behandeld.

Onzekerheden gemeentefonds en rente € 387.500 (GF&R)

Gemeentefonds

De inkomsten vanuit het gemeentefonds staan onder druk. Hier is landelijk veel aandacht voor. Vanaf 2026 komt er een ravijn op de Nederlandse gemeenten af. Vanuit de Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG) vindt er een lobby plaats richting het Rijk. Inmiddels heeft het Rijk de opschalingskorting geschrapt. Hier tegenover staat in 2025 een extra korting op het gemeentefonds. Daarnaast is de nieuwe normeringssystematiek al vanaf 2025 doorgevoerd. Deze nieuwe systematiek is eenzijdig door het Rijk doorgevoerd. De VNG pleit bij de normeringssystematiek met name voor een indexering van het gemeentefonds die aansluit bij de toename van de kosten van wettelijke taken. De nieuwe systematiek, op basis van het bbp, schiet met name tekort om de groei van de uitgaven voor zorgkosten op te vangen. Die kosten stijgen namelijk harder dan het gemiddelde bbp.

Rente

Rentestijging is een risico waar wij mee te maken kunnen krijgen bij het opnieuw afsluiten van een geldlening. Is de rente hoger dan de rente die wij betaalden, dan heeft dit een nadelig effect op onze begroting. We houden de toekomstige noodzakelijke financieringen nauwlettend in de gaten om zo het renterisico te minimaliseren (vaste schuld en kasgeld). De rentes stijgen op dit moment. Op korte termijn is het afsluiten van een nieuwe geldlening echter niet nodig en is het renterisico beperkt.

Pensioenopbouw (gewezen) wethouders

Jaarlijks wordt bij de jaarrekening de voorziening voor de pensioenen van onze (gewezen) wethouders herijkt. Dit doen wij op basis van de actuariële waardeberekeningen van onze externe adviseur. Zij berekenen op basis van diverse parameters welk bedrag er in de voorziening aanwezig moet zijn op de peildatum 31 december van het betreffende jaar. Een van de belangrijkste parameters is de rekenrente. Deze wordt jaarlijks vastgesteld door De Nederlandse Bank. Dit percentage kan jaarlijks verschillen, waardoor op basis van de wet- en regelgeving een storting of een onttrekking aan de voorziening plaatsvindt. We verwachten niet direct een daling van de rekenrente. Daardoor is dit risico beperkt.

Onzekerheden grondexploitaties € 950.000 miljoen (GREX)

Hoewel de ramingen van de grondexploitaties, zoals te doen gebruikelijk jaarlijks, zijn geactualiseerd, blijft het moeilijk te voorspellen of de geraamde verkopen ook daadwerkelijk zullen plaatsvinden. Doordat de boekwaarde daalt door de gerealiseerde verkopen nemen de onzekerheden en risico's geleidelijk af. De risico inschatting neemt hierdoor ook af. De winst- en verliesnemingen worden jaarlijks geactualiseerd per grondexploitatie. De verliesvoorzieningen worden berekend op basis van de netto contante waarde (2%). De winstnemingen worden berekend met de Percentage of Completion Methode (POC).

Risico's Sociaal Domein € 780.000 (SD)

De risico's binnen het Sociaal Domein liggen met name in de open einderegelingen. Dit zijn regelingen die weliswaar een budgettair plafond kennen in de begroting, maar in feite financieel niet zijn begrensd. Als er meer aanspraak op dergelijke regelingen wordt gedaan, zal de gemeente vanuit haar wettelijke taak aanvullend (financiële) middelen beschikbaar moeten stellen. De gemeente kan deze middelen veelal niet verhalen op derden. Wij hebben zoveel mogelijk beheersmaatregelen genomen om te voorkomen dat de beschikbare budgetten worden overschreden, door bijvoorbeeld een zo goed mogelijke inschatting te maken op basis van historische kosten en actuele (beleids)ontwikkelingen.

Wmo

Toenemende vergrijzing, complexer wordende samenleving en de landelijke invoering van het abonnementstarief laten in Weststellingwerf een toename zien van het aantal Wmo-cliënten. Voor de komende jaren is nog een aantal decentraliserende rijksmaatregelen te verwachten die de gemeente raken. Zo wordt gesproken over de decentralisatie van Beschermd Wonen per 2026 en ook Maatschappelijke Opvang. De invoeringsdatum is tot dusver steeds uitgesteld, maar de maatregelen zitten er aan te komen. De gemeente wordt dan verantwoordelijk voor deze taken. Het blijft daarbij de vraag of het rijk voldoende middelen beschikbaar gaat stellen. Door monitoring hebben we goed zicht op de ontwikkeling en de voorspelbaarheid van de lasten.

Jeugdwet

De financiering van de Jeugdwet in Fryslân is een zeer complex stelsel. Het onderdeel resultaat gestuurde inkoop is opnieuw aanbesteed. De nieuwe aanbesteding is ingegaan per 1 januari 2024. De financiële effecten van de aanbesteding zijn nog onvoldoende bekend. Wel zien we een aantal kostenverhogende effecten van de inkoop op casusniveau. Hoe zich dat in de volle breedte ontwikkelt is nu nog niet in beeld.

Het onderdeel hoog specialistische Jeugdhulp kenmerkt zich door een laag aantal cliënten en hoge kosten per cliënt. Lasten kunnen snel fluctueren bij relatief kleine wijzigingen in omvang van het aantal cliënten. Vertraging in afgegeven toewijzingen (berichtenverkeer) in combinatie met grillig declaratiegedrag van zorgaanbieders maakt monitoring complex en lastig. We hebben daarom beperkt zicht op de ontwikkeling en de voorspelbaarheid van de lasten. In de 2e helft van 2024 komt meer informatie beschikbaar in een dashboard jeugd. Op basis daarvan hopen we dit zicht wel te versterken.

Hervormingsagenda

De Hervormingsagenda Jeugd bevat een groot pakket afspraken om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Een deel van de maatregelen uit de hervormingsagenda zijn al geïmplementeerd. Ondanks de reeds genomen maatregelen blijven de kosten Jeugd jaarlijks toenemen en is de besparing vanuit de hervormingsagenda hoogstwaarschijnlijk niet te realiseren. Het is de vraag in hoeverre het Rijk daarvoor compensatie biedt. Het risico neemt hierdoor toe. We volgen de ontwikkelingen op dit punt.

Statushouders

De gemeente is bezig met de taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Dit begint steeds meer vorm te krijgen waardoor de aantallen toenemen. De huisvesting van statushouders kan op korte termijn leiden tot een toename van het aantal uitkeringen.

Onzekerheden en risico's bij onderhoud kapitaalgoederen € 100.000 (OHP)

Voor uitvoering van onderhoudsplannen zijn extra middelen beschikbaar gesteld, zowel incidenteel als ook structureel. Strategisch beleid hoe om te gaan met vastgoed specifiek en gemeentelijke bezittingen in brede zin, is een maatregel die wordt getroffen om mogelijke risico's op dit onderwerp te beheersen.

Onzekerheden en risico's bij projecten € 5,7 miljoen (P)

De gemeente voert op dit moment diverse projecten uit of heeft deze in voorbereiding. De omvang van de projectenportefeuille neemt daardoor toe. Ook de komende jaren worden relatief grote projecten voorbereid, opgestart of aanbesteed. Voor een aantal projecten hebben we middelen gereserveerd in de Reserve investeringsambities. Deze gereserveerde middelen zijn ramingen. De ramingen in de Reserve investeringsambities zullen niet altijd toereikend zijn. We kijken dan naar haalbaarheid, betaalbaarheid en schaalbaarheid. Ook op het aanbestedingsmoment kunnen kosten mee- of tegen vallen.

Verschillende risico's kunnen een succesvolle realisatie of voortgang van een project beïnvloeden. Het gebied waarop risico's zich voor kunnen doen is behoorlijk breed. Zo kunnen zich onverwachte kosten voordoen, inkomsten lager uitvallen dan verwacht, technische problemen aan het licht komen, maar bijvoorbeeld ook juridische aspecten gaan spelen. Ook hebben we bij de projecten (bijna) altijd te maken met diverse stakeholders. Dit kan ook risico's met zich meebrengen.

Specifiek voor 2025 zien we op dit moment bij de projecten aanbesteding- en uitvoeringsrisico's. Op projectniveau noemen wij het Groene Hart van centrum Wollega. Dit betreft bijvoorbeeld opstallen of eventueel tegenvallende investeringskosten om uiteenlopende redenen. Belangrijkste beheersmaatregel om deze risico's te verkleinen is het gefaseerd beschikbaar stellen van het investeringskrediet.

Risico's en beheersmaatregelen met betrekking tot verbonden partijen en gerelateerde projecten € 387.500 (VP)

De paragraaf verbonden partijen vraagt vanuit het oogpunt van risicobeheersing de nodige aandacht omdat de invloed op deze partijen verloopt via besturen van gemeenschappelijke regelingen en stichtingen of de aandeelhouders en de raden van commissarissen en/of toezicht. Dat betekent ook dat de directe invloed op de uitzetting van hun begroting beperkt is, wat weer van invloed is op onze begroting.

Ten aanzien van de verbonden partijen blijft extra aandacht noodzakelijk voor de uitvoeringsorganisatie FUMO en de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Deze samenwerkingsverbanden zijn van rijkswege verplicht gesteld en gelden dus voor de 18 Friese gemeenten. De invloed die als individuele gemeente kan worden uitgeoefend is (zeer) beperkt. De OWO-samenwerking heeft een positief effect als vanuit een gezamenlijk belang kan worden opgetrokken. Ook in de overige samenwerkingsverbanden zien we dat gemeenten elkaar steeds beter vinden.

We zien binnen onze verbonden partijen op dit moment met name ontwikkelingen bij de OVEF. De omvang van de bedrijfsactiviteiten in een prijsgevoelige markt is toegenomen.

Overige onzekerheden en risico's € 397.500 (OVERIG)

Overige risico's in de bedrijfsvoering zijn: frictiekosten personeel, veiligheids- en aansprakelijkheidsrisico's en urenramingen op exploitatie ontlastende onderdelen van de begroting, zoals de grondexploitaties, afval en riolering. Tijdig beheersmaatregelen treffen, door bijvoorbeeld een juiste verhouding vast en flexibel personeel in dienst te hebben, voorkomt structurele risico's in de exploitatie. Ook het treffen van technische beheersmaatregelen en het optimaliseren van bedrijfsprocessen zorgen voor een lager risico.

Loon- en prijsontwikkelingen

Het risico dat we bij de loon- en prijsontwikkelingen lopen is dat we via de inkomsten (gemeentefonds) niet volledig gecompenseerd worden voor stijgingen. Op het gebied van loon- en prijsontwikkelingen zijn er weinig beheersmaatregelen mogelijk. Alleen op het gebied van onze eigen gemeentelijke heffingen kunnen we sturen op indexatie. De afgelopen periode hebben we enorme prijsstijgingen gezien. Deze situatie lijkt zich nu te herstellen en te stabiliseren.

Toekomstige ontwikkelingen

We zien dat de omvang van onze begroting toeneemt. Dit is inherent aan de activiteiten waar wij als gemeente voor aan de lat staan. We zien meer taken en daarmee ook meer risico's op ons afkomen. We noemen hier als voorbeeld het klimaatakkoord, duurzaamheid, funderingsaanpak, maar ook de taakstelling statushouders. Daarnaast leven we in een onzekere tijd. De gevolgen van nieuwe wetten en het nieuwe kabinet is (nog) niet volledig duidelijk. Ook kunnen ontwikkelingen zoals vertraging bij netwerkbeheerders van energie (NuLelie) gevolgen voor ons hebben. Uiteraard houden wij de ontwikkelingen, de gevolgen en de risico's nauwlettend in de gaten. Via onze reguliere planning en controlcyclus sturen wij waar nodig bij.

Weerstandsvermogen

De relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's worden uitgedrukt in weerstandsvermogen. De hoogte van het weerstandsvermogen is als volgt weer te geven:

	x € 1.000
Weerstandsvermogen	2025
Weerstandscapaciteit (A)	15.685
Risico's (B)	8.678
Weerstandsvermogen	7.008
Ratio Weerstandsvermogen (A/B)	1,81

Toelichting Weerstandsvermogen

Uit bovenstaande tabel blijkt dat ons weerstandsvermogen voldoet aan het uitgangspunt dat de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit (A) minimaal gelijk moet zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit (B). De ratio weerstandsvermogen is namelijk 1,81. We voldoen niet aan onze eigen gewenst 2,0.

Kengetallen

Met ingang van 2016 zijn een vijftal financiële kengetallen verplicht gesteld. Dit onder andere om de financiële positie van de gemeente voor de raad inzichtelijker en beter vergelijkbaar te maken. Het gaat om de netto schuldquote, de solvabiliteitsratio en indicatoren met betrekking tot de grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Kengetallen hebben een signalerende functie, geven inzicht in de financiële positie en over de weerbaarheid en wendbaarheid van een gemeente. Zoals opgenomen in de nota Financieel beleid sluiten we aan voor de verplichte kengetallen bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Ons streven is minimaal te voldoen aan categorie B. Over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio		> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie ruimte		< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatie ruimte		Eerste jaar en meerjarig > 0%	Begroting en meerjarig 0%	Begroting en meerjarig < 0%
5. Belastingcapaciteit		< 95%	95 - 105%	> 105%

Als de uitkomst van één van de kengetallen uit de pas schiet, wil dat niet zeggen dat we financieel niet (langer) gezond zijn. Het is een mogelijke indicatie dat er (aanvullende) beheersmaatregelen moeten worden getroffen of herijkt.

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de kengetallen weergegeven:

Kengetallen	Rekening	Begroot	Begroot	MJB	MJB	MJB	Categorie
	2023	2024*	2025	2026	2027	2028	(peiljaar 2024)
1 Netto schuldquote	22,37%	22,48%	21,07%	26,68%	39,02%	40,84%	A
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	22,35%	22,46%	21,05%	26,66%	39,00%	40,83%	A
2 Solvabiliteitsratio	46,24%	46,39%	50,93%	51,61%	46,98%	44,67%	A
3 Grondexploitatie	12,04%	10,49%	9,42%	8,94%	8,44%	7,87%	A
4 Structurele exploitatieruimte	7,63%	0,96%	2,18%	-1,73%	-1,58%	-1,91%	C
5 Belastingcapaciteit	85,49%	82,39%	84,73%	84,73%	84,73%	84,73%	A

* betreft de geactualiseerde begroting 2024

Toelichting kengetallen

Basis voor deze kengetallen is de geprognosticeerde balans voor de jaren 2025-2028. Deze staat onder 'Uiteenzetting van de financiële positie'.

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Een schuldquote van 100% wordt over het algemeen als grens gezien tussen acceptabel en in toenemende mate risicovol. Wij zitten ruimschoots onder die grens.

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. Ook bij dit kengetal komen we voor de komende vier jaren uit boven ons streefpercentage van minimaal 20%. In 2025 en 2026 zitten we zelfs in categorie A wat betreft de signaleringswaarden, om daarna terug te keren naar categorie B.

3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal geeft in een percentage aan hoe groot het geïnvesteerde bedrag is ten opzichte van de totale baten. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Ook dit kengetal scoort in categorie A bij ons.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele lasten zijn de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen, bij structurele baten gaat het onder andere om de Algemene uitkering van het gemeentefonds en eigen belastinginkomsten. Het kengetal 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Wij komen met dit kengetal in 2025 nog in categorie A, maar vanaf 2026 in categorie C. Dit heeft alles te maken met het financieel ravijn waar de Nederlandse gemeenten mee te maken krijgen. Wij verwijzen u voor meer informatie hierover naar de hoofdlijnen van deze begroting.

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Deze woonlasten zijn de optelsom van de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage. Zoals uit de tabel blijkt, zijn de woonlasten voor 2025 in onze gemeente lager dan het landelijk gemiddelde van € 994 (=100%) van het belastingjaar 2024.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Portefeuillehouder	Hartog
Organisatie	Projecten

Beleidsnota's

2010 Nota Openbare Verlichting
 2012 Beleidsplan Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte
 2017 Bomenbeleidsplan 2017 - 2027
 2018 Landschapsvisie Zuidoost Friesland 2018 - 2028
 2021 Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025
 2020 Plan van aanpak verduurzamen gemeentelijke vastgoedportefeuille

Inleiding

Onze gemeente heeft een flink aantal vierkante kilometers aan openbare ruimte in beheer. Er wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Om dat mogelijk te maken wordt geïnvesteerd in kapitaalgoederen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten.

Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte

Uw raad heeft in 2011 het beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte (2012-2016) vastgesteld. Hierin zijn de kwaliteitsdoelstellingen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte (waaronder wegen, groen en bruggen) vastgesteld.

Voor onze openbare ruimte zijn de volgende kwaliteitsafspraken afgesproken:

- Kwaliteit basis (voldoende onderhouden) voor centrum, hoofdstructuur en woongebieden;
- Kwaliteit laag (sober tot onvoldoende) voor industriegebieden en plattelandsgebieden.

Zoals in de Lange Termijn Agenda (LTA) is aangegeven zijn wij bezig met op stellen van:

- een visie kwaliteitsambitie openbare ruimte
- een DIOR (Duurzame inrichting openbare ruimte)

Visie 'Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte'

Vanuit wetgeving heeft de gemeente een belangrijke zorgplicht van de openbare ruimte. Met het kwaliteitsplan kan gestuurd worden om efficiënt de afgesproken doelen (vastgesteld ambitieniveau) te halen en daarover met inwoners en ondernemers te communiceren. Het plan geeft onder andere ook inzicht in bijvoorbeeld het planmatig baggeren en beschrijft de ambitie (groenstructuur) voor ombouw van traditioneel groen naar ecologisch groen.

Duurzame inrichting openbare ruimte (DIOR)

De DIOR geeft inzicht in het duurzaam beheer en inrichting van de openbare ruimte om kapitaalvernietiging te voorkomen.

Wegen

Algemeen

Het totale oppervlak van asfalt en straatstenen wat de gemeente beheert is ongeveer 2.557.000 m² groot. Hiervan ligt 130 km aan wegen binnen de dorpen. Buiten de dorpen liggen nog eens 285 km aan wegen die de dorpen met elkaar verbinden. Ook liggen er binnen de gemeente fietspaden met een totale lengte van 85 km. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor het onderhoud van 2.140.000 m² aan bermen en 442 km aan sloten waar water in staat.

Ontwikkeling wegen

In 2015 is door provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân een plan gemaakt tegen bodemdaling. Doordat de zomers steeds droger worden komt het water in de bodem steeds lager te staan. Het veen wat in de bodem zit verdwijnt als het uitdroogt. Hierdoor zakt de bodem.

Dit probleem speelt op veel plaatsen in Nederland, ook in Weststellingwerf. Op de plekken in de gemeente waar de bodem zakt, liggen ook wegen die mee zakken. In de verzakte wegen ontstaan kuilen en hobbels die gevaarlijk zijn. Wij weten nog niet precies hoeveel kuilen en hobbels er de komende jaren bijkomen. Maar we moeten bij de verzakte wegen vaker en met meer geld onderhoud uitvoeren. Hierbij stellen wij onszelf ook de vraag of onderhoud nog wel voldoende effect heeft, of dat we vaker over moeten gaan tot het vervangen van de wegen. Zeker in de veengebieden kunnen nieuwe wegen met een lichtgewicht constructie uitkomst bieden tegen bodemdaling.

Voor het ophogen of vervangen van de wegen is niet apart geld gereserveerd. Daarom hebben we onderzoek gedaan en een plan opgesteld. De wegen die het meest met bodemdaling te maken hebben gaan we gefaseerd, tot en met 2028 onderhouden. Hierbij pakken we steeds gedeeltes van de weg aan en voeren, behalve onderhoud, ook maatregelen uit tegen bodemdaling. De verwachting is dat ook na 2028 de investeringen in wegen hoog zullen blijven. Bodemdaling en verouderde wegen zijn hier de oorzaak van.

Onderhoud

De wegen in de gemeente worden regelmatig bekeken en beoordeeld. Hierbij vergelijken wij wat we buiten zien, met de afspraken die wij met elkaar gemaakt hebben. Aan de hand van wat wij zien en wat we hebben afgesproken maken wij een plan voor het onderhoud aan de wegen tussen nu en vijf jaar. In dit plan geven wij aan hoeveel geld we nodig denken te hebben voor het onderhoud.

Uit het onderzoek naar het budget onderhoud asfaltwegen is gebleken dat er de komende jaren structureel meer moet worden geïnvesteerd in het onderhoud. Zo kan de afgesproken kwaliteit worden gehandhaafd. De aangevraagde gelden hiervoor zijn verwerkt in de begroting.

Groen

Groen komt in vele vormen terug in de openbare ruimte. Het totale areaal groen binnen de gemeente bedraagt ongeveer 113 hectare. Het grootste areaal bevindt zich in de woongebieden. Langs de plattelandswegen staan de meeste bomen. Het beheer voeren wij uit op basis van een kwaliteit gestuurd (groen)beheersysteem. Het groenbeheer is onder te verdelen in verzorging (kwaliteit onderhoud) en technische staat (kwaliteit inrichting).

Elk jaar laten wij een derde van de 30.000 bomen inspecteren. De kwaliteit van de bomen, de beplanting en de gazons is erg afhankelijk van het klimaat. De effecten van een droge zomer zijn later zichtbaar en vooraf niet te voorspellen. Met de jaarlijkse inspecties ontstaat er een actueel beeld van de kwaliteit van de bomen en eventuele veiligheidsrisico's. De normale werkzaamheden, met betrekking tot bomen, zijn afgestemd op het bomenbeleidsplan.

Bestrijding invasieve exoten

We zien een toename van invasieve exoten. De bestrijding van deze soorten vraagt in de toekomst om meer inzet. Enkele voorbeelden hiervan zijn: berenklaauw, waterviel, Japanse duizendknoop en de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft.

Ecologisch bermbeheer

Vanaf 2024 worden de bermen buiten de bebouwde kom ecologisch beheerd. Dit betekent onder andere dat het gras na het maaien wordt afgevoerd.

Civiele kunstwerken, oevers en kades

Bruggen, onderdoorgangen, steigers, sluizen en dergelijke.

Gemeente Weststellingwerf heeft momenteel 62 bruggen in beheer en onderhoud. Hiervan beheren wij gezamenlijk met de gemeenten Steenwijkerland, De Fryske Marren en Ooststellingwerf 3 betonnen verkeersbruggen. Het bruggenbestand bestaat uit één elektrisch bedienbare ophaalbrug, 28 vaste verkeersbruggen, 3 kleine beweegbare ophaalbruggen en 30 kleine vaste bruggen voor fietsers en voetgangers.

Naast de bruggen beheren wij ook aanlegsteigers en een trailerhelling in de passantenhaven bij de Driewegsluis in Nijetrijne. Verder bestaat ons areaal uit spoor- en snelwegonderdoorgangen, 5 vissteigers, 3 aanlegsteigers, een vlonder, een monumentale keersluis (Rijksmonument) en een muziekkoepeel.

Periodiek voeren wij onderhoud uit. Eén keer per 5 jaar wordt ons areaal visueel geïnspecteerd door een externe partij. In 2025 wordt er aan de hand van deze instandhoudingsinspectie een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) gemaakt.

Oevers en kades

Eind 2024 zijn alle oevers en kades geïnspecteerd. Begin 2025 wordt er een MJOP gemaakt.

Openbare verlichting

De gemeente Weststellingwerf heeft in totaal 4.482 lichtmasten in eigendom en beheer. Het onderhoud en beheer van de openbare verlichting is door de Coöperatie Openbare Verlichting en Inkoop Energie Fryslân is vanaf 1 april 2019 aanbesteed. Het beheer en onderhoud wordt per 1 april 2025 opnieuw aanbesteed. Met onderhoud bedoelen wij het reinigen en schilderen van masten en armaturen. Ook het oplossen van storingen aan de openbare verlichting en vervangen van masten en armaturen valt onder deze aanbesteding. In 2025 worden ruim 800 lichtmasten gereinigd in 12 dorpen. Zoals bekend zijn wij bezig met het versneld vervangen van de openbare verlichting door ledverlichting. Inmiddels bestaat 92% van het areaal uit ledverlichting. Dit leidt tot een besparing op het energieverbruik.

In 2025 gaan we de laatste armaturen vervangen door nieuwe armaturen met ledverlichting.

Riolering

Wij moeten ons houden aan de wettelijke taken voor het inzamelen, het afvoeren en behandelen van afvalwater, hemelwater en grondwater. Hoe wij dat doen, is beschreven in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).

In het GRP hebben wij beschreven:

- ons beleid;
- hoe wij de bestaande riolering onderhouden;
- de aanleg van nieuwe riolering;
- wat de kosten zijn en wat de opbrengsten zijn.

De aanleg van nieuwe riolering en aanpassingen zijn de komende jaren gericht op het klimaatbestendig maken van de leefomgeving. In het GRP hebben wij de maatregelen beschreven die daarvoor uitgevoerd worden. Het huidige GRP is vastgesteld tot en met 31 december 2025. Omdat met de intrede van de Omgevingswet een GRP geen wettelijke verplichting meer is, wordt er als vervanging van het GRP in 2025 een visie opgesteld (zie ook programma 7).

Ons uitgangspunt is om alle werkzaamheden op een doelmatige wijze uit te voeren. Als het mogelijk is, voeren wij de werkzaamheden in OWO-verband uit. Ook werken wij met alle Friese gemeenten, Wetterskip, provincie en Vitens aan maatregelen voor een toekomstbestendige Friese waterketen. Dit is vastgelegd in het Fries bestuursakkoord waterketen (FBWK). Alle gegevens over de riolering hebben wij vastgelegd in een beheersysteem. Uit dit systeem halen wij een meerjarig overzicht voor het uitvoeren van onderhoud en de vervanging. Dit leggen wij vast in deze begroting en in een investeringsplan.

Tractiemiddelen

Om te voorkomen dat oude voertuigen uitvallen moeten wij deze regelmatig vervangen. Wij hebben een meerjarig overzicht van de te vervangen voertuigen. Dit hebben wij vertaald in deze begroting en het bijbehorende investeringsplan. Doordat er tegenwoordig leveringsproblemen zijn kan het voorkomen dat wij de vervanging van een voertuig moeten opschuiven.

Bij vervanging van tractiemiddelen wordt daar waar mogelijk gekozen voor de meest duurzame variant.

Gebouwen

Zoals beschreven in de notitie 'Strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed' zijn onze gebouwen opgedeeld in twee categorieën:

- functionele panden (dragen bij aan het realiseren van doelen van de gemeente);
- niet-functionele panden (op termijn afstoten).

Het onderhoud van de panden is verdeeld in dagelijks onderhoud en planmatig onderhoud (groot onderhoud en planmatige vervangingen). Volgens de NEN 2767-inspecties wordt het geplande onderhoud vastgelegd in een meerjarenonderhoudsplanning. In 2024 is gestart met het opstellen van nieuwe meerjaren onderhoudsplanningen (MJOP's) voor de gemeentelijke vastgoedportefeuille. Deze meerjaren onderhoudsplanningen worden opgesteld door een extern adviesbureau. In deze nieuwe meerjaren onderhoudsplanningen wordt ook het component duurzaamheid meegenomen. Hierdoor worden de meerjaren onderhoudsplannen omgezet in duurzame meerjaren onderhoudsplannen (DMJOP's). Door deze DMJOP's wordt bij vervanging/einde levensduur van gebouwcomponenten een duurzaam alternatief gekozen.

Voor de functionele panden wordt het onderhoud zo gepland dat het niveau 'sober en doelmatig' blijft. Voor de niet-functionele panden is gekozen om het onderhoud zo minimaal mogelijk uit te voeren. Alleen noodzakelijke maatregelen voor het behoud van de huidige functie en het huidige gebruik van het gebouw worden uitgevoerd. Voor het verduurzamen van onze vastgoedportefeuille is in 2020 een plan van aanpak opgesteld. In programma 8 is hier nader uitwerking aan gegeven.

Beschikbare middelen voor het onderhoud

Naam beheerplan	Beleidsdocument	Looptijd	Lasten (begroting 2025) X € 1.000	Is er achterstallig onderhoud?	Zo ja, hoeveel?
Tractiemiddelen	N.v.t. (MJOP Tractiemiddelen)	2025-2028	176	Nee	N.v.t.
Gebouwen	Notitie "Strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed"	2022-2036	463	Nee	N.v.t.
(Asfalt)Wegen	Beleidsplan kwaliteitsambitie openbare ruimte	Doorlopend	1.194	Nee	N.v.t.
Elementenverharding	Beleidsplan kwaliteitsambitie openbare ruimte	Doorlopend	795	Nee	N.v.t.
Openbare verlichting	Nota openbare verlichting	Doorlopend	50	Nee	N.v.t.
Bruggen en duikers	Beleidsplan kwaliteitsambitie openbare ruimte	Doorlopend	152	Nee	N.v.t.
Openbaar groen	Beleidsplan kwaliteitsambitie openbare ruimte	Doorlopend	944	Nee	N.v.t.
Riolering	GRP 2021 - 2025	2021-2025	320	Nee	N.v.t.

Paragraaf Financiering

Paragraaf Financiering

Portefeuillehouder	Hoen
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Inleiding

Het doel van deze paragraaf is om informatie te verstrekken over het treasurybeleid en de beheersing van de financiële risico's. Treasury betreft alle financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Treasury richt zich vervolgens op het besturen, beheersen van, het verantwoorden en toezicht houden op de hiervoor genoemde aspecten.

Wettelijke kaders voor gemeentelijk treasurybeleid vinden we terug in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof), de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en in de Gemeentewet met de daaruit afgeleide financiële verordening.

Vanwege de publieke taak van de gemeente gaan we bedachtzaam om met publieke middelen en zijn we transparant over de besteding hiervan. Risicobeheersing is daarbij van groot belang. Mogelijke renterisico's beheersen we via de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Verder stellen we strikte eisen aan het uitzetten van liquide middelen: leningen en garanties mogen we in principe alleen verstrekken voor de uitoefening van de publieke taak. Voor het overige houden we eventuele overtollige middelen aan in 's rijks schatkist (als gevolg van het verplicht schatkistbankieren) zodat deze beschikbaar blijven voor de uitoefening van de publieke taak.

De uitgangspunten

Sinds de invoering van het schatkistbankieren zijn uitzettingen door gemeenten niet mogelijk. Enige uitzondering hierop is dat gemeenten wel geld mogen uitlenen aan andere Nederlandse Overheden. Door een goede (korte en lange termijn) liquiditeitsprognose te hebben, kunnen gemeenten in het aantrekken van geld sturen op het (tijdig) beschikbaar hebben van lang of kort geld. Op dit moment is de rente redelijk stabiel. Met de huidige rentestand blijven de renterisico's die gemeenten daarbij lopen overzichtelijk.

Risicobeheer

De overheid hanteert twee instrumenten, binnen de wet Fido, voor het toetsen van het renterisico: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Het doel van deze normen is het krijgen van een stabiele rentelast over de jaren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet vormt de bovengrens waarmee een tijdelijk liquiditeitstekort gefinancierd kan en mag worden met een kortlopende geldlening (korter dan 1 jaar). Als het liquiditeitstekort structureel dreigt te worden, moet er een langlopende geldlening worden aangetrokken. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. De berekening van de kasgeldlimiet voor de komende jaren is als volgt:

x € 1.000				
Kasgeldlimiet	2025	2026	2027	2028
Begrotingsvolume	104.859	98.010	97.891	98.605
Het bij het ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
De kasgeldlimiet in euro's	8.913	8.331	8.321	8.381

Toelichting kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet

We verwachten de komende jaren binnen het kasgeldlimiet te blijven.

Schatkistbankieren

Door de wet fido zijn de decentrale overheden verplicht, boven het voor dat jaar geldende drempelbedrag, hun liquide middelen aan te houden in de schatkist. De hoogte van deze drempel bedraagt 2% van het jaarlijkse begrotingstotaal en bedraagt voor onze gemeente voor 2025 ongeveer € 2.097.180.

Renterisicobeheer

De renterisiconorm stelt een grens aan het te lopen renterisico op de vaste schuld. De risiconorm houdt in dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet hoger mogen zijn dan 20% van het begrotingstotaal.

Onze ruimte binnen deze norm is als volgt:

x € 1.000				
Renterisiconorm	2025	2026	2027	2028
Begrotingsvolume	104.859	98.010	97.891	98.605
Het bij het ministeriële regeling vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Toegestane renterisiconorm	20.972	19.602	19.578	19.721
Renteherziening op vaste schuld (opgenomen)	0	0	0	0
Renteherziening op vaste schuld (uitgezet)	0	0	0	0
Aflossingen	3.345	3.345	3.345	3.345
Huidige renterisiconorm	3.345	3.345	3.345	3.345
Ruimte binnen de toegestane renterisiconorm	17.627	16.257	16.233	16.376

Kredietrisico op verstrekte gelden en gegarandeerde leningen

De rentedragende leningen bestaan voornamelijk uit aan (voormalig) ambtenaren verstrekte hypothecaire geldleningen. De portefeuille krimpt omdat gemeenten geen hypothecaire geldleningen meer mogen verstrekken aan hun personeel. Jaarlijks wordt hierop afgelost. Het risico op de portefeuille is relatief klein, vanwege de hypothecaire zekerheden die tegenover de geleende gelden staan.

Daarnaast hebben we verschillende (indirecte) garanties afgegeven. Op deze garantstellingen wordt in de regel regulier afgelost door de geldnemers. Met betrekking tot de gegarandeerde leningen betreft het veelal geldnemers in de zorg, sociale woningbouw of (sport)verenigingen. Omdat voor de leningen aan de woningcorporaties het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant staat, is het kredietrisico voor de gemeente laag.

x € 1.000	
Verstrekte geldleningen en gegarandeerde leningen	Ultimo 2025
Rentedragende leningen	430
Gegarandeerde geldleningen (100%)	1.936
Indirect gegarandeerde geldleningen (WSW-achtervang-50%)	23.000
Totaal	25.366

Gemeentefinanciering

De gemeente hanteert een integrale financieringssysteem. Dat wil zeggen dat we steeds kijken naar de totale financieringsbehoefte van de gemeente op enig moment. Bij de huidige verwachtingen over de renteontwikkeling (redelijk stabiel) wordt goed gekeken naar de liquiditeitsbehoefte. Deze zetten we vervolgens af tegen de opgave om de schuldpositie te verbeteren in absolute zin: uitgangspunt daarbij is een beheersbare schuld waarop op reguliere basis aflossingen plaatsvinden. We laten daarbij de kortlopende schuld niet onnodig hoog oplopen waardoor lang geld moet worden aangetrokken op een voor onze gemeente ongunstig moment: een evenwichtige spreiding van de aflossingen en rentebetalingen is belangrijk bij een beheersbare liquiditeitsbegroting.

Schuld als aandeel van de exploitatie

Ter bevordering van de onderlinge vergelijkbaarheid zijn overheden verplicht om volgens vooraf gestelde richtlijnen onder andere de netto-schuldquote als kengetal te publiceren in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte (financieringstekort of -overschot) geeft een indicatie of het aangaan van vaste geldleningen al dan niet noodzakelijk is. Op dit moment hebben wij nog voldoende liquide middelen beschikbaar. We houden het komende jaar de uitgaven van onze investeringen in de gaten om zo te bepalen of en wanneer wij een nieuwe langlopende lening nodig hebben. Gelet op de lopende investeringsambities verwachten we in de periode 2025 - 2028 wel een nieuwe langlopende geldlening te moeten aantrekken. We blijven binnen de ruimte van de kasgeldlimiet.

	x € 1.000			
Financieringsbehoefte per 31 december	2025	2026	2027	2028
Eigen vermogen	53.862	51.673	49.639	47.289
Voorzieningen	6.011	5.914	5.817	5.721
Vaste geldleningen	35.162	31.817	38.472	44.127
	95.035	89.404	93.928	97.137
Vaste activa	90.578	86.311	90.590	90.637
Voorraden	15.178	13.814	15.059	15.221
Bijstelling op basis van geïnventariseerde risico's				
	105.756	100.125	105.649	105.858
Financieringstekort (-) danwel overschot (+) per 31 december	- 10.721	- 10.721	- 11.721	- 8.721

De wijze van rentetoerekening

In het volgende renteschema staat hoe voor alle jaren de rentetoerekening in deze begroting is vormgegeven. Het renteresultaat is verantwoord bij het Overzicht algemene dekkingsmiddelen, taakveld treasury.

	x € 1.000			
Renteschema	2025	2026	2027	2028
Externe rentelasten over de korte en lange termijn	1.400	1.431	1.462	1.644
Externe rentebaten	375	34	34	34
Totaal door te berekenen rente	1.025	1.397	1.428	1.610
Rente die doorberekend wordt aan de grondexploitaties	240	202	146	105
Rente over eigen financieringsmiddelen	0	0	0	0
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.208	1.288	1.348	1.596
	1.448	1.490	1.494	1.701
Renteresultaat op het taakveld treasury	-423	-93	-66	-91

EMU saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden van de gemeente op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

Het EMU-saldo van één jaar zegt relatief weinig. Een structureel negatief EMU-saldo is echter wel reden tot zorg; dit geeft aan dat de gemeente jaar-op-jaar meer geld uitgeeft dan de gemeente ontvangt. Andersom kan het ook onwenselijk zijn dat het EMU-saldo enkele jaren op rij een flink positief saldo vertoont. Dit geeft immers aan dat de gemeente mogelijk onnodig geld oppot, terwijl het geld besteed kan worden aan voorzieningen in de gemeente.

Het EMU-saldo vervult een rol bij de afspraken die in Europees verband zijn gemaakt over het toegestane maximale tekort ervan op nationaal niveau om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden. In Nederland geldt een macro EMU-tekort voor de decentrale overheden van 0,27 procent van het bruto binnenlands product per jaar.

Vier scenario's uitgelegd

Bij de gemeente kunnen zich vier scenario's voordoen. Hierbij wordt benadrukt dat het bij het beoordelen van de scenario's vooral gaat om de meerjarige ontwikkeling van het EMU-saldo.

Het EMU-saldo is positief:

De gemeente krijgt via reële transacties meer geld binnen dan dat ze uitgeeft. Dit schept ruimte om schulden af te lossen, te sparen en de reservepositie te verhogen. Daarmee draagt de gemeente positief bij aan het EMU-saldo van Nederland.

Het EMU-saldo grenst aan 0:

De gemeente krijgt via reële transacties ongeveer evenveel geld binnen als dat er wordt uitgegeven.

Het EMU-saldo is negatief:

De gemeente geeft via reële transacties meer geld uit dan dat er binnen komt. De gemeente zal schulden moeten maken, leningen moeten aantrekken, of het gespaarde geld moeten aanspreken. Ook kan het zijn dat het eigen vermogen (reserves) afneemt. Hierdoor draagt de gemeente negatief bij aan het EMU-saldo van Nederland.

Maar blijft onder de referentiewaarde: aangezien het EMU-saldo onder de referentiewaarde valt, is de bijdrage van de gemeente aan het EMU-saldo geen aandachtspunt mits de andere overheden zich ook aan hun referentiewaarden houden.

Het EMU saldo overschrijdt de referentiewaarde:

Aangezien het EMU-saldo boven de referentiewaarde uitstijgt, is de bijdrage van de gemeente aan het landelijke EMU-saldo een aandachtspunt.

Het EMU-saldo voor Gemeente Weststellingwerf is positief voor 2025 en bedraagt € 2.295.000.

		x € 1.000
EMU-saldo		Begroting 2025
1.	(+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	1.339
2.	(-) Mutatie (im)materiële vaste activa	446
3.	(+) Mutatie voorzieningen	-96
4.	(-) Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.498
5.	(-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0
Berekend EMU-saldo		2.295

Paragraaf Bedrijfsvoering

Paragraaf Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort en Hoen
Organisatie	Advies & Ondersteuning

De onderdelen inkoop & aanbesteding, informatisering & automatisering, documentaire informatievoorziening, financiële- en personele administratie als ook verzekeringen en datagedreven werken lichten wij toe in de paragraaf OWO-samenwerking.

Privacy en informatieveiligheid

Als organisatie maken we veelvuldig gebruik van informatiesystemen en (digitale) gegevensuitwisseling met overheidsorganisaties, (keten)partners, burgers, inwoners, medewerkers, bedrijven en instellingen. Het verlies van gegevens, uitval van ICT, of het door onbevoegden kennisnemen of manipuleren van (persoons)gegevens kan ernstige gevolgen hebben voor de continuïteit van de bedrijfsvoering. Het is dan ook van belang dat wij als organisatie ons bewust zijn van de gevolgen/risico's die hierbij komen kijken. Zeker daar waar de digitale dreigingen toenemen, denk aan bijvoorbeeld de opkomst van Kunstmatige Intelligentie.

Aankomend jaar blijven we ons focussen op het weerbaarder maken van de gemeente op het gebied van informatiebeveiliging en bescherming van persoonsgegevens. De belangrijkste risico's en bedreigingen brengen we elk jaar opnieuw in kaart. Daarnaast gaan we aan de slag met de voorbereidingen van het Digital Decade, de Europese wetgevingen die de komende jaren moet worden geïmplementeerd.

Dit betekent dat we in de organisatie met de volgende onderwerpen aan de slag gaan:

1. Voortzetten implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2.0 als minimale vereisten op het gebied van informatiebeveiliging.
2. De implementatie Network and Information Security (NIS2). Dit is de Europese cybersecuritywet die organisaties weerbaarder moet maken tegen cyberaanvallen.
3. Het uitzoeken van algoritme gebruik binnen de gemeente plus het bijbehorende opvoeren hiervan in het landelijke Algoritmeregister.
4. Cybergevolgbestrijding, om bij (cyber)crisis passend te kunnen handelen.
5. Beleidsvoorbereidingen over nieuwe Europese wetgeving op het gebied van informatiebeveiliging en privacy (digital decade).

Het vergroten/onderhouden van informatiebeveiliging- en privacy bewustzijn en kennis hierover is een doorlopend proces. Door middel van trainingen, cursussen en diverse bewustwordingsactiviteiten worden bestuur, management en medewerkers op de hoogte gehouden/getraind. Ook blijven we jaarlijks verantwoording afleggen via de zelfevaluatie ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit), de zelfevaluatie BRP (Basisregistratie personen) en de zelfevaluatie Reisdocumenten.

Rechtmatigheid

De gemeente moet de gemeentelijke taken uitvoeren volgens de relevante wet- en regelgeving. De relevante wet- en regelgeving zijn opgenomen in het normenkader en worden door middel van (verbijzonderde) interne controle getoetst op getrouwheid en rechtmatigheid. De controle op rechtmatigheid komt expliciet tot uiting in de rechtmatigheidsverantwoording van het college bij de jaarrekening. In de rechtmatigheidsverantwoording geeft het college aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en de balansmutaties in overeenstemming zijn met de bepalingen in het normenkader. De accountant geeft alleen nog een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording een onderdeel is. Om de rechtmatigheidsverantwoording van het college te waarborgen moet gesteund worden op een adequaat functionerend systeem van interne beheersing en –controle in de organisatie. De interne beheersing en controlewerkzaamheden liggen daarom zoveel als mogelijk in de teams zelf. Daarop aanvullend wordt onafhankelijk de verbijzonderde interne controle uitgevoerd. De kaders voor de (verbijzonderde) interne controles zijn vastgesteld door de gemeenteraad en de aanpak en uitvoering is vastgelegd in het beleidsplan interne beheersing 'Risicogericht en in control 2023-2025' en het jaarplan verbijzonderde interne controle.

Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid bestuur

Op basis van artikel 213A van de Gemeentewet doet het college jaarlijks onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van gevoerde bestuur. Ook in 2025 doen we intern een dergelijk onderzoek. Over de uitkomsten en de opvolging van de uitkomsten van de onderzoeken informeren wij u via de controlecommissie.

Organisatieontwikkeling

Aan de hand van het organisatieplan werken we actief aan de ontwikkellijnen *Veranderende Dienstverlening* en *Professionaliteit en Wendbaarheid*. Zo verwachten we in 2025 op basis van een uitvoeringsprogramma dienstverlening (gebaseerd op de herijkte visie dienstverlening die in 2024 aan u is/wordt voorgelegd) stappen te zetten in het optimaliseren van onze dienstverlening. We denken hierbij in ieder geval aan een concern breed traject om met alle medewerkers de vertaling te maken naar het vereiste gedrag bij de dienstverleningsvisie. Dienstverlening zit immers in elk team en in elke functie. Het monitoren op onder andere behandeltermijnen, maar ook de kwaliteit/professionaliteit van de behandeling maakt hier onderdeel van uit. We verwachten ook in 2025 aan de hand van een afgestemde opdracht met de klankbordgroep dienstverlening aan de slag te gaan met het ander gebruik van de publiekshal.

De professionalisering van onze organisatie gaat in 2025 verder. De organisatie werkt hieraan vanuit een vastgestelde agenda in het organisatieplan. Een onderdeel hiervan is het in 2024 gestarte management development traject. Dit traject richt zich op het leiderschap vanuit professionele dienstbaarheid en ieders rol daarin. Een vertaling van dit traject vindt plaats richting de teams. Naar verwachting ondersteunen we organisatie breed met enkele centrale trainingen.

Uitvoering Human Resources Management (HRM)

We blijven ernaar streven om het talent van onze medewerkers optimaal te benutten en functies en verantwoordelijkheden logisch in te vullen. Met het programma "Vinden, binden en boeien" in OWO-verband proberen we onze gemeenten aantrekkelijk te houden op de huidige, krappe arbeidsmarkt. Met het versterken van ons werkgeversmerk en verbeterde arbeidsmarktcommunicatie zetten we in op het aantrekken en behouden van goede collega's.

Een heel aantal processen is al gestandaardiseerd en geharmoniseerd, maar we werken in OWO-verband verder aan het harmoniseren en digitaliseren van efficiënte HR processen.

Met aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden kunnen we medewerkers aan ons binden. We zorgen voor een hybride werkplek die tegemoetkomt aan individuele wensen, goede arbeidsomstandigheden en efficiënt gebruik van onze kantoor- en werkomgeving.

Door aandacht te besteden aan onze medewerkers streven we ernaar om het verzuimcijfer onder de 6% te krijgen.

Kenmerken		Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
	Rekeningcijfers			
	Fte (inclusief griffie en excl. boventalligen)	309,77	331,8	356,31
	Personen	359	352	370
	Percentage man	47,9%		
	Percentage vrouw	52,1%		
	Gemiddelde leeftijd in jaren	47,84		
	Dienstverband > 10 jaar	31,5%		
	Instroom	14,4%		
	Doorstroom	3,8%		
	Uitstroom	10,0%		
	Ziekteverzuimpercentage	6,90%	6,00%	6,00%
	Meldingsfrequentie verzuim	0,91	0,90	0,90

Paragraaf OWO-samenwerking

Paragraaf OWO-samenwerking

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Inleiding

De OWO-samenwerking is uniek te noemen. De samenwerking in de drie afdelingen, de samenwerking op het regionale of provinciale speelveld én de samenwerking op terreinen waar dit vanzelfsprekend of kostenefficiënt is, werkt. En daar mogen we trots op zijn.

Algemene ontwikkelingen

Betrokkenheid gemeenteraden bij de OWO-samenwerking

De OWO-samenwerking leeft niet alleen bij de medewerkers, maar zeker ook bij de drie gemeenteraden. De grote betrokkenheid van de raden geeft aan welk belang zij aan de samenwerking hechten. Via OWO-themabijeenkomsten, de OWO-klankbordgroep en raadsinformatiebrieven blijven we de gemeenteraden betrekken bij de OWO-samenwerking.

Samenwerking, innoveren en wanneer het kan ook harmoniseren

Samenwerken waar het kan is uitgangspunt bij de OWO. Medewerkers zoeken elkaar actief op, zoeken afstemming en delen kennis met elkaar. Bij nieuwe, beleidsmatige opgaven wordt nagedacht of deze in OWO-verband opgepakt kan worden. Hiervoor is in 2024 het afwegingskader ontwikkeld om zo aan de voorkant heldere afspraken te maken over het doel en de wijze van samenwerken.

In 2025 wordt voor de eerste maal een OWO-uitwisselingsweek georganiseerd. Tijdens deze week zoeken medewerkers elkaar actief op om kennis te maken met elkaar, informatie uit te wisselen én samen te werken. De drie gemeenteraden worden gedurende de OWO-uitwisselingsweek uitgedaagd elkaar ook actief op te zoeken.

Onze prioriteiten voor 2025

Implementatie bodemplaatonderzoeken B&R en VTH

In 2024 is onderzoek gedaan naar de bodemplaat van de OWO-afdelingen B&R en VTH met als doel inzichtelijk te krijgen wat er nodig is om deze afdelingen toekomstbestendig te houden. De uitkomsten worden eind 2024/begin 2025 verwacht.

Onze digitale dienstverlening

De inrichting van de digitale dienstverlening is een continu proces. Het gaat hierbij om een goed, werkbaar en veilige ICT-omgeving voor zowel medewerkers als inwoners waar informatie digitaal gemakkelijk doorgestuurd, gevonden én gearchiveerd kan worden.

In 2025 voldoen we aan de minimale varianten zoals die door de Wet Open Overheid (WOO) en de Wet Modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) aan de gemeenten is opgelegd. We ronden in 2025 de aanbesteding van de nieuwe kernapplicaties af waarna in vier domeinen een geheel nieuwe applicatie is gerealiseerd. Het betreft de vervanging van de kernapplicaties van Financiën, Belastingen en BAG, Dienstverlening en tot slot Sociaal domein.

In 2025 gaan we ook aan de slag met de inrichting van steunpunten in de drie huizen zodat we de OWO-gemeenten nog beter kunnen ondersteunen op het gebied van dienstverlening, ICT en informatievoorziening (archief, post, recordbeheer etc.). In deze begroting is de uitbreiding van formatie voor de bemensing van deze steunpunten verwerkt.

Datagedreven werken en informatieveiligheid

In 2025 gaat het cluster datamanagement verder met het efficiënter inzetten van ons data- en informatieplatform en het ontwikkelen van nieuwe informatieproducten, zoals bijvoorbeeld de monitoring voor de WMO en Participatiewet. Daarnaast gaat het cluster aan de slag met aan het vergroten van de datavolwassenheid binnen de OWO-gemeenten. Datavolwassenheid betekent de hoeveelheid kennis en vaardigheden die de OWO-gemeenten beschikken om effectief datagedreven te werken. Een eerste stap is het training van medewerkers om data goed te kunnen lezen, er mee te werken en er over te communiceren. Verder wordt een start gemaakt met het opstellen van een Data uitvoeringsplan dat beschrijft hoe de OWO-gemeenten data effectief verzamelt, beheert en optimaal inzet bij het realiseren van maatschappelijke doelen.

Inkoop, aanbesteden en verzekeren

In OWO-verband werken we nauw samen op het gebied van inkoop en aanbesteding. Om inzicht te krijgen in de aanbestedingen, wordt gewerkt met een aanbestedingskalender. Hiermee wordt inzichtelijk welke aanbestedingen gaan lopen en welke capaciteit er benodigd is van zowel van het team inkoop als uit de organisaties.

Een aantal verzekeringen moet de komende periode worden aanbesteed. Samen met team inkoop en de betreffende gemeentelijke onderdelen wordt er gelijktijdig gekeken naar meer uniformering zowel in de dekking als in de voorwaarden van verzekeringen. Tot slot willen we meer inzetten op het verhalen van schade veroorzaakt door een derde partij.

De omgevingswet, APV en omgevingsplannen

Het afgelopen jaar heeft vooral in het teken gestaan ervaring op te doen met de nieuwe Omgevingswet, ondersteuning te bieden aan inwoners bij het aanvragen van een omgevingsvergunning en het begrijpelijker inrichten van het landelijke aanvraagstelsel (DSO). In 2025 werken we in OWO-verband verder aan het opstellen van omgevingsplannen, het opstellen van nieuw evenementenbeleid en nieuwe APV. Deze nieuwe beleidsnota's proberen we zoveel als mogelijk te harmoniseren en ontvangt u vervolgens voor besluitvorming (APV in het 1e kwartaal 2025, het evenementenbeleid in de 2e helft van 2025).

Het VTH beleidsplan

Het VTH beleidsplan loopt in 2024 af. We stellen begin 2025 aan u voor het beleidsplan – met kleine wijzigingen – te verlengen tot het einde van de raadsperiode. We gebruiken vervolgens 2025 om het nieuwe VTH beleidsplan voor te bereiden en de nieuwe Omgevingswet en de uitkomsten van het bodemplaatonderzoek hierin op te nemen.

Ondermijning en veiligheid

De veranderende maatschappij en oprukkende ondermijning door de verwevenheid van criminaliteit met de bovenwereld heeft gevolgen voor de werkzaamheden binnen VTH. De afgelopen jaren wordt in OWO-verband al hard gewerkt aan de bewustwording van met name ondernemers en agrariërs op het thema ondermijning. Ook de bestrijding van ondermijning heeft veel aandacht. Samen met ketenpartners zoals politie, RIEC, belastingdienst en anderen boeken we succes en is OWO een voorbeeld voor de regio. Ook in 2025 blijft ondermijning en veiligheid een prioriteit en zetten we ons samen met onze ketenpartners in op bewustwording (denk aan het organiseren van Jachtseizoen voor jongeren), controles (in bijvoorbeeld horeca en bij vakantieparken) en zo nodig handhaving.

Paragraaf Verbonden Partijen

Paragraaf Verbonden Partijen

Portefeuillehouder(s)	College
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Inleiding

Wij hebben een aantal taken ondergebracht in samenwerkingsverbanden waarin meerdere gemeenten en/of andere instellingen participeren. Het gaat hier om deelnemingen in vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen. De samenwerkingsvormen duiden we aan met het begrip 'verbonden partijen'.

Visie op verbonden partijen

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is als volgt gedefinieerd: *“Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft”*.

Financieel belang

Onder een financieel belang wordt verstaan een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bestuurlijk belang

Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan zeggenschap, via vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht. Dit houdt concreet in dat er sprake is van een bestuurlijk belang als een collegelid, een raadslid of een ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt of namens de gemeente stemt.

Bovenstaande betekent dat organisaties waar bijvoorbeeld enkel sprake is van een financieel belang niet worden gezien als een verbonden partij.

Bij verbonden partijen gaat het om privaatrechtelijke, publiekrechtelijke organisaties en publiek-private samenwerkingen (PPS). Privaatrechtelijke organisaties zijn in het Burgerlijk Wetboek geregeld. Dit kunnen stichtingen, verenigingen, coöperaties en vennootschappen zijn. Bij publiekrechtelijke samenwerking gaat het vooral om de deelname aan gemeenschappelijke regelingen. Deelname vindt plaats binnen de kaders van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Onze visie op verbonden partijen is dat de gemeente alleen deelneemt in een verbonden partij als daarmee de publieke taak is gediend. Er zijn diverse redenen om deel te nemen aan een verbonden partij. Hoewel dat niet bij elke samenwerkingsvorm expliciet wordt vermeld, gaat het vaak om:

- Efficiency voordeel door grotere schaal;
- Risicospreiding;
- Grotere machtspositie ten opzichte van andere partijen in de markt;
- Onvoldoende capaciteit (kwalitatief en kwantitatief) in eigen huis;
- Beter kunnen voldoen aan wet- en regelgeving;
- Wettelijke verplichting.

Zeggenschap in de praktijk

De gemeente kan invloed uitoefenen door middel van:

- besturen van stichtingen en gemeenschappelijke regelingen
- vergadering van aandeelhouders
- raad van commissarissen
- toezicht

Wij wenden onze invloed aan als het gaat om sturing op (onder andere) financiën, risico's en toekomstvisie.

Het zijn vormen van verlengd lokaal bestuur. Hierdoor is de directe invloed per definitie beperkt. Bij een meerderheid voor een voorstel zal de minderheid zich moeten schikken. De democratische controle op de verbonden partijen ligt bij de gemeenteraad. Collegeleden die deel uitmaken van een bestuur van een verbonden partij, leggen verantwoording af aan de raad.

Sinds 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. Met deze wijziging is de positie, besluitvorming en controlerende rol van de gemeenteraad versterkt. Een aantal van deze wijzigingen is direct op 1 juli in werking getreden. Het tweede gedeelte is per 1 juli 2024 in werking getreden.

Financieel belang

Het financiële belang in een verbonden partij staat per instelling in de tabel onderaan deze paragraaf.

Beleidsontwikkelingen enkele verbonden partijen

Veiligheidsregio Fryslân

De Veiligheidsregio Fryslân (VRF) levert samen met burgers en organisaties een bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân. De VRF richt zich op brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg en crisisbeheersing. Het beleid van de VRF richt zich op het bevorderen van samenwerking en beter gebruik maken van informatie en technologie. De begroting is opgebouwd uit 4 onderdelen:

1. GGD;
2. Crisisbeheersing;
3. Brandweer;
4. Organisatie

1. GGD

De GGD heeft in 2022 een nieuwe meerjaren koers 2023-2026 opgesteld voor programma Gezondheid. Daarnaast is gekozen voor het opstellen van een Agenda Publieke Gezondheid. Met deze agenda wordt in beeld gebracht waar de GGD komend jaar (en volgende) mee aan de slag gaat. De GGD, gemeenten en andere partners hebben elkaar nodig op het terrein van de publieke gezondheidszorg. Door samen te werken en de verbinding met andere domeinen streeft men er naar om de zorg betaalbaar te houden. Door middel van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het geld dat hiervoor beschikbaar komt via de Specifieke Uitkering (SPUK). De GGD heeft hier een regierol in namens de gemeenten. De GGD heeft verschillende taken en werkt volgens de Wet Publieke Gezondheid. De GGD adviseert, signaleert en bewaakt en controleert. De GGD geeft ook uitvoering aan gezondheidsbescherming en -bevordering. Daarnaast let de GGD bij rampen en crises op de publieke gezondheid. De GGD focust op preventie en het worden van een netwerkorganisatie.

Een gezonde basis 'foar elkenien' bevat de missie voor

- Elkenien, een gezond leven in een gezonde en veilige omgeving
- Lyts, een gezonde en kansrijke start voor ieder kind
- Jong, gezond opgroeien in een kansrijke omgeving
- Grut, gezondheidspotentieel versterken
- Wiis, gezond en vitaal ouder worden

De agenda 2023-2026 benoemt voor deze thema's de vraagstukken voor de publieke gezondheid in Friesland. Het is een fundament voor de samenwerking tussen de Friese gemeenten onderling en de samenwerking met de GGD.

Ook zet de GGD in 2025 in op:

- Jeugdgezondheidszorg: De focus ligt in 2025 op de doorontwikkeling van het dienstenaanbod, met daarbij extra aandacht voor de thema's "Taakherschikking", "Digitalisering" en "Ketensamenwerking". De GGD is een belangrijke partner in de vormgeving van het preventief jeugdbeleid en betrokken bij provinciaal en lokaal jeugdbeleid, deelnemer aan de ketenaanpak "Kansrijke Start" en onderdeel van de coalitie "Ouderschap" (Friese Preventieaanpak).
- Mentale gezondheid versterken: In 2025 verwacht de GGD een grotere beleidsmatige en operationele inzet op het thema "Mentale Gezondheid" vanwege de inwerkingtreding van het initiatiefwetsvoorstel "Suïcidepreventie". De verwachting is dat hiervoor middelen vanuit het Rijk beschikbaar komen. Daarnaast volgt de implementatie van het programma Strong Teens and Resilient Minds (STORM) in een aantal gemeenten. Dit is een preventieprogramma dat zich richt op jongeren in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. De GGD onderzoekt of dit programma duurzaam kan worden verankerd binnen de gehele provincie.
- Provinciale verzuimaanpak Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen (MAZL): MAZL is de enige erkende en bewezen effectieve ziekteverzuimaanpak in Nederland die is gericht op meer schoolaanwezigheid. Daarom is het voornemen van de GGD om deze methode vanaf 2025 op provinciaal niveau in te voeren.
- Rijksvaccinatieprogramma (RVP): In 2025 verandert het vaccinatieschema voor het reguliere RVP. Hierdoor wijzigt de uitvoering ervan. Momenteel is onduidelijk wat de (financiële) impact is van deze wijzigingen. Het Ministerie van VWS intensificeert ook de aanpak van de dalende trend in de vaccinatiegraad. Op basis van de uitkomsten van een onderzoek van het RIVM naar opties voor het verhogen en bestendigen van de vaccinatiegraad, bekijkt de GGD of het regionale beleid moet worden aangepast en/of regionale interventies moeten worden ingezet voor het verhogen van de vaccinatiegraad. In 2024 verwacht de GGD een definitief besluit over het organiseren van de vaccinatievoorziening voor volwassenen bij de GGD'en. Dit kan in 2025 effect hebben op onze inrichting en werkwijze en er zal dan ook worden gekeken naar hoe we de verbinding maken met het RVP.
- IZA en GALA: De uitwerking van zowel het Integraal Zorgakkoord (IZA) als het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) bieden belangrijke kansen op het gebied van preventietaken. Dit in samenwerking met partners in de regio. De verwachting is dat het uitbouwen en verder invullen van de preventietaken een grote rol gaat spelen in 2025.
- Gezonde leefomgeving: Voor de uitvoering van de Omgevingswet is er een adviesteam. Tot en met 2025 zijn hiervoor incidentele middelen beschikbaar. Vanaf 2026 is er naar verwachting structurele financiering nodig. In 2025 doet de GGD hiervoor een voorstel aan het bestuur, gezamenlijk met Brandweer Fryslân.
- Infectieziektenbestrijding (IZB) en pandemische paraatheid: Vanaf 2025 is er structurele financiering beschikbaar om de in 2023 ingezette personele versterking op het gebied van IZB te verankeren. In 2024 wordt duidelijk hoe deze structurele financiering vanaf 2025 wordt ingezet.
- Forensische geneeskunde: Door een tekort aan forensisch artsen, wordt er in Noord-Nederland toegewerkt naar één team binnen de forensische geneeskunde. De financiële effecten hiervan voor de gemeentelijke bijdrage zijn nog niet bekend.

2. Crisisbeheersing

In 2025 gaat de afdeling crisisbeheersing met de volgende speerpunten aan de slag:

1. Crisisorganisatie 24/7: de crisisorganisatie beschikt over een robuuste crisis- en brandweerorganisatie, met passend en voldoende personeel;
2. De crisisorganisatie draagt bij het voorkomen van crisis: door middel van adviseren en informeren van inwoners, gemeenten, instellingen en andere partijen, met als doel: meer veiligheid en bewustzijn;
3. De crisisorganisatie werkt duurzaam en omgevingsbewust: de organisatie is alert op landelijke/maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe risico's/trends en passen deze toe in de praktijk en de bedrijfsvoering;
4. De crisisorganisatie zet de netwerksamenleving centraal: het verbinden van burgers, gemeenten, bedrijven en instellingen, met hen samenwerken en het benutten van elkaars kennis en expertise voor, tijdens en na een incident of crisis;
5. De crisisorganisatie werkt informatiegestuurd met betrouwbare data: zij ontwikkelt zich tot informatieknoppunt en werkt zoveel mogelijk met betrouwbare en kwalitatief hoogwaardige informatie en data.

3. Brandweer

In 2025 zal de Brandweer Fryslân zich, naast de basistaken incidentbestrijding en advies- en controletaken, inzetten op onder andere de volgende speerpunten:

1. Samen aantoonbaar paraat: op basis van een betrouwbaar en actueel beeld van de repressieve slagkracht (mens en materieel) anticipeert VRF adequaat op paraatheidsproblemen;
2. Samen aantoonbaar vakbekwaam: het beschikken over een effectief en efficiënt trainingsprogramma dat aansluit op de behoefte van de medewerkers en de risico's in hun omgeving;
3. Risicobewust en risicogericht samenwerken.

4. Bedrijfsvoering

Voor de VRF als organisatie staan de volgende speerpunten in 2025 centraal:

1. Personeel: de VRF wil een aantrekkelijke werkgever zijn door volop mogelijkheden te bieden voor persoonlijke ontwikkeling en het investeren in de professionalisering van zijn medewerkers.
2. Hybride werken: In 2025 weet de VRF dankzij de ervaringen en onderzoek hoe hybride werken voor VRF het beste werkt. Hierop hebben zij de huisvesting en middelen aangepast.
3. Informatie- en risicomanagement: In 2025 voert de VRF informatiemanagementprojecten uit. Binnen deze projecten wordt gewerkt aan het verbeteren van: Informatieveiligheid & privacybescherming, data en datamanagement, gegevensuitwisseling met burgers en ketenpartners, procesgericht werken en het digitaliseren van processen en dienstverlening, het verder verhogen van de digitale vaardigheden van onze medewerkers.
4. Privacy: VRF treft verschillende maatregelen om de privacy van cliënten te beschermen. Ook in 2025 zien de functionaris gegevensbescherming en privacy-officer toe op de toepassing van de privacywetgeving en rapporteren hierover aan de directie en het dagelijks bestuur. Ook maken zij met interne campagnes medewerkers bewust van wat zij zelf kunnen doen om te voorkomen dat gevoelige informatie in verkeerde handen valt.
5. Integriteitsbeleid: VRF is een integere organisatie en laat dit terugkomen in haar kernwaarden: betrokken, betrouwbaar en professioneel. In 2025 gaat de VRF dit onderwerp nadrukkelijker op de aandacht brengen.
6. Gedragscode: is bedoeld om rechten, plichten, procedures en sancties die wettelijk zijn vastgelegd betekenis te geven in geldende gedragsregels.

Welstandszorg Hûs en Hiem

Hûs en Hiem verzorgt de welstandsadvisering voor de gemeenten in Fryslân. Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is het mogelijk om de welstandstoetsing een andere invulling te geven. Voorlopig is besloten om de huidige werkwijze voort te zetten onder de omgevingswet. Wel zal Hûs en Hiem aan de voorkant meer betrokken worden in het proces in plaats van alleen bij een volledig uitgewerkt plan (niet alleen maar toetsen).

De gemeenten en Hûs en Hiem gaan gezamenlijk toewerken naar een meer flexibele en klantgerichte werkwijze zoals beoogd onder de omgevingswet. Hiervoor wordt een opdracht opgesteld voor de uitvoering van een onderzoek over de toekomstige borging omgevingskwaliteit Fryslân, dit is een vervolg op het eerdere VFG traject.

FUMO

Gemeenten en provincie zijn verplicht een deel van de uitvoeringstaken voor milieu onder te brengen bij een regionale uitvoeringsdienst. In provincie Fryslân is daarvoor de Fryske Utfieringstsjinst Milieu en Omjouwing (FUMO) opgericht. In 2025 zal de FUMO de actualisatie van het vergunningenbestand toevoegen aan het basistakenpakket. Daarnaast zal ook het toezicht en de handhaving op de energiebesparingsplicht worden toegevoegd aan het basistakenpakket.

Omrin

Afalsturing Friesland N.V. met handelsnaam Omrin houdt zich bezig met de verwerking van huishoudelijk afval. De bedrijfsvoering is gericht op bewerking en verwerking van huishoudelijk afval en de terugwinning van grondstoffen en productie van duurzame energie. Op Ecopark de Wierde staat de scheidings- en bewerkingsinstallatie. Machines halen zoveel mogelijk herbruikbare afvaldeeltjes uit het huishoudelijk afval. Omrin levert een bijdrage aan een circulaire economie door grondstoffen binnen de kringloop te behouden in lijn met de VANG (Van Afval Naar Grondstof) doelstellingen.

In 2025 gaat organisatie Omrin de afvalinzameling doen in de gemeente Weststellingwerf. Om de afvalinzameling onder te kunnen brengen bij Omrin is het noodzakelijk om aandeelhouder te worden van de NV Friesland Milieu (de inzameltak van Omrin). Hiervoor worden aandelen-C aangeschaft. Hiermee verworft de gemeente, naar rato van aandelenbezit, zeggenschap en stemrecht binnen NV Friesland Milieu.

Recreatieschap Marrekrite

Voor aanleg en onderhoud van recreatieve voorzieningen in de provincie Fryslân is in 1957 de gemeenschappelijke regeling Marrekrite ingesteld.

De belangrijkste taak is het beheer en onderhoud van meer dan 3.800 gratis aanlegplaatsen en het fiets- en wandelknooppuntennetwerk. Ook het aanleggen, aanpassen en uitbreiden van het fiets- en wandelknooppuntennetwerk is onderdeel van het werk van Marrekrite. Het gebruikelijke onderhoud van fiets- en wandelpaden blijft een taak van de provincie en de gemeenten.

Eind 2023 is Marrekrite gestart met een onderzoek naar haar toekomst. Het onderzoek moet duidelijkheid bieden over de kerntaken en verantwoordelijkheden van Marrekrite en inzicht geven in de ambities, kansen en mogelijkheden door middel van verschillende scenario's. In 2025 moet duidelijk zijn welke koers Marrekrite gaat varen. Ook wordt dan duidelijk of, en zo ja, wat voor invloed dit gaat hebben op de deelnemersbijdrage.

Gemeenschappelijke Regeling (GR) Sociale werkvoorziening Fryslân

Als uitkomst van de herstructurering SW bedrijf in 2019 is de GR SW Fryslân omgevormd tot een bedrijfsvoeringsorganisatie. Inhoudelijk wordt er niet meer gestuurd vanuit de GR. Deze sturing is verplaatst naar de dienstverleningsovereenkomsten die de individuele gemeenten hebben afgesloten met Caparis NV. Hierover is meer te lezen in Programma 6, Sociaal Domein. De GR heeft jaarlijks minimale kosten voor bijvoorbeeld de facilitering van de SW raad, het opstellen van de jaarrekening en de facilitering van de bestuursvergaderingen.

BNG

De BNG is de belangrijkste financier voor Gemeenten, Woningcorporaties, Zorg- en Onderwijsinstellingen. De BNG zet in op het terugdringen van de CO₂-uitstoot door gezamenlijk op te trekken met de genoemde partijen waarvoor zij als geldverstrekker optreedt. Concreet betekent dit dat de BNG bij het verstrekken van nieuwe geldleningen ook de verduurzaming van de klant in ogenschouw neemt.

Stichting Kredietbank

De Kredietbank wordt door ons ingezet voor schuldregelingstrajecten voor inwoners van onze gemeente. Vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening bieden we inwoners een oplossing voor hun schuld.

Stichting Comprix

Stichting Comprix is verantwoordelijk voor het openbaar basisonderwijs in de gemeenten Weststellingwerf, Ooststellingwerf en Opsterland. In Weststellingwerf gaat het om 15 basisscholen. Uit de meerjarenbegroting van 2024 tot en met 2028 blijkt dat het bestuur rekening houdt met lokale, regionale maar ook landelijke ontwikkelingen. Zo wordt geanticipeerd op het dalen van het aantal leerlingen door rekening te houden met dalende vergoedingen en het inkrimpen van formatie.

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.

Weststellingwerf is sinds 2018 lid van de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A. Oorspronkelijk ontstaan om als Friese overheden samen op te trekken in het beheer van openbare verlichting en later uitgebreid met de collectieve inkoop van energie en beheer van openbare laadinfrastructuur. Vanuit de wens om zoveel mogelijk lokaal opgewekte energie zelf te benutten en meer grip te krijgen op de herkomst en prijsvorming van energie is het zelflevermodel opgericht. Hiermee is OVEF per 1 januari 2024 zelf de energieleverancier voor Friese gemeenten, Provincie en Wetterskip.

Centrumregeling Sociaal Domein Friese Gemeenten (uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein Friesland (SDF))

De Friese gemeenten streven naar maximale efficiëntie en effectiviteit in de uitvoering van de aan hen opgelegde wettelijke taken in het sociaal domein. Het algemene doel van SDF is specialistische zorg en ondersteuning leveren aan inwoners van alle Friese gemeenten. Alle 18 Friese gemeenten nemen deel in deze GR. De inzet van SDF is opgebouwd uit een aantal onderdelen, waarin de gemeenten naar rato bijdragen:

- dienstverlening voor derden (bedrijfsvoering: instandhouding SDF, Zorg voor Jeugd Friesland, Foar Fryske Bern)
- sociale integratie en achterstandsgroepen (maatschappelijke opvang en vrouwenopvang)
- maatschappelijke ondersteuning (beschermd wonen)
- zorg voor jeugd (regionale jeugdzorg).

De inhoudelijke ontwikkelingen zijn verwerkt in programma 6, sociaal domein.

Overzicht verbonden partijen

Wij nemen deel in de volgende gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en vennootschappen:

1. Overzicht Gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente deelneemt

Veiligheidsregio Fryslân		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Efficiencyvoordeel door schaalvergroting	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten	
Belang	Exploitatiebijdrage 2025 Veiligheid € 1.908.784 Gezondheid € 1.376.108	
Ontwikkelingen 2025	Beschermen en bevorderen van de gezondheid en veiligheid van inwoners in Friesland. Dit door middel van verbeterde zorg, crisisbeheersing en digitale beveiliging.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2023	€ 9.527.000	€ 81.044.000
31-12-2023	€ 8.868.000	€ 82.448.000
Resultaat 2023	€ 562.000	
Portefeuillehouder	Van de Nadort (veiligheid), Zonderland (gezondheid)	

FUMO (Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving)		
Vestigingsplaats	Grou	
Doel deelname	Regionale Uitvoerings Dienst (RUD), expertisebundeling door samenwerken	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten	
Belang	Exploitatiebijdrage 2025 € 610.000	
Ontwikkelingen 2025	De FUMO geeft advies, verstrekt vergunningen en houdt toezicht op het gebied van natuur- en milieuwet- en regelgeving. Voor 2025 ligt de focus onder andere op energiebesparing en verdere implementatie van de omgevingswet.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2023	€ 1.206.775	€ 3.823.687
31-12-2023	€ 1.278.771	€ 5.326.624
Resultaat 2023	€ 71.996	
Portefeuillehouder	Den Hartigh	

GR Hus en Hiem		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Kennis, inwinnen van deskundige en onafhankelijke adviezen	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten, behalve Tytsjerksteradiel	
Belang	In principe budgettair neutraal. Kosten worden in rekening gebracht bij aanvrager vergunning.	
Ontwikkelingen 2025	De Gemeenten en Hûs en Hiem gaan gezamenlijk toewerken naar een meer flexibele en klantgerichte werkwijze zoals beoogd onder de omgevingswet. Hiervoor wordt een opdracht opgesteld door Hûs en Hiem voor het uitvoeren van een onafhankelijk onderzoek over de toekomstige borging omgevingskwaliteit Fryslân. Dit onderzoek wordt waarschijnlijk in 2025 uitgevoerd en is een vervolg op het eerdere VFG traject.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2023	€ 338.222	€ 483.299
31-12-2023	€ 256.743	€ 452.937
Resultaat 2023	€ -81.479	
Portefeuillehouder	Zonderland	

Recreatieschap voor het Friese Waterland 'De Marrekrite'		
Vestigingsplaats	Uitwellingerga	
Doel deelname	Efficiencyvoordeel, machtspositie en kennisconcentratie	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Provincie Fryslân en diverse Friese gemeenten	
Belang	Exploitatiebijdrage 2025 € 30.015 inclusief bijdrage baggerfonds. Het eigen vermogen is onderverdeeld in diverse fondsen: onderhouds-, bagger- en ontwikkelingsfonds. Deze fondsen zijn bestemmingsreserves en worden aangewend voor de uitvoer van taken, bijvoorbeeld groot vervangingsonderhoud.	
Ontwikkelingen 2025	Duurzame (vervangings-)investeringsopgave in de recreatieve voorzieningen in Fryslân.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2023	€ 4.704.090	€ 4.813.102
31-12-2023	€ 4.328.380	€ 3.866.667
Resultaat 2023	€ 90.522	
Portefeuillehouder	Hoen	

GR SW Fryslân		
Vestigingsplaats	Drachten	
Doel deelname	Uitvoering van de Wet sociale voorziening en de uit deze wet voortvloeiende wettelijke voorschriften	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland en Tytsjerksteradiel	
Belang	Exploitatiebijdrage 2025 € 12.000	
Ontwikkelingen 2025	De uitvoering van de Sociale Werkvoorziening (SW) is sinds 1 januari 2020 belegd bij Caparis N.V.. Per 1 januari 2025 is de dienstverleningsovereenkomst hiervoor verlengd met vijf jaar.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2023	€ 0	€ 3.719.000
31-12-2023	€ 0	€ 4.210.000
Resultaat 2023	€ 0	
Portefeuillehouder	Den Hartigh	

2. Lijst met stichtingen waarin de gemeente deelneemt

Stichting Kredietbank Nederland (KBNL)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Op maatschappelijke en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan onder andere geldkrediet, schuldhelpverlening, budgetbeheer, bewindvoering, wettelijke schuldsanering van natuurlijke personen	
Belang	Deelname € 90.000	
Ontwikkelingen 2025	Voorkomen schuldproblematiek.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2022	€ 2.656.000	€ 37.636.000
31-12-2022	€ 2.728.000	€ 44.360.000
Resultaat 2022	Niet bekend	
Portefeuillehouder	Den Hartigh	

Stichting Comprix (openbaar primair onderwijs)		
Vestigingsplaats	Wolvega	
Doel deelname	Voldoen aan wettelijke taak inzake instandhouding van kwalitatief goed openbaar primair onderwijs in een genoegzaam aantal scholen.	
Belang	Indirect in relatie tot onder doel genoemde wettelijke taak, alsmede financieel toezicht door goedkeuring van begroting en rekening van de stichting.	
Ontwikkelingen 2025	geen specifieke ontwikkelingen	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2023	€ 5.455.317	€ 9.512.155
31-12-2023	€ 6.470.458	€ 11.358.717
Resultaat 2023	€ 1.015.140	
Portefeuillehouder	Hartog	

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.		
Vestigingsplaats	Sneek	
Doel deelname	Samenwerkingsverband op het gebied van beheer en onderhoud van openbare verlichting en gezamenlijke inkoop van duurzame energie.	
Belang	Exploitatiebijdrage € 41.775	
Ontwikkelingen 2025	Professionalisering van dit samenwerkingsverband op het gebied van beheer openbare verlichting, laadinfrastructuur en inkoop energie verder ontwikkelen.	
Vermogen 31-12-2023	€ 128.948	
Resultaat 2023	- € 297.399	
Portefeuillehouder	Hartog	

3. Lijst deelnemingen in vennootschappen

NV Bank Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Doel deelname	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Belang	Deelname 58.071 aandelen à € 2,50 = € 145.178	
Ontwikkelingen 2025	Geen bijzonderheden	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2023	€ 4.615.000.000	€ 107.459.000.000
31-12-2023	€ 4.721.000.000	€ 110.819.000.000
Resultaat 2023	€ 254.000.000	
Portefeuillehouder	Hoen	

OMRIN (Afvalsturing Friesland NV)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Het afval van overheden en bedrijven op een professionele en milieuhygiënisch verantwoorde manier inzamelen, bewerken en verwerken.	
Belang	Deelname 120 aandelen à € 450 = € 54.000	
Ontwikkelingen 2025	In 2025 gaat organisatie Omrin de afvalinzameling doen in de gemeente Weststellingwerf. Om de afvalinzameling onder te kunnen brengen bij Omrin is het noodzakelijk om aandeelhouder te worden van de NV Friesland Milieu (de inzameltak van Omrin). Hiervoor worden aandelen-C aangeschaft. Hiermee verwerft de gemeente, naar rato van aandelenbezit, zeggenschap en stemrecht binnen NV Friesland Milieu. Met behulp van scheidings- en bewerkingsinstallaties worden herbruikbare grondstoffen uit het huishoudelijk afval gehaald. Het afval dat overblijft wordt verbrand in de Reststoffen Energie Centrale (REC) in Harlingen. Omrin geeft onder meer inhoud aan de overgang Van Afval Naar Grondstof (Vang doelstelling).	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2023	€ 70.303.000	€ 119.141.000
31-12-2023	€ 78.528.000	€ 106.366.000
Resultaat 2023	€ 10.322.000	
Portefeuillehouder	Den Hartigh	

Paragraaf Grondbeleid

Paragraaf Grondbeleid

Portefeuillehouder	Hoer en Zonderland
Organisatie	Vastgoed, Grondzaken & Facilitair

Algemeen

In het Coalitieakkoord 2022-2026 staan ambities op het gebied van woningbouw en economie. In het Collegeprogramma 2022-2026 is deze ambitie uitgewerkt. De komende jaren wordt uitvoering gegeven aan de woningbouwopgave en vestiging van bedrijven. In 2025 hebben we een nieuw grondbeleid.

We merken dat er veel vraag is naar betaalbare- en levensloopbestendige woningen. Dit sluit aan bij de recent door de raad vastgestelde Woonvisie. De bouwprijzen en rente zijn relatief stabiel. De overbelasting van het elektriciteitsnet (netcongestie) is voor zowel woningbouw- als bedrijfskavels een onzekere factor. Zie ook programma 7.

Marketing

Door het inzetten van communicatiemiddelen worden beschikbare woningbouwkavels en kavels op onze bedrijventerreinen bij potentiële kopers onder de aandacht gebracht. Voor de verkoop van onze kavels op de bedrijventerreinen De Plantage en Uitbreiding Schipsloot krijgt de huidige marketingstrategie 'Klaar voor de stap?' in 2025 een vervolg.

De website voor de Lindewijk wordt vernieuwd met een 3d-visualisatie, met ruime aandacht voor de groene en waterrijke elementen in de wijk.

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Hieronder wordt ingegaan op vijf grondexploitaties onderverdeeld in woningbouwlocaties en bedrijventerreinen.

Woningbouwlocaties

Lindewijk Wolvega

De begroting 2025 voor de Lindewijk (deelgebieden 1 en 2) sluit aan op de vastgestelde grondexploitatie Lindewijk. Het bestemmingsplan voor deelgebied 2 is een flexibel bestemmingsplan. Dit houdt in dat de verkaveling niet vaststaat. Per kavelblok wordt voorafgaand aan iedere ontwikkeling, de verkaveling door het college vastgesteld.

Verwacht wordt dat begin 2025 wordt gestart met de realisatie van het appartementengebouw aan het Tijgerblauwtje. Het omliggende (parkeer-)terrein wordt aansluitend (naar verwachting in 2026) woonrijp gemaakt. Dit zijn de laatste op te leveren woningen en woonrijp werkzaamheden in deelgebied 1.

In Lindewijk deelgebied 2 wordt voor 2025 verwacht dat alle particuliere kavels aan de IJsvogelvinder zijn verkocht. We zullen daarom in 2025 een volgende locatie voor kavelverkoop uitgeven.

De eerste serie projectmatige kavels (aan het Oranjetipje) zijn naar verwachting eind 2024 verkocht (fase 1 van deelgebied 2). In 2024 zijn we daarom gestart met de uitgifte van nieuwe projectmatige kavels in deelgebied 2 (fase 2), ten westen van de Distelvlinder en ten zuiden van de Parelmoervlinder. Deze fase omvat ruim 100 woningen. In 2025 zullen we deze uitgifte verder voortzetten.

Door de toegekende subsidie Woningbouw Bouw Impuls (WBI) neemt het aantal betaalbare woningen in de planning voor de Lindewijk toe tot 62% (dit was 44%).

Locatie voormalige Renbaanschool te Noordwolde

Deze grondexploitatie heeft een looptijd tot en met 2025. Nadat de laatste woning is gebouwd, wordt het plangebied definitief ingericht in 2025.

Bedrijventerreinen

Er is een trend merkbaar dat nieuwbouwlocaties voor bedrijven schaarser wordt. Hierdoor is de markt gunstig en dit blijkt ook uit de belangstelling van ondernemers uit de regio voor onze bedrijventerreinen.

De Plantage te Wolvega

Op De Plantage is een niet-zichtlocatie beschikbaar gekomen, die via het 'Beleid Uitgifte Bedrijventerreinen' weer in de markt is gezet. Gelet op de belangstelling wordt de verkoop van deze bedrijfskavel in 2025 verwacht. De twee laatste zichtlocaties worden afhankelijk van de belangstelling ook in 2025 verkocht. De exploitatie loopt tot en met 2029.

Uitbreiding Schipsloot

Er is vrijwel doorlopend belangstelling voor de kavels op Uitbreiding Schipsloot. De verwachting is dat zowel de zichtlocaties als de wonen/werken kavels volgens prognose worden verkocht. Afhankelijk van de verdere voortgang van de planologische wijziging voor de tweede fase van Uitbreiding Schipsloot, wordt naar verwachting in 2024/2025 de uitgifte voor deze niet-zichtlocaties gestart. De uitgifte vindt plaats volgens het 'Beleid Uitgifte Bedrijventerrein'.

Noord West III te Wolvega

De afrondende werkzaamheden voor dit plangebied worden in 2025 conform grondexploitatie uitgevoerd.

Prognose 2024

Toelichting grondexploitaties

De prognoses in onderstaand overzicht zijn gebaseerd op de vastgestelde grondexploitaties bij de jaarrekening 2023. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarverslaggeving moet jaarlijks het resultaat per grondexploitatie in begroting en jaarrekening worden verwerkt. Dit gebeurt via de Percentage of Completion (POC) methode. Dit betekent dat bij meerjarige grondexploitaties de verwachte winst niet pas aan het einde van de looptijd wordt verantwoord maar jaarlijks tijdens de looptijd.

De grondexploitaties hebben voorzichtigheidshalve geen verwachte winsten of toe- en afname van de voorzieningen in 2024.

x € 1.000							
Grondexploitaties boekwaarden (BW)	Boekwaarde 31-12-2023	Verliesvoorziening tot 2023	Winstuitname tot 2023	Balanswaarde 1-1-2024	Investerings 2024	Opbrengsten 2024	Balanswaarde 31-12-2024
Woningbouwterreinen							
Wolvega	10.599	1.626	-	8.973	3.223	2.134	10.062
Lindewijk							
Noordwolde	- 352	6	157	- 201	3	102	- 300
Renbaanschool							
Totaal	10.247	1.632	157	8.772	3.226	2.236	9.762
Bedrijventerreinen							
Wolvega Noord	369	585	-	- 216	17	-	- 199
West III							
Wolvega	2.908	493	-	2.415	117	1.129	1.403
Schipsloot							
Wolvega De	4.792	3.556	-	1.236	121	997	360
Plantage							
Totaal	8.069	4.634	-	3.435	255	2.126	1.564
Totaal	18.316	6.266	157	12.207	3.481	4.362	11.326

Paragraaf Regiodeal

Paragraaf Regiodeal

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Opgaven

Algemeen

In juli 2020 is de Regio Deal Zuidoost Friesland gesloten met het Rijk. Een samenwerking tussen 7 partners in Zuidoost Friesland (Opsterland, Weststellingwerf, Ooststellingwerf, Heerenveen, Smallingerland, Wetterskip en Provincie Friesland) en het Rijk.

De regiodeal is een vervolg op de streekagenda en een nieuw hoofdstuk in de samenwerking Zuidoost Friesland. Met het programma Vitaal en Veerkrachtig Zuidoost Friesland is € 30 miljoen geïnvesteerd vanuit Rijk en regio. De regiodeal geeft een stevige impuls aan Zuidoost Friesland. Met de mienskip slaan we de handen ineen om hun dorpen en het landschap nog sterker te maken. Zo blijft dit unieke gebied een fijne plek om te leven, te werken, te ontmoeten én te bezoeken, nu en in de toekomst. De Regio Deal Zuidoost Friesland onderscheidt twee pijlers: Veerkrachtig landschap en Vitale kernen. Daarnaast zijn er twee verbindende (economische) thema's: duurzame lokale energie en het gastvrije andere Friesland. Binnen deze structuur werken we aan diverse projecten.

Planbureau Fryslân monitort de uitvoering van de deal en combineert dit met een regionale vertaling van de monitor Brede Welvaart.

Verlenging

De Regio Deal Zuidoost Friesland zou volgens de planning lopen tot 31 december 2023. Alle gelden moesten op die datum zijn besteed. Daarna was er van 1 januari 2024 tot 1 oktober 2024 tijd voor de afronding en verslaglegging van de regiodeal.

In de zomer van 2023 besloot het regiobestuur om de einddatum van de lopende regiodeal te verlengen tot 1 oktober 2024. De meeste beoogde resultaten van de pijlers 'Vitale Kernen' en 'Veerkrachtig Landschap' worden vóór deze datum behaald.

Zes van de 25 projecten liepen echter vertraging op, vanwege legitieme redenen, waardoor deze datum niet volledig haalbaar is. Het gaat onder andere om de projecten Water voor natuur en landbouw, Samen doen geeft energie en Uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme Zuidoost Friesland. Daarom verengde het Rijk-Regio-overleg in oktober 2023 de looptijd van de huidige Regio Deal Zuidoost Friesland tot 1 oktober 2025. Op 29 februari 2024 gaf het regiobestuur ook het project Bestemming Wolvega tot 1 oktober 2025 om de gelden te besteden.

In april 2024 wijzigde het Rijk officieel de beschikking van de SPUK voor de Regio Deal Zuidoost Friesland. De periode van 1 oktober 2025 tot 15 juli 2026 wordt dan nog gebruikt voor de laatste administratieve afhandeling van de deal. Door de verlenging is er logischerwijs langere inzet van onze gemeente nodig voor de coördinatie en afronding. De benodigde middelen zijn opgenomen in de begroting 2025.

Door Weststellingwerf wordt in 2025 het volgende project uitgevoerd:

Bestemming Wolvega

Bestemming Wolvega heeft als doel het versterken van sociale structuren en samenhang in Wolvega op een manier die recht doet aan de kracht van de lokale samenleving. Het initiatief leggen we daarmee bij inwoners van Wolvega en de onderlinge sociale verbanden waarin zij actief zijn. Door de inzet op het versterken van sociale structuren beogen we dat Wolvega – meer nog dan in de huidige situatie – een levendig, inclusief en divers dorp wordt.

Projectfases 1 en 2 zijn ondertussen afgerond. In fase 2 is de input vanuit de luisterfase vertaald naar een werkplan waarin concrete acties/deelprojecten zijn beschreven. Vanuit de opbrengsten uit fase 2 is het werkplan voor fase 3 opgesteld.

In fase 3 ronden we het project Bestemming Wolvega af en zorgen we voor borging. In 2025 werken we nog aan de deelprojecten Buurtverbinders en Centrale ontmoetingsplek in Wolvega. Een vervolg op Wolvest wordt georganiseerd vanuit lokale partijen uit Wolvega en door Bestemming Wolvega ondersteund. Bestemming Wolvega wordt in oktober 2025 afgesloten. Voor meer informatie zie: www.bestemmingwolvega.nl. Zie ook programma 6 en voor de aankoop PKN percelen programma 8.

Project dat (deels) plaatsvindt in Weststellingwerf:

Water voor natuur en landbouw in Oldelamer/Nijelamer

Dit project heeft kansen uitgewerkt om de waterhuishouding in het landelijke gebied te verbeteren, voor zowel de natuur als de landbouw. Om ecologische redenen is verlenging verleend tot 1 oktober 2025.

Ontwikkeling samenwerking Zuidoost

De samenwerking in Zuidoost Friesland richt zich op de huidige regiodeal. Daarnaast hebben we onderzocht waar de samenwerking in de toekomst naartoe kan gaan. In het voorjaar van 2024 besloot het regiobestuur om geen regiodeal aan te vragen voor de 6e tranche. In dezelfde periode werd bekend dat onze regio mee gaat doen aan het Rijks-initiatief 'Elke regio telt!'. Het is nog niet duidelijk wat de resultaten van 'Elke regio telt' voor onze regio gaan betekenen.

Paragraaf Dynamisch investeringsprogramma

Paragraaf Dynamisch investeringsprogramma

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort, Hoen, Hartog, Zonderland en Den Hartigh
Organisatie	Projecten

Inleiding

Het dynamisch investeringsprogramma

Bij de kadernota 2020-2023 hebben we een dynamisch investeringsprogramma ingesteld. In de afgelopen jaren zijn vanuit dit programma middelen beschikbaar gesteld voor diverse investeringen. Daarnaast zijn nieuwe middelen toegevoegd ter voorbereiding op nieuwe investeringen. Dit is bijvoorbeeld vanuit het huidige collegeprogramma gedaan, maar ook rondom de projecten van centrum Wolvega. Het overzicht hieronder geeft inzicht in de ontwikkeling van het dynamisch investeringsprogramma en de dekking daarvan. Uiteraard zijn de opgenomen bedragen schattingen. De financiële vertaling van de projecten nemen we pas in de begroting op als de projecten gereed zijn voor uitvoering. We komen voor de financiële voorstellen en het beschikbaar stellen van de middelen terug bij u.

Dynamische investeringsprogramma

Overzicht ontwikkeling dynamisch investeringsprogramma			
Reserve investeringsambities			
Reserve investeringsambities	actuele stand		14.308.534
Wat is al toegezegd om te dekken uit deze gelden			
Projectleiding/voorbereidingskosten		-50.000	
	Totaal toegezegd		-50.000
Waar moet nog een raadsbesluit over komen			
Infra Lycklamaweg		-2.190.000	
Fietspad fase 3		-580.000	
Motie Energiefonds		-500.000	
Ander gebruik gemeentehuis		-250.000	
Onderhoud wegen en fietspaden		-500.000	
Verbeteren verkeerscirculatie Wolvega		-1.000.000	
Gebiedsontwikkeling Spokedam		-500.000	
Verbetering van zwemgelegenheden		-600.000	
Centrum Wolvega: fase 3 ontwikkeling Groene Hart		-2.275.000	
Centrum Wolvega: Acht-Pilarenplein		-2.000.000	
Betaalbare woningen		-1.000.000	
Rentecomponent (voor dekking kap.lst uit reserve inv.ambities)		-2.863.534	
	Totaal nog over te beslissen		-14.258.534
Reserve investeringsambities	Totaal toegezegd + nog te beslissen		- 14.308.534
Verwacht saldo Reserve investeringsambities			
			-

Infra Lycklamaweg

De voorbereidingen voor de herinrichting van de Lycklamaweg zijn in 2024 opgestart, inclusief een participatietraject voor de omgeving. Bedoeling is om de Lycklamaweg als ontsluitingsweg verkeersveiliger te maken. In het laatste kwartaal van 2024 of begin 2025 wordt er een raadsvoorstel aangeboden om middelen uit het Dynamisch investeringsprogramma vrij te maken voor de uitvoering van de herinrichting. Uitvoering kan dan starten in 2025 en de afronding van de realisatie is dan eind 2025, begin 2026.

Fietspad langs de Linde fase 3

Fase drie van het Fietspad langs de Linde omvat de ontbrekende schakel tussen de Kontermansbrug en Lolkema's Laene. Het tracé is bepaald met de gebiedscommissie en de provincie Fryslân. Aan de hand van dit tracé is de provincie bezig met het aankopen van de desbetreffende percelen. Na deze provinciale aankoop komt er een raadsvoorstel om de percelen van de provincie te kopen met de middelen uit het Dynamisch investeringsprogramma. Vervolgens start de voorbereiding voor het maken van een Definitief ontwerp en bestek. Daarna komt er een raadsvoorstel om voor realisatie van het fietspad middelen beschikbaar te stellen.

Energiefonds

Medio 2024 is gestart met een maatwerk- en financieel-advies voor een beperkt aantal huishoudens. Als de ervaringen positief zijn, kan besloten worden het aantal huishoudens uit te breiden. Eventueel vervolfinanciering voorzien wij vanuit het door uw raad gereserveerde bedrag.

Ander gebruik gemeentehuis

Vanuit de herijkte visie op dienstverlening en de richting van de klankbordgroep komen wij in 2025 met een inrichtingsvoorstel voor de publiekshal in het gemeentehuis. Wij streven naar een laagdrempelige toegang voor onze inwoners, ondernemers en ketenpartners. Wij houden er rekening mee dat niet alle ambities binnen de beschikbare middelen waar gemaakt kunnen worden, mogelijk volgt een separaat voorstel.

Onderhoud wegen en fietspaden

Op basis van opgestelde toetsingscriteria wordt bepaald waar onderhoud en extra investeringen gewenst en doelmatig zijn. Voor het onderhoud aan wegen en fietspaden is deze (aanvullende) reservering aanwezig. Daarnaast hebben we in de Voorjaarsnota 2024 / Kadernota 2025 kredieten aangevraagd (totaal € 2,5 miljoen). Vanaf 2025 starten we met de eerste vervangingswerkzaamheden.

Verbeteren verkeerscirculatie Wolvega

Het nieuwe GVVP geeft kaders waaraan ontwikkelingen op en langs wegen en fietspaden in de gemeente getoetst kunnen worden en geeft handvatten voor de inrichting van de openbare infrastructuur. Ook geeft het GVVP inzicht in bestaande verkeerskundige knelpunten. Hierbij wordt ook gekeken naar het functioneren van de verkeersstructuur in met name Wolvega. Door het oplossen van eventuele knelpunten in de verkeersstructuur en deze verder te optimaliseren kan de verkeerscirculatie worden verbeterd. Hierbij zal onder meer ook worden gekeken naar de bereikbaarheid van het centrum en de parkeerterreinen.

Gebiedsontwikkeling Spokedam

Voor de gebiedsontwikkeling Spokedam in Noordwolde zijn er verschillende ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme. Door in te zetten op een integrale gebiedsontwikkeling sluiten we aan bij de ingezette ontwikkelingen en ontstaat er de mogelijkheid om koppelkansen in het gebied te benutten. We spelen in op de kansen die zich gaan aanbieden.

Verbetering van zwemgelegenheden

Voor het onderzoek en de opwaardering van de zwemgelegenheden is incidenteel € 600.000 beschikbaar. Dit is bedoeld voor onderzoek naar mogelijkheden en kosten van een opwaardering van bestaande zwemgelegenheden. In 2024 is door een extern bureau onderzoek gedaan naar het aanbod en behoefte van zwemwater in de gemeente Weststellingwerf. Ook is er een behoefteonderzoek gedaan naar de wensen van inwoners en gebruikers van de zwembaden. In 2025 wordt er een voorstel gedaan voor de opwaardering van de zwemgelegenheden.

Centrum Groene hart

De tweede fase van het Centrumplan is de realisatie van het Groene Hart Wolvega. Deze omvat in grote lijnen:

- aankoop en sloop van de 3 panden in het middenblok, waaronder pand van de Wereldwinkel
 - uitwerken plannen en zo mogelijk realisatie parkeerkelder Pastorieplein
 - aanleg park Pastorieplein, rondom Kerk op de Hoogte en rondom Huize Lindenoord
 - realisatie door projectontwikkelaar van nieuwe historiserende panden rondom Huize Lindenoord
- Eind 2024, begin 2025 wordt een raadsvoorstel aangeboden voor met name het Pastorieplein en de ontwikkelingen daaromheen. Zie verder ook Programma 3.

Gebiedsontwikkeling Acht-Pilarenplein

De derde fase van het Centrumplan is de ontwikkeling van het Acht-Pilarenplein. Wij gaan samen met de lokale ondernemers de mogelijkheden onderzoeken en uitwerken hoe het Acht-Pilarenplein verder te ontwikkelen. Daarbij wordt ook gekeken of het Acht-Pilarenplein beter kan worden bereikt. We spelen in op de kansen die zich hier voordoen.

Betaalbare woningen

De wereld van wonen is flink in beweging

Sinds het aantreden van het college is er landelijk gezien veel veranderd. Vanuit Den Haag kwam de nationale bouw- en woonagenda met daarin de opdracht: bouwen, bouwen, bouwen!

En om daar uitvoering aan te geven volgen er een aantal programma's over onder andere leefbaarheid en het huisvesten van (bijzondere) doelgroepen. Om zo de wooncrisis in Nederland te bezweren.

Woon(zorg) visie en de regionale woondeal

Om voor Weststellingwerf hier uitvoer aan te geven hebben we onze woonvisie en woonzorgvisie opgesteld. Hierin laten we zien wat we als gemeente willen met wonen. Het opstellen van de woonvisie en de woonzorgvisie zijn onderdeel van het collegeprogramma. De woonvisie en de woonzorgvisie zijn eind 2023 door de raad vastgesteld. Om uitvoering te geven aan de plannen vanuit Den Haag hebben we de regionale woondeal ondertekend. Deze deal spreekt van 500 woningen uitbreidingsnieuwbouw voor Weststellingwerf.

Het Rijk heeft hieraan een voorwaarde verbonden namelijk dat 30% van deze nieuwbouw bestemd is voor sociale huur en betaalbare koop. Deze 500 woningen moet gebouwd worden in de periode tot 2030. In onze woonvisie hebben we aan dit aantal 100 woningen toegevoegd, gereed in 2033. Kortom er staat op woningbouwgebied nog flink wat te gebeuren.

En dit heeft ook financiële consequenties

Voor de sociale huur hanteren we een sociale grondprijs (€ 17.500 per kavel prijspeil 2024). Dit spreken we af in de prestatieafspraken met de corporaties en de huurdersvertegenwoordiging. Deze prijs verschilt ten opzichte van de prijs die we (kunnen) vragen wanneer we de kavels verkopen tegen marktconforme tarieven. Hierdoor lijden we verlies op de exploitatie.

Verlies opvangen

Om dit gebrek aan inkomsten op de kavels op te kunnen vangen is er € 1 miljoen in de reserve dynamische investeringsprogramma gestort. Dit geeft het college de mogelijkheid om bij exploitaties waar goedkope en/of betaalbare woningen worden gerealiseerd een financiële bijdrage in te zetten.

Inzetten bijdrage

Mogelijk in samenwerking met de Vereniging Kleine Dorpen (VKD) stellen we randvoorwaarden en criteria op waaraan de dorpen en de woningbouwplannen moeten voldoen om aanspraak te kunnen maken voor een bijdrage van deze gelden "Woningbouwimpuls (Wbi) voor de dorpen" voor het dekken van de onrendabele top van sociale woningbouw en starterswoningen.

In het eerste kwartaal van 2025 komt het college met een raadsvoorstel "Wbi voor de dorpen".

Paragraaf Wet open overheid (Woo)

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) kent drie doelstellingen:

1. het openbaar maken van informatie op verzoek;
2. het actief openbaar maken van informatie;
3. het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en houden van alle overheidsdocumenten.

Het openbaar maken van informatie op verzoek en het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en houden van overheidsdocumenten zijn geen nieuwe verplichtingen. Deze bestonden al onder de Wet openbaarheid van bestuur, de voorganger van de Woo. Ook de Archiefwet geeft aan dat overheidsdocumenten in goede en geordende staat moeten zijn.

We werken in OWO-verband samen aan de invoering van het actief openbaar maken van informatie en het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en houden van documenten.

Waar staan we?

Vanaf 1 november 2024 moeten voor de gemeenten onderstaande informatiecategorieën van de Wet open overheid (Woo) verplicht openbaar gemaakt worden, onder voorbehoud dat de Koninklijke Besluiten genomen zijn.

Dit betreft:

- Wetten en algemeen verbindende voorschriften
- Overige besluiten van algemene strekking
- Organisatie en werkwijze
- Bereikbaarheidsgegevens

Aan 2 van de 4 informatiecategorieën wordt al voldaan. Voor organisatie en werkwijze en de bereikbaarheidsgegevens zorgen de OWO-gemeenten ervoor dat de ze dit uiterlijk 1 november geregeld hebben.

Wat gaan we in 2025 doen?

Het openbaar maken van informatie op verzoek

Het afhandelen van Woo-verzoeken wordt door de gemeenten uitgevoerd. Woo verzoeken hoeven op dit moment nog niet actief openbaar gemaakt worden. Daarvoor zullen in 2025 acties ondernomen worden om hierop voor te bereiden.

Het actief openbaar maken van informatie

Het is op dit moment nog niet bekend wanneer de volgende informatiecategorieën actief openbaar moeten worden gemaakt. We volgen het Rijk en de VNG actief om zo bekend te zijn met deze planning om daar vervolgens ook aan te gaan voldoen om zo ook de overige informatiecategorieën tijdig openbaar te maken.

Voor actieve bekendmaking van informatiecategorieën, waaronder bijvoorbeeld Woo-verzoeken, wordt onderzocht hoe, waar en op welke manier deze in de toekomst gepubliceerd kunnen worden.

Het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en houden van alle overheidsdocumenten

We werken aan het verbeteren van de informatiehuishouding. Dit doen we o.a. door het wegwerken van de achterstanden en het implementeren van een kwaliteitssysteem voor informatie- en archiefbeheer. We zetten (de komende jaren) vervolgstappen naar een e-depotvoorziening. De Visie e-depot OWO-samenwerking is in het voorjaar 2024 vastgesteld.

Uiteenzetting van de financiële positie

Overzicht van baten en lasten

x € 1.000						
Programmarekening	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Programma						
0 Bestuur en Ondersteuning	4.992	3.907	4.060	4.150	4.219	4.101
1 Veiligheid	1.924	2.266	2.477	2.477	2.477	2.477
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	8.203	8.686	9.022	9.224	9.230	9.765
3 Economie	561	689	337	345	342	342
4 Onderwijs	4.624	4.073	4.177	4.387	4.318	4.470
5 Sport, Cultuur en Recreatie	4.185	4.910	4.689	4.596	4.584	4.607
6 Sociaal Domein	38.505	42.185	42.148	39.085	38.995	38.964
7 Volksgezondheid en Milieu	8.337	10.774	10.467	10.449	10.461	10.518
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	3.199	7.298	2.981	2.809	2.807	2.769
Algemene dekkingsmiddelen						
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	752	1.010	697	687	714	688
Gerealiseerde kosten Overhead						
Overzicht kosten overhead	20.550	21.612	20.527	20.420	20.208	20.683
Onvoorzien uitgaven						
Overzicht onvoorzien uitgaven	0	570	1.370	1.070	1.070	1.070
Totaal Lasten	95.830	107.980	102.955	99.699	99.425	100.454
Baten						
Programma						
0 Bestuur en Ondersteuning	2.124	449	448	508	498	446
1 Veiligheid	19	16	16	16	16	16
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	355	110	200	200	200	200
3 Economie	313	358	21	21	21	21
4 Onderwijs	1.239	2.118	912	912	912	912
5 Sport, Cultuur en Recreatie	1.317	871	805	749	582	582
6 Sociaal Domein	12.278	12.626	11.485	8.797	8.676	8.676
7 Volksgezondheid en Milieu	6.375	7.373	7.053	7.003	6.883	6.883
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	1.840	4.726	726	726	726	630
Algemene dekkingsmiddelen						
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	67.133	70.706	73.512	69.394	69.815	70.424
Gerealiseerde kosten Overhead						
Overzicht kosten overhead	8.387	8.610	9.114	9.183	9.060	9.312
Totaal Baten	101.380	107.963	104.294	97.510	97.391	98.105
Saldo van baten en lasten	5.550	-17	1.339	-2.189	-2.034	-2.349
Mutaties reserves						
Lasten	17.909	5.817	25	25	25	25
Baten	18.872	6.066	565	500	500	500
Saldo reserves	963	249	540	475	475	475
Begrotingssaldo	6.513	232	1.880	-1.714	-1.559	-1.874
Saldo incidenteel	1.226	800	397	26	19	-
Saldo structureel evenwicht	7.739	1.032	2.277	-1.688	-1.540	-1.874

Overzicht van incidentele lasten en baten

x € 1.000				
Incidentele lasten en baten	Begroot 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
Lasten				
0 Bestuur en Ondersteuning				
EU-leader programma	19	19	19	
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat				
Verkeerskundige knelpunten	250			
3 Economie				
Grondexploitatie bedrijventerreinen	106	99	99	109
Verrekening grondexploitatie met de balans	-106	-99	-99	-109
4 Onderwijs				
Diverse specifieke uitkeringen (SPUK), zie ook bij baten	434	434	434	434
5 Sport, Cultuur en Recreatie				
Diverse specifieke uitkeringen (SPUK), zie ook bij baten	222	167		
6 Sociaal domein				
Opvang vluchtelingen (Oekraïne), zie ook baten	2.500			
Diverse specifieke uitkeringen (SPUK), zie ook bij baten	148	120		
Deelname MDT divers	75			
Hoofdpijnenakkoord GGZ	86			
7 Volksgezondheid en Milieu				
Diverse specifieke uitkeringen (SPUK), zie ook bij baten	688	638	518	518
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke Vernieuwing				
Grondexploitatie woningbouwlocaties	211	162	121	86
Verrekening grondexploitatie met de balans	-211	-162	-121	-86
Huisvestingsprogramma	50			
Welstandsnota	100			
Overhead				
Project achterstanden archief	200			
DPIA		20		
Totaal incidentele lasten	4.772	1.398	971	952
Baten				
4 Onderwijs				
Diverse specifieke uitkeringen (SPUK), zie ook bij lasten	434	434	434	434
5 Sport, Cultuur en Recreatie				
Diverse specifieke uitkeringen (SPUK), zie ook bij lasten	222	167		
6 Sociaal domein				
Opvang vluchtelingen (Oekraïne), zie ook lasten	2.500			
Diverse specifieke uitkeringen (SPUK), zie ook bij lasten	148	120		
7 Volksgezondheid en Milieu				
Diverse specifieke uitkeringen (SPUK), zie ook bij lasten	688	638	518	518
Overhead				
OWO bijdrage van Ooststellingwerf en Opsterland voor OWO-BV	133	13		
Algemeen				
Onttrekking reserves	250			
Totaal incidentele baten	4.375	1.372	952	952
Totaal incidentele lasten conform BBV	4.772	1.398	971	952
Totaal incidentele baten conform BBV	4.375	1.372	952	952
Saldo incidenteel met invloed op het structureel begrotingssaldo	397	26	19	-

Toelichting op tabel incidenteel

Verschil tussen structurele en incidentele inkomsten en uitgaven

Om te bepalen of de begroting van een gemeente in balans is op de lange termijn, is het belangrijk om te weten of uitgaven structureel of incidenteel zijn. Omdat een gemeente meestal structurele taken uitvoert, zijn de structurele inkomsten en uitgaven normaal. Incidentele inkomsten en uitgaven komen minder vaak voor.

Deze incidentele inkomsten en uitgaven moeten volledig worden opgenomen in een verplicht overzicht van incidentele baten en lasten. Dit overzicht wordt opgenomen in zowel de begroting, de meerjarenraming als de jaarrekening.

Bij het bepalen of een uitgave of inkomstenpost incidenteel is, moeten de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) gevolgd en toegelicht worden. De toelichting moet minimaal de volgende informatie bevatten: Waarom deze post als incidenteel wordt beschouwd en hoelang de post duurt, met een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum.

Toelichting op de tabel

EU-Leader programma

Het EU-Leader programma is een subsidieprogramma dat gericht is op financiering van projecten op het platteland op het gebied van sociaal-economische ontwikkeling, versterking sociale cohesie, klimaat, milieu, water, landschap en biodiversiteit. Leader is bedoeld voor nieuwe projecten die vanuit de samenleving tot stand zijn gekomen en de leefbaarheid van het landelijk gebied versterken. In totaal komt er voor de regio Zuidoost-Friesland gedurende vier jaar € 3,7 miljoen aan Leader-subsidie beschikbaar. Tegenover deze EU-Leadermiddelen moeten de gemeenten die meedoen in de regio Zuidoost-Friesland financieel bijdragen. Voor de gemeente Weststellingwerf betekent dit over een looptijd van vier jaar een bijdrage van € 74.000. Per jaar € 18.500.

Verkeerkundige knelpunten

Eind 2023 is een start gemaakt met de aanpak van een aantal verkeerskundige knelpunten. De overige knelpunten worden in 2024/2025 aangepakt. We verwachten de helft van het budget in 2024 en de andere helft in 2025 te besteden.

Grondexploitaties (lasten programma 3 en programma 8)

Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie dient in het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen te worden. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo van € 0 gerealiseerd wordt, wordt afzonderlijk opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. De mutaties grondexploitatie hebben dus geen invloed op het structureel begrotingssaldo. Overigens niet te verwarren met de (tussentijdse) winstneming grondexploitatie, die heeft namelijk wel invloed op het begrotingssaldo en is ook altijd incidenteel.

Opvang vluchtelingen Oekraïne (stelpost)

In 2025 verwachten wij voor € 2.500.000 aan kosten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Hier vallen diverse kosten onder. Te denken valt aan huisvestingskosten, zorgkosten, beveiligingskosten, leefgeld. De situatie rond de oorlog in Oekraïne en de daarmee samenhangende opgave voor gemeenten om gevluchte Oekraïners te huisvesten is aan verandering onderhevig. Wij gaan er vanuit dat de kosten die zijn gemaakt voor de opvang van vluchtelingen worden vergoed door het Rijk. Om die reden is deze post zowel bij de uitgaven als bij de inkomsten opgenomen.

Project MDT divers

Voor deelname aan het project MDT divers ontvangen wij vanuit het project een subsidie voor 2024 en 2025. MDT staat voor maatschappelijke diensttijd en biedt jongeren de kans om gedurende een aantal weken tot maanden hun talenten te ontdekken, iets te doen voor de samenleving en anderen te ontmoeten. Wij maken ook kosten hiervoor, deze worden grotendeels uit deze bijdrage betaald en deels uit ons bestaande budget Sociale basis.

Hoofdpijnenakkoord Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)

Het Hoofdpijnenakkoord GGZ heeft onder andere als doel om meer zorg voor mensen met psychische aandoeningen ambulant te verlenen. Daarvoor krijgen gemeenten via de centrumgemeente (Leeuwarden) een budget toegekend. Dit budget wordt ingezet voor het aanstellen van een welzijnscoach in het kader van Welzijn op Recept.

De middelen Hoofdpijnenakkoord GGZ zijn toegevoegd aan het budget Beschermd Wonen. Er is afgesproken de middelen € 2.500.000 per jaar te verdelen over de gemeente op basis van de verdeelsleutel aantal cliënten Wmo jaar t-1. Voor Weststellingwerf komt dit neer op 3,42% oftewel € 86.000.

Huisvestingsprogramma

Om de bouw van het aantal benodigde nieuwe woningen in Nederland sneller te laten verlopen heeft demissionair Minister de Jonge een nieuwe wet in de tweede kamer aangeboden, te weten het wetsontwerp "Wet inzake versterking regie volkshuisvesting". Deze wet geeft het Rijk, provincies en gemeenten de wettelijke instrumenten om samen regie te voeren op de volkshuisvesting.

De bouwopgave tot en met 2030 telt landelijk 981.000 woningen erbij, waarvan twee derde betaalbaar. Om hierop te kunnen sturen schrijft de Omgevingswet straks voor dat Rijk, provincie en gemeenten een volkshuisvestingsprogramma opstellen. De woonzorgvisie en woonvisie dienen vanaf 2024 als basis voor het nieuw op te stellen Huisvestingsprogramma. Dat Huisvestingsprogramma moet op 1 januari 2026 gereed zijn en het opstellen en begeleiden kostte in 2024 € 30.000 en kost in 2025 € 50.000.

Welstandsnota

De huidige welstandsnota is vastgesteld in 2004 en dus sterk verouderd. Nieuwe (duurzame) ontwikkelingen zijn hierin bijna niet terug te vinden. Daarom is er behoefte aan een nieuwe welstandsnota. Dit jaar wordt er eerst een voorstel op route gebracht voor het vaststellen van sneltoetscriteria, dit is een onderdeel van de nieuwe welstandsnota.

Project achterstanden archief

In 2023 zijn we een inhaalslag gestart voor het verwerken en digitaliseren van het papieren archief. In 2025 werken we ook nog aan de uitvoering van het verbeterplan rondom onze (documentaire) informatievoorziening. Het verbeterplan loopt van 2023 tot en met 2025. Doel van het verbeterplan is onze post- en interne processen eenvoudiger in te richten en te digitaliseren.

Audit DPIA (1x per 3 jaar)

Om aan te tonen dat onze processen voldoen aan de wetgeving (AVG en BIO) moeten we als uitvoeringsmaatregel zogenaamde DPIA's uitvoeren. DPIA staat voor Data Protection Impact Assessment. Een DPIA geeft inzicht in de privacyrisico's die de verwerking van gegevens oplevert voor de betrokkenen, en in de maatregelen die de verantwoordelijke moet nemen om de risico's te beperken en/of te beheersen. Een DPIA moet elke 3 jaar worden herhaald of tussentijds bij grote aanpassingen in de applicatie(s). We hebben 1 keer per 3 jaar een budget van € 20.000 beschikbaar voor een DPIA. In 2026 is dit budget beschikbaar.

OWO-bijdrage van Ooststellingwerf en Opsterland voor incidentele middelen OWO bedrijfsvoering

Voor het samenwerkingsverband Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland (OWO) zijn incidentele bedragen nodig van € 200.000 (€67.000 per gemeente) in 2025 en € 20.000 (€ 6.700 per gemeente) in 2026. Dit is nodig voor de audit DPIA en het project achterstanden archief (zie toelichtingen hiervoor). De bijdrage vanuit Ooststellingwerf en Opsterland is 2/3 van deze kosten.

Onttrekking reserves

In 2025 wordt er incidenteel € 250.000 onttrokken voor de verkeerskundige knelpunten. Eind 2023 is een start gemaakt met de aanpak van een aantal verkeerskundige knelpunten. De overige knelpunten zijn of worden in 2024 en 2025 aangepakt. Bij de jaarrekening 2023 is een deel van het budget overgeheveld naar 2024 en een deel naar 2025. Het deel van 2025 wordt nu onttrokken aan de algemene reserve, dat is een incidentele baat voor de exploitatie.

Geprognosticeerde balans 2025-2028

Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans 2025-2028							x € 1.000
Activa per 31-12							
	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	2023	2024*	2025	2026	2027	2028	
Vaste activa							
(Im)Materiële vaste activa	68.909	70.570	71.016	73.882	84.236	84.358	
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	321	982	982	982	982	982	
Financiële vaste activa: Leningen en uitzettingen	21.823	23.713	18.580	11.447	5.372	5.297	
Totaal vaste activa	91.053	95.265	90.578	86.311	90.590	90.637	
Vlottende activa							
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	12.207	11.326	9.826	8.720	8.220	7.720	
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	2	2	2	2	
Uitzettingen < 1 jaar	7.268	3.768	2.500	2.242	3.987	4.649	
Liquide middelen	336	350	350	350	350	350	
Overlopende activa/bijstelling o.b.v. geïnventariseerde risico's	2.753	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	
Totaal vlottende activa	22.564	17.944	15.178	13.814	15.059	15.221	
Totaal activa	113.617	113.209	105.756	100.125	105.649	105.858	
Passiva per 31-12							
	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	2023	2024*	2025	2026	2027	2028	
Vaste passiva							
Eigen vermogen	52.540	52.523	53.862	51.673	49.639	47.289	
Voorzieningen	6.204	6.107	6.011	5.914	5.817	5.721	
Vaste schulden	41.852	38.507	35.162	31.817	38.472	44.127	
Totaal vaste passiva	100.596	97.137	95.035	89.404	93.928	97.137	
Vlottende passiva							
Vlottende schulden	5.655	5.655	5.355	6.355	7.355	4.355	
Overlopende passiva	7.366	10.417	5.366	4.366	4.366	4.366	
Totaal vlottende passiva	13.021	16.072	10.721	10.721	11.721	8.721	
Totaal passiva	113.617	113.209	105.756	100.125	105.649	105.858	

* betreft de geactualiseerde begroting 2024

Toelichting op de geprognosticeerde balans

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 20; lid 1 b) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten een geprognosticeerde begin- en eindbalans van de begrotingsjaren opnemen onder de uiteenzetting van de financiële positie. Het meerjarig opnemen van de geprognosticeerde balans geeft de raad meer inzicht in de ontwikkeling van de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. Voor meer inhoudelijke duiding verwijzen wij graag naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing en de paragraaf financiering.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de verplichte kengetallen genoemd. Deze kengetallen zijn gebaseerd op de geprognosticeerde balans. Een van de kengetallen is het solvabiliteitsratio. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. Conclusie op basis van deze geprognosticeerde balans is dat de solvabiliteitsratio de komende jaren ruimschoots boven ons streefpercentage van minimaal 20% blijft.

Reserves en Voorzieningen

Reserves en Voorzieningen

x 1.000						
Reserves en voorzieningen						
Stand per 31 december	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve						
Algemene reserve	8.342	13.525	15.155	13.441	11.882	10.008
Totaal Algemene reserve	8.342	13.525	15.155	13.441	11.882	10.008
Bestemmingsreserves						
Reserve afvalstoffenverwijdering	633	608	608	608	608	608
Reserve vervanging/onderhoud riolering	1.299	816	816	816	816	816
Reserve spoedzoekers		280	280	280	280	280
Bestemmingsreserve investeringsambities	15.162	14.309	14.309	14.309	14.309	14.309
Bestemmingsreserve energietransitie	355	380	405	430	455	480
Bestemmingsreserve Noodfonds energie	495	00	00	00	00	00
Dekkingsreserve kapitaallasten	19.743	22.605	22.289	21.789	21.289	20.789
Totaal bestemmingsreserves	37.686	38.998	38.707	38.232	37.757	37.282
Totaal reserves	46.028	52.523	53.862	51.673	49.639	47.289
Voorzieningen						
Voorziening nalatenschap dames Hofstee	151	151	151	151	151	151
Voorziening verlofsparen	269	269	269	269	269	269
Voorziening RVU	161	161	161	161	161	161
Voorziening uitkering pensioenen gewezen wethouders	4.232	4.077	3.922	3.766	3.611	3.455
Voorziening opbouw pensioenen gewezen wethouders	596	673	749	826	902	979
Voorziening ontslagvergoeding voormalige wethouders	257	257	257	257	257	257
Voorziening afkoopsom onderhoud graven	538	520	502	485	467	449
Totaal voorzieningen	6.204	6.107	6.011	5.914	5.817	5.721
Totaal reserves en voorzieningen	52.232	58.630	59.873	57.587	55.456	53.010

Algemene reserve

Doel

Reserve ter dekking van (on)voorziene risico's die niet op een andere wijze zijn op te vangen. Onvoorziene risico's zijn risico's die niet van te voren zijn in te schatten, niet te voorkomen en niet te beïnvloeden zijn.

Mutatie

In 2024 wordt € 2,0 miljoen onttrokken aan de algemene reserve voor de budgetoverheveling van incidentele budgetten uit 2023. In 2025 volgt nog een bedrag van € 250.000 voor de budgetoverheveling. Vanuit de voorjaarsnota 2024 wordt er in 2024 € 1,5 miljoen gestort in de algemene reserve.

Het geraamde exploitatiesaldo van 2024 (stand voorjaarsnota) van € 232.000 en de saldi uit deze meerjarenbegroting 2025-2028 verrekenen we ook met de algemene reserve. Eind 2028 komen we dan uit op een stand van € 10,0 miljoen.

Bestemmingsreserves

Reserve afvalstoffenverwijdering

Doel

Egalisatiereserve om eventuele fluctuaties in het tarief op te kunnen vangen.

Mutatie

Uitgangspunt is een 100% kostendekkende exploitatie. In 2025 is het dekkingspercentage van de afvalstoffenheffing 100%. Er wordt om die reden geen beroep gedaan op deze egalisatiereserve.

Reserve vervanging/onderhoud riolering

Doel

Egalisatiereserve om eventuele fluctuaties in het tarief op te kunnen vangen.

Mutatie

Uitgangspunt is een 100% kostendekkende exploitatie. In 2025 is het dekkingspercentage van taakveld riolering 100%. Er wordt om die reden geen beroep gedaan op deze egalisatiereserve. In de exploitatie zijn de financiële gevolgen van het vastgestelde GRP 2021-2025 meegenomen.

Reserve spoedzoekers

Doel

Deze reserve is bij de resultaatbestemming van de jaarstukken 2023 door de raad ingesteld voor het huisvesten van spoedzoekers. De reserve is gevoed vanuit deze resultaatbestemming met een bijdrage van € 550.000.

Mutatie

In de voorjaarsnota 2024 is een deel (€ 270.000) van de reserve ingezet voor huisvesting van opvang Oekraïners en daarmee overgeheveld naar de dekkingsreserve kapitaallasten huisvesting Oekraïners/statushouders.

Bestemmingsreserve investeringsambities

Doel

Deze reserve is bij de behandeling van de jaarstukken 2017 door de raad ingesteld. De reserve is gevoed vanuit diverse raadsbesluiten, waaronder voordelige exploitatieresultaten, de voorziening precario, het collegeprogramma 2024-2027 en de voorjaarsnota 2024.

Mutatie

De reserve wordt ingezet voor de dekking van projecten uit het dynamisch investeringsprogramma. De financiële vertaling van de projecten wordt pas in de begroting opgenomen als de projecten gereed zijn voor uitvoering. Dit wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. In de paragraaf 'Dynamisch investeringsprogramma' zijn projecten opgenomen die vanuit deze bestemmingsreserve gedekt worden.

Bestemmingsreserve energietransitie

Doel

Deze reserve is in de loop van 2019 door de raad ingesteld. Het is gevoed met de eenmalige bijdrage van € 248.500 voor de realisatie van de zonneparken Wolvega en Noordwolde. Daarnaast worden de huuropbrengsten van de zonneparken in deze reserve gestort.

Mutatie

De reserve wordt de komende jaren gevoed met de jaarlijkse huuropbrengst van de zonneparken. Het wordt ingezet voor de uitvoering van het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid.

Bestemmingsreserve noodfonds energie

Doel

Deze reserve is ingesteld door een amendement van de raad bij de vaststelling van de begroting 2023. Er is € 1,0 miljoen in deze reserve gestort voor regelingen waar maatschappelijke organisaties, culturele verenigingen en sportverenigingen een beroep op kunnen doen.

Mutatie

Nadat in 2023 een eerste regeling is opengesteld waarvoor € 505.000 aan de reserve is onttrokken, is in 2024 het resterende bedrag van € 495.000 onttrokken voor een tweede regeling. Daarmee is deze reserve volledig benut.

Dekkingsreserve kapitaallasten

Doel

Deze reserve bestaat uit het totaal van dekkingsreserves kapitaallasten. Deze zijn door de raad ingesteld voor de dekking van de kapitaallasten van diverse projecten waaronder de projecten centrumplan Wolvega, herinrichting de Blesse, project Driewegsluis, aankoop vastgoed Wolvega en investeringen huisvesting Oekraïners. De reserve is gevoed vanuit de bestemmingsreserve investeringsambities en de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2023.

Mutatie

Zodra een investering afgerond is, gaan de kapitaallasten op de exploitatie drukken. Deze lasten worden gedekt door een onttrekking aan deze bestemmingsreserve. Dit is vanaf 2025 het geval.

Als een project klaar is, berekenen we de benodigde dekking opnieuw aan de hand van de definitieve investeringsbedragen (via de componentenbenadering).

Voorzieningen

Voorziening nalatenschap dames Hofstee

Doel

Deze voorziening is gevormd uit een legaat met als verplichting dat de opbrengsten ten gunste komen van de Triade.

Mutatie

Jaarlijks vindt zowel een dotatie als een onttrekking aan deze voorziening plaats ter grootte van de bespaarde rente. Dit bedrag komt ten goede aan de Triade.

Voorziening verlofsparen

Doel

Deze voorziening voorziet in de dekking van de verplichting van spaarverlof van medewerkers.

Mutatie

Jaarlijks wordt de verplichting voor het spaarverlof berekend en de voorziening hierop aangepast.

Voorziening RVU

Doel

Deze voorziening voorziet in de dekking van de verplichting van de RVU-regeling van medewerkers. Bij de RVU-regeling nemen medewerkers ontslag en volgt er een (maandelijkse) ontslagvergoeding die de medewerker in staat stelt om te overbruggen tot aan de AOW-leeftijd.

Mutatie

Jaarlijks wordt de verplichting voor de RVU-regeling berekend en de voorziening hierop aangepast.

Voorziening uitkering pensioenen gewezen wethouders

Doel

Pensioenuitkering aan (weduwen/weduwnaars van) gewezen wethouders.

Mutatie

De genoemde pensioenuitkeringen worden hieruit betaald. Jaarlijks wordt gekeken of deze voorziening nog op peil is.

Voorziening opbouw pensioenen gewezen wethouders

Doel

Reservering voor de pensioenen van wethouders.

Mutatie

Jaarlijks wordt de hoogte van deze voorziening op peil gebracht aan de hand van actuariële berekeningen.

Voorziening ontslagvergoeding voormalig wethouders

Doel

Reservering voor de betaling van wachtgeld voor voormalig wethouders.

Mutatie

Jaarlijks wordt de hoogte van deze voorziening op peil gebracht aan de hand van de laatste ontwikkelingen aangaande de wachtgeldregeling.

Voorziening afkoopsom onderhoud graven

Doel

Deze voorziening voorziet in de dekking van toekomstige onderhoudskosten aan de graven en begraafplaats.

Mutatie

Jaarlijks wordt de afkoopsom van het onderhoud voor toekomstige jaren gedoteerd in de voorziening. De onttrekking betreft de bijdrage aan de exploitatie voor het betreffende jaar.

Structurele reservemutaties

In deze tabel worden de structurele reservemutaties weergegeven.

+ = storting - = onttrekking x 1.000				
Structurele reservemutaties				
	2025	2026	2027	2028
<u>Bestemmingsreserves</u>				
Bestemmingsreserve energietransitie	25	25	25	25
Dekkingsreserve kapitaallasten	-315	-500	-500	-500
Totaal structurele reservemutaties	-290	-475	-475	-475

Meerjareninvesteringsplan 2025-2028

Meerjareninvesteringsplan 2025-2028

Hierbij bieden wij u het investeringsplan voor de begrotingsperiode 2025-2028 aan. We vragen u om het geld dat we in 2025 hiervoor willen investeren beschikbaar te stellen. De bijbehorende lasten zijn meerjarig meegenomen in deze programmabegroting.

Geplande investeringen

Geplande investeringen 2025 - 2028		Bruto investering 2025	Bruto investering 2026	Bruto investering 2027	Bruto investering 2028	Toelichting dekking
Programma 2						
	Meerjarig investeringskrediet kwaliteit wegen	750.000	750.000	500.000	500.000	Algemene exploitatie
Programma 4						
	Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	508.000	698.000	353.000	0	Algemene exploitatie
	ISHP	3.460.000	235.000	3.209.000	0	Algemene exploitatie
Programma 5						
	Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	588.000	840.000	65.000	249.000	Algemene exploitatie
Programma 6						
	Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	102.000	337.000	0	369.000	Algemene exploitatie
Programma 7						
	<u>Budget rioleringswerkzaamheden:</u>					
	Vervangen riolering	250.000	250.000	250.000	250.000	Reserve
	Vervangen rioolgemalen (elektromechanisch)	62.500	153.125	62.500	153.125	Reserve
	Aanleg hemelwaterriool	956.250	1.625.000	1.956.250	0	Reserve
Programma overhead						
	Budget informatisering	450.000	450.000	450.000	450.000	2/3 bijdragen van derden, overig alg. exploitatie
	Automatisering	1.151.898	609.691	1.535.270	669.945	2/3 bijdragen van derden, overig alg. exploitatie
	Laptops	90.000	90.000	90.000	90.000	2/3 bijdragen van derden, overig alg. exploitatie
	Tractie	557.500	727.500	560.000	110.000	Algemene exploitatie
	Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	0	520.000	83.000	86.000	Algemene exploitatie
Totaal geplande investeringen		8.926.148	7.285.316	9.114.020	2.927.070	

Bijlagen

Bijlage 1: Taakvelden overzicht

Taakvelden Lasten

taakveld	Omschrijving	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
0-1.25	Bestuur	2.098	2.098	2.097	2.079
0-2.25	Burgerzaken	1.962	2.052	2.122	2.023
1-1.25	Crisisbeheersing en brandweer	2.108	2.108	2.108	2.108
1-2.25	Openbare orde en veiligheid	370	370	370	370
5-7.25	Prog 2 Openbaar groen (openlucht)recr.	2.400	2.400	2.400	2.400
2-1.25	Verkeer en vervoer	6.504	6.639	6.653	7.185
2-3.25	Recreatieve havens	65	132	125	128
2-4.25	Economische havens en waterwegen	50	49	49	49
2-5.25	Openbaar vervoer	4	4	4	4
3-1.25	Economische ontwikkeling	68	70	67	67
3-2.25	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3	3	3	3
3-3.25	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	172	175	175	175
3-4A.25	Economische promotie	94	97	97	97
4-2.25	Onderwijshuisvesting	2.532	2.767	2.698	2.850
4-3.25	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.645	1.620	1.620	1.620
5-1.25	Sportbeleid en activering	611	583	555	550
5-2.25	Sportaccommodaties	1.990	2.032	2.047	2.049
5-3.25	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	524	452	452	479
5-4.25	Musea	97	97	97	97
5-5.25	Cultureel erfgoed	150	140	139	138
5-6.25	Media	621	594	594	594
5-7A.25	Prog 5 Openbaar groen (openlucht)recr.	694	698	699	699
6-1.25	Samenkracht en burgerparticipatie	4.988	2.396	2.267	2.236
6-21.25	Toegang en eerstelijnsvoorziening WMO	38	38	38	38
6-22.25	Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	12	12	12	12
6-23.25	Toegang en eerstelijnsvoorziening Integr	3.709	3.709	3.709	3.709
6-3.25	Inkomensregelingen	10.770	10.770	10.770	10.770
6-4.25	WSW en beschut werk	4.046	4.046	4.046	4.046
6-5.25	Arbeidsparticipatie	1.414	1.414	1.353	1.353
6-60.25	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	946	946	946	946
6-711.25	Huishoudelijke hulp (WMO)	3.165	2.965	2.965	2.965
6-712.25	Begeleiding (WMO)	1.540	1.540	1.540	1.540
6-713.25	Dagbesteding (WMO)	836	836	836	836
6-714.25	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	140	140	140	140
6-791.25	PGB WMO	134	134	134	134
6-811.25	Beschermd wonen (WMO)	-478	50	50	50
6-812.25	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	73	73	73	73
6-91.25	Coördinatie en beleid WMO	873	873	873	873
6-751.25	Jeugdhulp ambulant lokaal	136	136	136	136
6-752.25	Jeugdhulp ambulant regionaal	5.240	5.240	5.240	5.240
6-753.25	Jeugdhulp ambulant landelijk	100	100	100	100
6-761.25	Jeugdhulp met verblijf lokaal	500	500	500	500
6-762.25	Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.000	2.000	2.000	2.000
6-763.25	Jeugdhulp met verblijf landelijk	500	500	500	500

gemeente

Weststellingwerf

6-792.25	PGB Jeugd	150	150	150	150
6-821.25	Jeugdbescherming	772	772	772	772
6-822.25	Jeugdreclassering	25	25	25	25
6-92.25	Coördinatie en beleid Jeugd	522	-278	-178	-178
0-10E.25	Mutaties reserves	25	25	25	25
7-1.25	Volksgezondheid	2.197	2.146	2.027	2.027
7-2.25	Riolering	2.219	2.256	2.390	2.463
7-3.25	Afval	3.234	3.229	3.226	3.209
7-4.25	Milieubeheer	2.429	2.429	2.429	2.429
7-5.25	Begraafplaatsen en crematoria	387	390	389	390
0-3.25	Beheer overige gebouwen en gronden	258	268	269	273
8-1.25	Ruimtelijke ordening	1.149	1.099	1.099	1.099
8-2.25	Grondexploitatie (niet bedrijventerreine	0	0	0	0
8-3.25	Wonen en bouwen	1.575	1.442	1.439	1.397
0-5.25	Treasury	-48	-59	-32	-58
0-61.25	OZB woningen	319	319	319	319
0-62.25	OZB niet-woningen	319	319	319	319
0-64.25	Belastingen overig	95	95	95	95
0-8.25	Overige baten en lasten	13	13	13	13
3-4.25	Economische promotie	0	0	0	0
0-8A.25	Overige baten en lasten	1.880	-1.714	-1.559	-1.874
0-8B.25	Overige baten en lasten	1.370	1.070	1.070	1.070
0-4.25	Overhead	20.527	20.420	20.208	20.683
		104.859	98.010	97.891	98.605

Taakvelden baten

taakveld	Omschrijving	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
0-1.25	Bestuur	-49	-49	-49	-49
0-2.25	Burgerzaken	-399	-459	-448	-397
1-2.25	Openbare orde en veiligheid	-16	-16	-16	-16
5-7.25	Prog 2 Openbaar groen (openlucht)recr.	-58	-58	-58	-58
0-10A.25	Mutaties reserves	-443	-333	-333	-333
2-1.25	Verkeer en vervoer	-106	-106	-106	-106
2-3.25	Recreatieve havens	-31	-31	-31	-31
2-5.25	Openbaar vervoer	-6	-6	-6	-6
3-2.25	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0
3-3.25	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-21	-21	-21	-21
4-2.25	Onderwijshuisvesting	-445	-445	-445	-445
4-3.25	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-467	-467	-467	-467
0-10B.25	Mutaties reserves	-65	-109	-109	-109
5-1.25	Sportbeleid en activering	-195	-167	0	0
5-2.25	Sportaccommodaties	-565	-565	-565	-565
5-6.25	Media	-27	0	0	0
5-7A.25	Prog 5 Openbaar groen (openlucht)recr.	-17	-17	-17	-17
6-1.25	Samenkracht en burgerparticipatie	-2.944	-256	-136	-136
6-22.25	Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	-38	-38	-38	-38
6-3.25	Inkomensregelingen	-8.308	-8.308	-8.308	-8.308
6-60.25	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-6	-6	-6	-6
6-711.25	Huishoudelijke hulp (WMO)	-190	-190	-190	-190
0-10E.25	Mutaties reserves	0	0	0	0
7-1.25	Volksgezondheid	-197	-147	-27	-27
7-2.25	Riolering	-2.467	-2.467	-2.467	-2.467
7-3.25	Afval	-3.637	-3.637	-3.637	-3.637
7-4.25	Milieubeheer	-543	-543	-543	-543
7-5.25	Begraafplaatsen en crematoria	-209	-209	-209	-209
0-10F.25	Mutaties reserves	-58	-58	-58	-58
0-3.25	Beheer overige gebouwen en gronden	-1	-1	-1	-1
8-2.25	Grondexploitatie (niet bedrijventerreine	0	0	0	0
8-3.25	Wonen en bouwen	-725	-725	-725	-629
0-5.25	Treasury	-487	-146	-146	-146
0-61.25	OZB woningen	-3.258	-3.258	-3.258	-3.258
0-62.25	OZB niet-woningen	-1.968	-1.968	-1.968	-1.968
0-64.25	Belastingen overig	-140	-140	-140	-140
0-7.25	Algemene uitkering en overige uitkeringe	-67.436	-63.659	-64.080	-64.689
3-4.25	Economische promotie	-224	-224	-224	-224
0-4.25	Overhead	-9.114	-9.183	-9.060	-9.312
		-104.859	-98.010	-97.891	-98.605

Bijlage 2: Subsidieplafonds

Subsidieplafonds

In deze bijlage staan 2 soorten subsidies:

- Subsidies aan de preferente instellingen/organisaties. Deze subsidieplafonds moeten door de raad worden vastgesteld.
- Subsidies op basis van een subsidieregeling. In de regeling staan de voorwaarden en dergelijke. De uitvoering van subsidieregeling is gedelegeerd aan b&w. Wij geven hier op een opsomming van de bestaande subsidieregelingen.

Overzicht subsidies per preferente instelling

Beleidsproduct	Preferente organisatie	Bedrag
Veiligheid		
Veiligheid	Stichting Scala	€ 20.560
Verkeer, Vervoer en Waterstaat		
Waterwegen	Ijswegen Centrale Weststellingwerf	€ 1.731
Onderwijs		
Heemkunde	Stichting Comprix	€ 10.436
Sport, Cultuur en Recreatie		
Bibliotheekwerk	Stichting Bibliotheken Zuidoost Fryslân	€ 575.243
SPUK IDO Informatiepunt DigitaleOverheid	Stichting Bibliotheken Zuidoost Fryslân	€ 27.400
Ontwikkelingssamenwerking	Stichting Wereldwinkel Wolvega e.o.	€ 3.515
Ontwikkelingssamenwerking	Stichting Gered Gereedschap Wolvega	€ 5.928
Cultuurbesteding (besteding Stellingwerfs)	Subsidie Schrieversronte	€ 45.601
Cultuurbesteding	Stichting Opera Spanga	€ 45.234
Cultuurbesteding	Stichting Beheer Cultuurcluster Vlechtwerk	€ 5.000
Cultuurbesteding	Stichting Intermezzo (Opera Nijetrijne)	€ 2.617
Cultuurbesteding	Arcadia, triennale	€ 67.500
Oudheidkunde en musea	Stichting Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde	€ 90.281
Oudheidkunde en musea	Vereniging Oudheidkamer Weststellingwerf	€ 5.470
Heite Schaaktoernooi	Heite Schaaktoernooi	€ 5.543
Muziekonderwijs - Doorlopende leerlijn Jeugd en jongeren (hafabra)	Stichting Comprix	€ 41.154
	Terra	€ 10.401
	Stichting Voortgezet Onderwijs Steenwijkerland-Weststellingwerf	€ 41.034
	Stichting Catent	€ 3.045
	Stichting De Tjongerwerven Christelijk Primair Onderwijs	€ 4.172
	Stichting Matthijsje	€ 1.980
	De Bisschop Möller Stichting (BMS)	€ 12.485
	Muziekvereniging "Woudklank"	€ 4.000
	Muziekvereniging de Harmonie	€ 15.000
	Christelijke Muziekvereniging Euphonia	€ 13.658
Buurtsportwerk	Stichting Sport Fryslân	€ 264.159
Sportstimulering	Volwassenenfonds sport en recreatie	€ 56.000
Multifunctionele accommodaties (onderhoud)	Stichting Harten Tien	€ 58.625
	Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland	€ 40.000
Lokale omroep	Stichting Radio Weststellingwerf Centraal	€ 18.833
Sociaal Domein		
Armoedebeleid	Stichting Leergeld Heerenveen e.o.	€ 123.050,00
Armoedebeleid	Stichting voedselbank Weststellingwerf	€ 5.000,00
WMO	Tuindienst Meijo	€ 4.351,00
Schuldhelpverlening	Humanitas	€ 6.000,00
Maatschappelijke dienstverlening	Stichting Slachtofferhulp Nederland	€ 10.243,00
Maatschappelijke dienstverlening	Stichting Tumba	€ 27.811,00
Versterking Sociale Basis	Stichting Breuningslaan	€ 2.000,00
Versterking Sociale Basis	Stichting Home-start Nederland	€ 36.063,00

Overzicht subsidieregelingen

De verschillende Subsidieverordeningen zijn:

Algemene Subsidieverordening 2020

Verordening compensatieregeling onroerende-zaak belastingen sportinstellingen gemeente Weststellingwerf

De verschillende subsidieregelingen zijn:

Subsidieregeling Peuteropvang en Voorschoolse Educatie Weststellingwerf

Subsidieregeling Amateurkunstbeoefening Weststellingwerf

Subsidieregeling kunst en cultuur

Subsidieregeling sportverenigingen gemeente Weststellingwerf

Subsidieverordening beschermde gemeentelijke monumenten gemeente Weststellingwerf

Subsidieregeling Sociaal cultureel werk Weststellingwerf

Subsidieregeling Maatschappelijke dienstverlening, Ouderenzorg en Openbare gezondheidszorg (EHBO)

Subsidieregeling Lokaal Gezondheidsbeleid Weststellingwerf

Subsidieregeling Ondernemersfonds Weststellingwerf

Subsidieregeling Dorpenfonds gemeente Weststellingwerf

Subsidieregeling Lokale Aanpak Isolatie gemeente Weststellingwerf

Subsidieregeling Bestemming Wolvega fase drie gemeente Weststellingwerf

Bijlage 3: Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

52,4%
Weststellingwerf

46,4%
Nederland

Meerdere bronnen | 2022

Sociaal domein

Banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

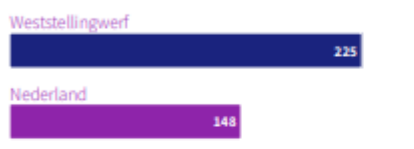
632,5
Weststellingwerf

836,6
Nederland

Meerdere bronnen | 2022

Volksgesondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner

CBS | 2022

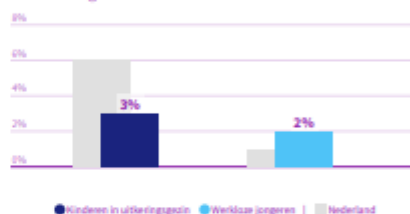
Jongeren met een delict voor de rechter

1%
Weststellingwerf

1%
Nederland

CBS | 2022

Achterstand onder jeugd Weststellingwerf

CBS | 2022

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

42,3%
Weststellingwerf

41,3%
Nederland

bevolking | 2022

Netto arbeidsparticipatie

71,3%
Weststellingwerf

73,1%
Nederland

CBS | 2022

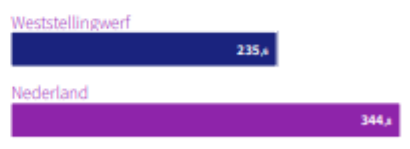
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde x €1.000

CBS | 2020 - 2024

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

CBS | 2022

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

9,1
Weststellingwerf

9,1
Nederland

BAG, WOF | 2022

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

363,6
Weststellingwerf

191,5
Nederland

CBS | 2022

Bron: Waarstaatjegemeente.nl –05-09-2024

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

Lijst met afkortingen

A

ABP	Pensioenfonds voor overheid en onderwijs
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AVE	Aanpak Voorkoming Escalatie
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB	Algemene wet bestuursrecht

B

BBV	Besluit begroting en verantwoording
Brede Spuk	de Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026 ('Brede SPUK').
BIE	Bouwgrond in exploitatie
BIG	Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BNG	Bank Nederlandse gemeenten
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Bruto toegevoegde waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
BV	Besloten vennootschap
BVI	afdeling Belasting, Vastgoed en Informatie
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

C

C02	Koolstofdioxide (Koolzuurgas)
cao	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CCW	Commerciële club Weststellingwerf

D

DIV	Documentaire Informatievoorziening
DMJOP	Duurzame meerjarenonderhoudsplanning
DMS	Document Management Systeem
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DVO	Dienstverleningsovereenkomst

E

EMU	Europese Economische en Monetaire Unie saldo
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit

F

FBWK	Fries Bestuursakkoord Waterketen
FG	Functionaris Gegevensbescherming
Fido	Wet financiering decentrale overheden
Fumo	Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving

G

GAP	Gemeentelijk afvalstoffen plan
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GIDS	Gezond in de stad
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk verkeer en vervoerplan

H

Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
HRM	Human Resource Management (Personeelszaken)

I

I&A	Informatisering en Automatisering
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IDO	Informatiepunten Digitale Overheid
IHP	Integraal Huisvesting Plan
IKC	Integraal kind centrum
ISHP	Integraal strategisch onderwijshuisvestingsplan
ISK	Internationale schakelklas
IVB	Integraal veiligheidsbeleid
IZA	Integraal Zorgakkoord

J

JOGG	Jongeren op gezond gewicht
------	----------------------------

K

KB	Koninklijke Bibliotheek
----	-------------------------

L

LAP	Landelijk AfvalbeheerPlan
LED	Light Emitting Diode
LTA	Lange termijnagenda
LTO	Land en Tuinbouworganisatie

M

MAP	Module Arbeidsmarkt en Participatie
MJOP	Meerjarenonderhoudsplanung
MKB	Midden en kleinbedrijf
Mph	Meerpersoonshuishouden
MT	Management team
MUP	Menstruatie Uitgifte Punten
MVI	Manifest verantwoord inkopen
MVOI	Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen

N

NCW	Netto Contant Waarde
NIEGG	Niet in exploitatie genomen (bouw)grond
NIP	Nationaal Isolatie Programma
NIX18	Geen alcohol voor 18 jaar
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NV	Naamloze Vennootschap

O

OKO	Opgroeien in een Kansrijke Omgeving
OSW	Onafhankelijke seniorenvereniging Wolvega
OVN	Ondernemersvereniging Noordwolde
OWO	Gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland
OZB	Onroerende- zaakbelastingen

P

PB	Dorps-, wijk- en buurtverenigingen
P&C	Planning en control
PGB	Persoonsgebonden budget
PMIEK	Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
PNIK	Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten
POC	Percentage Of Completion
POH	Praktijkondersteuner Jeugd

R

REC	Reststoffen Energie Centrale
RES	Regionale Energiestrategie
RIEC	Regionale Inlichtingen Expertise Centra
RRE	Regeling Reductie Energieverbruik

S

SDF	Sociaal domein Fryslân
SOVF	Stichting Openbare Verlichting Fryslân
SOW	Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf
SW	Sociale werkvoorziening
U	
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
V	
VANG	Van Afval Naar Grondstof
VFG	Vereniging Friese Gemeenten
VKB	Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNN	Verslavingszorg Noord Nederland
VPB	Vennootschapsbelasting
VRF	Veiligheidsregio Fryslân
VSO	Vaststellingsovereenkomst
VTH	Vergunning, Toezicht en Handhaving
W	
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wkb	Wet kwaliteitsborging voor bouwen
WLZ	Wet Langdurige Zorg
WM	Wet Milieubeheer
Wmbev	Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOB	Wet openbaarheid van bestuur
Woo	Wet open overheid
WOW	Winkeliers- en Ondernemersvereniging Wolvega
WOZ	Waardering Onroerende zaken
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WsW	Wet sociale Werkvoorziening

Bijlage 5: Lijst met financiële begrippen

Lijst met financiële begrippen

A

Aanbesteding	Een inkoopmethode om offertes te krijgen voor het uitvoeren van een openbare opdracht. Vaak gaat het om werkzaamheden in de openbare ruimte, zoals onderhoud van wegen.
Activa	De (financiële) bezittingen van de gemeente. Activa staan aan de linkerkant van een balans. Aan de rechterkant staan dan de passiva (schulden).
Algemene reserve	Een soort spaarpot van de gemeente, waarvoor nog geen bestemming is bepaald.
Algemene uitkering	Geld dat gemeenten krijgen van de Rijksoverheid uit het Gemeentefonds. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Hoeveel geld gemeenten krijgen, is afhankelijk van maatstaven zoals het aantal inwoners, aantal uitkeringsgerechtigden en oppervlakte. Zie ook: Gemeentefonds.

B

Balans	Een overzicht van alle bezittingen (activa) en schulden (passiva) op één moment. De balans is een verplicht onderdeel van de jaarrekening. De geprognosticeerde balans in de begroting is een schatting van de financiële situatie op 31 december.
Baten	De inkomsten van de gemeente. De gemeente werkt met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven boekhoudkundig horen bij het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Het gaat dus niet om het jaar waarin de betaling is gedaan (kasstelsel).
Begroting	De plannen die de gemeente voor een jaar heeft, wat die plannen kosten en welke inkomsten de gemeente verwacht.
Begrotingssaldo	Het begrotingssaldo is het verschil tussen de in de begroting verwachte opbrengsten en de verwachte kosten (baten en lasten).
Belastingcapaciteit	Hoeveel belastinggeld een gemeente jaarlijks kan ontvangen.
Benchmark	Een meetpunt om gelijksoortige zaken of diensten met elkaar te vergelijken.
Bestemmingsreserve	Geld dat apart is gezet voor een bepaalde bestemming.

C

Circulaire	Brief of mededeling aan meerdere personen tegelijk. De Rijksoverheid informeert de gemeenten via circulaire in mei, september en december over de omvang en de verdeling van het gemeentefonds.
------------	---

E

Exploitatieruimte	Zie Begrotingssaldo.
-------------------	----------------------

F

Financieringsbehoefte	Een begrotingstekort dat ontstaat als de uitgaven in een jaar hoger liggen dan de inkomsten. Er is dan behoefte aan meer geld om plannen te financieren.
-----------------------	--

G

Gemeentefonds	Fonds van de Rijksoverheid waaruit gemeenten via een bepaalde verdeelsleutel (maatstaven) uitkeringen ontvangen. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Zij leggen daarover verantwoording af aan de gemeenteraad. Hoeveel geld gemeenten krijgen, is bijvoorbeeld afhankelijk van het aantal inwoners, aantal uitkeringsgerechtigden en de oppervlakte. Zie ook: Algemene uitkering.
Grondexploitatie	Is (soms afgekort tot grex) een begroting om grondkosten en grondopbrengsten van een ruimtelijk ontwikkelingsplan in beeld te brengen.

H

Heffingsmaatstaf/heffingsgrondslag	Bedrag op basis waarvan een belasting wordt berekend. De heffingsgrondslag en het belastingtarief bepalen samen hoeveel belasting je moet betalen.
Herijking	iets opnieuw iken, opnieuw bepalen aan welke normen iets moet voldoen.

I

Incidentele uitgave	Een uitgave die niet regelmatig voorkomt.
Inflatiecorrectie	Het bijstellen van de tarieven door inflatie. Inflatie is een economisch proces waarbij geld minder waard wordt door het stijgen van de gemiddelde prijzen (het algemeen prijspeil).

J

Jaarstukken	Bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De gemeente verantwoord hiermee inhoudelijk en financieel het gevoerde beleid.
-------------	--

K

Kadernota	Document met de hoofdpunten van beleid en de financiële kaders voor de komende jaren.
Kapitaalgoederen	Middelen zoals gebouwen, machines, voorraden die de gemeente heeft gekocht om de taken uit te kunnen voeren.
Kengetal	Een getal waarmee je een financiële situatie kunt beoordelen en vergelijken. Hiermee maak een situatie of ontwikkeling zichtbaar.
Kredietrisico	De kans op financieel verlies omdat een partij zijn financiële verplichtingen niet kan nakomen.

L

Lasten	De uitgaven van de gemeente. De gemeente werkt met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven boekhoudkundig horen bij het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Het gaat dus niet om het jaar waarin de betaling is gedaan (kasstelsel).
Liquide middelen	Geld waar je direct over beschikt.
Liquiditeitsstekort	Er is onvoldoende geld beschikbaar om op korte termijn schulden en andere financiële verplichtingen (af) te betalen.

N

Najaarsnota	Document met de stand van zaken in het najaar van de uitgaven en inkomsten van de gemeente in het lopende boekjaar.
-------------	---

O

Ombuigingsvoorstel	Een voorstel om beleid aan te passen.
Omslagrente	De gemeente leent geld (uit) en betaalt (en ontvangt) daarvoor rente. Om deze rente boekhoudkundig te verdelen, berekent de gemeente voor alle taakvelden een gemiddelde rente. Deze omslagrente wordt aan het begin van elk jaar vastgesteld.
Open einde regeling	Regeling die personen recht geeft op een financiële bijdrage wanneer zij voldoen aan bepaalde criteria. Er is geen maximaal bedrag of een maximaal aantal personen dat van de regeling gebruik mag maken.
Overhead	Geld dat de gemeente aan de eigen organisatie besteedt, bijvoorbeeld voor personeel & organisatie, gebouwkosten en verzekeringen.

P

Passiva	De schulden van de gemeente, waarmee de bezittingen gefinancierd zijn. Passiva staan aan de rechterkant van een balans. Aan de linkerkant staan dan de activa (bezittingen).
---------	--

R

Renterisiconorm	De rekenformule om het renterisico op vaste schulden te bepalen. De gemeente betaalt rente voor het lenen van geld. Omdat het rentepercentage kan veranderen, loopt de gemeente financieel risico. Het risico voor leningen met een looptijd van een jaar of langer mag volgens de wet niet meer zijn dan 20% van het totale bedrag van de begroting.
-----------------	---

S

Schatkistbankieren	Al het geld voor publieke taken die de gemeente niet meteen nodig heeft, worden bewaard in de schatkist van het Rijk. Hiervoor wordt elke dag het saldo van de bankrekening afgeroomd naar nul.
Schuldratio/schuldquote	Een percentage dat aangeeft in hoeverre de langlopende schulden worden gedekt door het eigen vermogen. Een ratio van minder dan 100% betekent dat de gemeente alle langlopende schulden kan betalen met het eigen vermogen.
Solvabiliteitsratio	De verhouding tussen het eigen vermogen en de schulden, dit geeft aan hoe gezond de gemeente financieel is.
Stelpost	Een ingeschat bedrag omdat de werkelijke opbrengsten/kosten nog niet bepaald kunnen worden.
Structurele uitgave	Een uitgave die jaarlijks voorkomt.

T

Taakveld	Een aandachtsgebied binnen een programma (thema). De financiële en beleidsstukken Weststellingwerf zijn ingedeeld in negen thema's of programma's, met daaronder taakvelden. Binnen al deze taakvelden voert de gemeente taken uit en legt daarover verantwoording af aan de gemeenteraad.
Treasurybeleid	Beleid gericht op het beheersen van de financiën en het beperken van de risico's voor het geld van de gemeente.

V

Voorjaarsnota	Document met de stand van zaken in het voorjaar van de uitgaven en inkomsten van de gemeente in het lopende boekjaar.
---------------	---

W

Weerstandsvermogen	Het geld dat beschikbaar is voor het opvangen van calamiteiten (of financiële gevolgen hiervan).
--------------------	--